

Budgetunderlag 2017-2019

©Arbetsförmedlingen, 2016

Diarienummer: Af-2015/256023

Innehåll

1	Yrkanden.....	5
1.1	Budgetperioden 2017–2019.....	6
2	Utvecklingen på arbetsmarknaden	9
2.1	Utbudet av arbetskraft ökar när inflödet av nyanlända ökar..	10
2.2	Stark efterfrågan på arbetskraft med hög och medelhög utbildning.....	10
2.3	Arbetslösheten ökar när det blir fler i arbetskraften	11
2.4	Etableringsuppdraget växer kraftigt.....	12
2.5	Matchningen blir en stor utmaning: utbildningspolitiken är nyckeln för att lyckas	12
2.5.1	Bristen på arbetskraft ökar samtidigt som många arbetslösa har för kort utbildning för att matchas mot lediga jobb.....	13
2.5.2	En begränsad arbetsmarknad för arbetslösa med kort utbildning	15
3	Verksamhetens inriktning.....	17
3.1	Arbetsförmedlingens förnyelseresa ska bidra till att stärka matchningen	17
3.1.1	Hur har Arbetsförmedlingen arbetat med sin förnyelseresa under år 2015?	17
3.2	Projekt som undersöker hur matchningen kan stärkas.....	20
3.3	Inom vilka områden behöver Arbetsförmedlingen utvecklas för att klara matchningen?.....	24
3.3.1	Alltmer ansträngt läge inom etableringsuppdraget	24
3.3.2	Det arbetsmarknadspolitiska regelverket behöver moderniseras för att underlätta matchningsarbetet ...	28
3.3.3	Höj utbildningsnivån bland arbetslösa utan gymnasieutbildning för att klara matchningsuppdraget	29
3.3.4	Utvecklat arbetsgivararbete är ett led i att lyckas med matchningsuppdraget	31
3.3.5	Fortsatt digitalisering av myndigheten för att säkerställa kvalitetshöjning, god förvaltning och matchning	32
4	Anslagsutveckling samt förslag till regeländringar.....	37
4.1	Anslagsutveckling	37
4.1.1	Flexiblare användning av myndighetens resurser	37
4.1.2	Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	37
4.1.3	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	40
4.1.4	Beräkningsförutsättningar	50
4.1.5	Övriga medel som disponeras	51
4.1.6	Internationellt utvecklingssamarbete	52

4.1.7	Lokalbehov	53
4.1.8	Övriga ekonomiska villkor	53
4.2	Förslag till regeländringar: effekter på Arbetsförmedlingens anslag	56
4.3	Arbetsförmedlingens förslag till regeländringar	59
4.3.1	Etableringsuppdraget	60
4.3.2	Modernisering av regelverket med inriktning mot Arbetsförmedlingens stödformer för att underlätta matchningsarbetet	65
4.3.3	Matchningsuppdraget blir allt viktigare	77
4.3.4	God förvaltning är en del av förnyelseresan	80
5	Bilagor	84
5.1	Fördjupningstabeller	84
5.2	Förslag till regeländringar: författningstexter	88

1 Yrkanden

Arbetsförmedlingens uppdrag formuleras i förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen. Myndighetens uppdrag är att ansvara för den offentliga arbetsförmedlingen och dess arbetsmarknadspolitiska verksamhet samt att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. I uppdraget ingår att prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden samt att bidra till att stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt. För att lösa uppdraget krävs, enligt instruktionen, bland annat att Arbetsförmedlingens verksamhet utformas så att den bedrivs på ett effektivt, enhetligt och rättssäkert sätt. Arbetsförmedlingen ska också, enligt instruktionen, säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring.

Arbetsförmedlingen har även ett sektorsansvar inom ramen för genomförandet av strategin för funktionshinderspolitiken. Dessutom har myndigheten ett särskilt ansvar för vissa nyanländas etablering genom etableringsuppdraget. I det ingår att vara samordnande i förhållande till andra berörda parter.

Utvecklingen på arbetsmarknaden utgör bakgrunden för budgetunderlaget. Arbetsförmedlingen bedömer att obalansen mellan de arbetslösas utbildningsnivå och utbildningsinriktning samt de kompetenser som arbetsgivarna efterfrågar kommer att öka under budgetperioden. För att begränsa omfattningen på framtida arbetskraftsbrist och strukturarbetslöshet blir det därför allt viktigare för myndigheten att klara sitt uppdrag att matcha arbetslösa och arbetsgivare.

Arbetsförmedlingens förnyelseresa är budgetunderlagets utgångspunkt. Förnyelseresan har pågått sedan år 2014 och planeras fortgå till år 2021. Förnyelseresan tar ett helhetsgrepp på myndighetens utveckling och syftar till att Arbetsförmedlingen bättre ska utföra sitt uppdrag. Förnyelseresan innebär genomgripande förändringar som kommer att leda till att myndigheten levererar tjänster med nya metoder och i nya kanaler.

De utvecklingsområden som Arbetsförmedlingen belyser i detta budgetunderlag är centrala för att myndigheten ska lyckas med sin förnyelseresa. Förnyelseresan utgör i sin tur en utgångspunkt och förutsättning för att myndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Följande utvecklingsområden lyfts fram i budgetunderlaget:

- Etableringsuppdraget.
- Det arbetsmarknadspolitiska regelverket med inriktning mot Arbetsförmedlingens stödformer.
- Utbildningsnivån bland de arbetslösa.
- Arbetsgivararbetet.
- Fortsatt digitalisering av Arbetsförmedlingen.

Dessa områden diskuteras i budgetunderlaget för åren 2017-2019, dels eftersom myndigheten bedömer att det finns behov av regeländringar och medelstillskott, dels eftersom några av dem diskuterades tämligen övergripande i förra budgetunderlaget och därför behöver ytterligare fördjupning. Det finns givetvis moderniserings- och utvecklingsbehov även inom ytterligare områden. Inom dessa ser dock myndigheten inte behov av regeländringar eller medelstillskott.

1.1 Budgetperioden 2017–2019

I budgetunderlaget redovisar Arbetsförmedlingen sina bedömningar av de medelsbehov och regelförändringar som är nödvändiga under perioden 2017-2019. Myndigheten utgår i sin bedömning av budgetperiodens resursbehov ifrån de politiska ställningstaganden och regelverk som enligt riksdag och regering nu gäller.

I Tabell 1 redovisas de beräknade medelsbehoven för budgetperioden utifrån gällande regelverk. Beloppen inkluderar anslagspåverkan av de regelförändringar som myndigheten föreslår i kapitel 4.3.

Tabell 1: Medelsbehov (tusental kronor)

	2017	2018	2019
UO 13 Integration och jämställdhet			
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	6 063 000	8 006 000	9 102 000
1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	3 747 000	5 072 000	5 968 000
<i>ap 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare</i>	3 737 000	5 062 000	5 958 000
<i>ap 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår</i>	10 000	10 000	10 000
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 934 000	9 549 000	9 806 000
<i>ap.1 Förvaltningskostnader för Af</i>	6 496 000	6 367 000	6 360 000
<i>ap.2 Nyanländas etablering</i>	2 438 000	3 182 000	3 446 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	25 445 000	23 075 000	23 233 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>	10 836 000	9 124 000	9 004 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>	12 469 000	11 846 000	12 145 000
<i>ap.3 Statliga ålderspensionsavgifter</i>	2 140 000	2 105 000	2 084 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	15 578 600	20 509 000	23 779 000
<i>ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser</i>	15 549 000	20 509 000	23 779 000
<i>ap.3 Statsbidrag till kommuner</i>	25 000	-	-
<i>ap.5 Projekt inom ramen för Europeiska globaliseringsfonden</i>	4 600	-	-
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	15 487 000	17 030 000	18 009 000
<i>ap.1 Lönebidrag m.m.</i>	15 487 000	17 030 000	18 009 000
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 759 000	6 813 000	6 839 000
<i>ap. 1 Nystartsjobb</i>	6 696 000	6 742 000	6 760 000
<i>ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar</i>	63 000	71 000	79 000

I Tabell 2 redovisas den samlade effekten av de regelförändringar som Arbetsförmedlingen äskar medel för i kapitel 4.3. Dessa är även inkluderade i Tabell 1.

Tabell 2: Förslagets anslagspåverkan (tusental kronor)

	2017	2018	2019
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-125 000	-125 000	-125 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>	-78 000	-78 000	-78 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>	-43 000	-43 000	-43 000
<i>ap.3 Statliga ålderspensionsavgifter</i>	-	-	-
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 026 000	3 771 000	6 371 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	1 265 000	2 899 000	3 720 000

2 Utvecklingen på arbetsmarknaden

Den svenska arbetsmarknaden har förstärkts och efterfrågan på arbetskraft i form av lediga platser och sysselsatta har ökat kraftigt under år 2015. Arbetsförmedlingen bedömer att efterfrågan på arbetskraft för åren 2017-2019 blir fortsatt god. För att Arbetsförmedlingens bedömning av sysselsättning och arbetslöshet ska realiseras måste dock en högre andel än i dag av de tillkommande jobben gå till personer med en utsatt ställning på arbetsmarknaden. I annat fall kommer utvecklingen att bli sämre än som beskrivs i detta kapitel.

Samtidigt som Arbetsförmedlingen bedömer att den generella utvecklingen på arbetsmarknaden kommer att vara god prognostiseras arbetsmarknaden bli alltmer tudelad under budgetperioden, det vill säga obalansen mellan sammansättningen av utbudet och efterfrågan förväntas bli större. Det tydliggör att arbetsmarknadspolitiken behöver bli effektivare och på ett annat sätt än tidigare behöver understödjas av utbildningspolitiken. Arbetsförmedlingen behöver i högre grad samverka med andra aktörer såsom exempelvis kommunerna.

Utvecklingen på arbetsmarknaden leder fram till tre utmaningar för Arbetsförmedlingens verksamhet. Dessa handlar om:

- Etablering av nyanlända.
- Effektiv matchning mellan lediga platser och arbetssökande.
- Arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden - långa tider utan arbete bör undvikas.

Dessa tre utmaningar belyses i budgetunderlaget för åren 2017-2019 och kopplas till Arbetsförmedlingens förnyelseresa. Att lyckas med matchningen är en förutsättning för att Arbetsförmedlingen ska kunna möta arbetsgivarnas rekryteringsbehov liksom behoven både hos det allt större inflödet av nyanlända och den ökande andelen inskrivna med kort utbildning, varav många dessutom är deltagare i etableringsuppdraget. Därför lyfter myndigheten fram följande utvecklingsområden i budgetunderlaget, se vidare kapitel 3.3:

- Etableringsuppdraget.
- Förändringar i det arbetsmarknadspolitiska regelverket med inriktning mot Arbetsförmedlingens stödformer.
- Höjd utbildningsnivå bland de arbetslösa.
- Utvecklat arbetsgivararbete.
- Fortsatt digitalisering av myndighetens tjänster.

2.1 Utbudet av arbetskraft ökar när inflödet av nyanlända ökar

Utbudet av arbetskraft fortsätter att öka mer än det historiska genomsnittet.¹ Under år 2015 ökade arbetskraften med 39 000 personer i åldrarna 16-64 år, motsvarande 0,8 procent. Arbetskraften bedöms öka med 0,8 procent år 2016 och med mer än 1,2 procent år 2017, 1,3 procent år 2018 och med 1,4 procent år 2019. Detta motsvarar en sammanlagd ökning på nästan 195 000 personer under perioden 2017-2019.² Hela ökningen utgörs av nettoinvandring, eftersom arbetskraften prognostiseras minska bland inrikes födda.

För att försörjningsbördan inte ska öka under budgetperioden bedöms sysselsättningen behöva öka med i genomsnitt 36 000 personer per år.³ Det innebär en nettoinvandring på drygt 90 000 personer i samtliga åldrar. Var den exakta nivån bör ligga ur ett arbetsmarknadsperspektiv avgörs av nettoinvandringens sammansättning, liksom av i vilken utsträckning personer som nu är arbetslösa eller står utanför arbetskraften, lyckas få ett arbete. Nettoinvandringen beräknas dock ligga på en högre nivå de kommande åren bland annat genom en ökad flyktingström från oroshärdar i omvärlden.⁴

Arbetskraftsutbudet bedöms öka i framför allt Stockholm, Göteborg och Malmö. Dessa regioner gynnas genom ett starkt inflöde av ny arbetskraft från utbildningsväsendet och genom stor nettoinflyttning.

2.2 Stark efterfrågan på arbetskraft med hög och medelhög utbildning

Efterfrågan på arbetskraft ökade kraftigt under år 2015. Antalet lediga platser var fler än på mycket lång tid och man får gå tillbaka ända till 1960-talet för att finna motsvarande nivåer. Den goda platstillgången medförde att sysselsättningen ökade starkt under året. Antalet sysselsatta steg med totalt 63 000 personer, vilket motsvarar en ökning på 1,4 procent.⁵ Hela uppgången tillkom inom privat och offentlig tjänstesektor. Inom övriga delar av näringslivet, det vill säga mer konjunkturberoende sektorer, var sysselsättningen ungefär oförändrad.

¹ Den historiska genomsnittliga ökningen per år uppgår till 29 000 personer.

² SCB (Statistiska centralbyrån), AKU. Arbetskraftsundersökningen (AKU) är en undersökning som beskriver utvecklingen på arbetsmarknaden för Sveriges befolkning i åldern 15-74 år. Samtliga tal från AKU-undersökningen i denna beskrivning avser åldern 16-64 år. AKU visar arbetsmarknadsstatus för den arbetsföra befolkningen såsom arbetskraft, sysselsättning och arbetslöshet.

³ Försörjningsbördan innebär att total befolkning dividerat med antal personer i arbete.

⁴ Migrationsverket (2016), Verksamhets- och utgiftsprognos februari 2016, Dnr 1.1.3-2016-18258.

⁵ SCB, AKU.

Sysselsättningen bedöms öka med 68 000 personer eller 1 procent år 2016. Åren 2017 och 2018 prognostiseras sysselsättningen öka med 72 000 respektive 54 000 personer. År 2019 dämpas ökningen ytterligare. Anledningen till dämpningen är att arbetskraftstillgången minskar inom de mest efterfrågade yrkena. Bakom bedömningen ligger också att personer med kort utbildning inte nyttjas fullt ut på arbetsmarknaden. Dessa träder in i arbetskraften i lägre omfattning samt är arbetslösa i större grad än andra.

Sysselsättningstillskottet förväntas liksom tidigare främst tillkomma inom privata och offentliga tjänster, men det sker även en successivt ökad sysselsättning inom de mer konjunkturberoende delarna av näringslivet. Den sektormässiga breddningen av arbetskraftsefterfrågan åren 2017 till 2019 leder till att en något större andel av sysselsättningstillväxten sker i regioner utanför de tre storstadsregionerna jämfört med de senaste åren.

2.3 Arbetslösheten ökar när det blir fler i arbetskraften

Arbetslösheten minskade från 8,0 procent år 2014 till 7,5 procent år 2015.⁶ En förstärkt efterfrågan medför att arbetslösheten fortsätter att minska. Arbetslösheten uppskattas till 6,9 procent år 2016 och till 6,6 procent år 2017. Därefter sker en ökning av arbetslösheten till 6,7 procent år 2018 och till 7,1 procent år 2019. Den högre nettoinvandringen åren 2015 och 2016 slår igenom i arbetskraftstalen år 2018 och år 2019, vilket påverkar arbetslöshetsnivån uppåt. När det gäller inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen sker en ökning redan under år 2016. Ökningen blir ännu tydligare under budgetperioden.

Antalet arbetslösa kommer att fortsätta sjunka bland personer med en stark ställning på arbetsmarknaden, till exempel bland ungdomar och inrikes födda med lång utbildning. Arbetslösheten bland ungdomar bedöms minska som helhet under perioden, men det blir fortsatt svårt för ungdomar med kort utbildning att få en fast förankring på arbetsmarknaden. Antalet utrikes födda som är arbetslösa ökar och kommer från år 2016 att utgöra mer än hälften av samtliga inskrivna arbetslösa. Även antalet arbetslösa med högst förgymnasial utbildning ökar under perioden.

Arbetslösheten väntas minska mest i glesbygdskommuner som en följd av den goda konjunkturen, men också på grund av att arbetskraften minskar. Detta leder samtidigt till att potentialen för att öka sysselsättningen krymper. Tillskottet av ny arbetskraft är litet och mindre

⁶ SCB, AKU.

än antalet personer som lämnar arbetsmarknaden genom utflyttning eller på grund av pensionering.

Tillflödet av nyanlända och ungdomar är störst till kommuner inom de tre storstadsregionerna, vilket håller upppe arbetslöshetsnivåerna i de berörda kommunerna. Nyttillträdande ungdomar och nyanlända har högre arbetslöshet än andra, åtminstone på kort sikt, genom att det tar en viss tid innan en nyttillträdd på arbetsmarknaden kommer ut i arbete. Samtidigt innebär inflyttningen ett tillskott av arbetskraft med god utbildning. Detta tillskott gör att sysselsättningen kan fortsätta att öka starkt i storstäderna under budgetperioden. En oroande hämsko för fortsatt sysselsättningstillväxt är emellertid bristen på bostäder i många kommuner.

2.4 Etableringsuppdraget växer kraftigt

Det totala antalet deltagare i etableringsuppdraget beräknas öka från drygt 48 000 personer år 2015 till fler än 112 000 personer år 2019. Se Tabell 3. Utvecklingen medför ett värdefullt tillskott av arbetskraft och kan bidra till en fortsatt god sysselsättningstillväxt, men förutsättningen för detta är att integrationen fungerar väl för samtliga nyanlända.

Tabell 3: Prognos för antal inskrivna i etableringsuppdragen åren 2015-2019

År	Inskrivna i etableringsuppdraget, antal
2015	48 358
2016	60 000
2017	79 600
2018	103 900
2019	112 500

Källa: Arbetsförmedlingen (2016): Prognos för utbetalningar 2016-2020, 2016-02-19.

Antalet inskrivna i etableringsuppdraget med högst förgymnasial utbildning bedöms öka från 24 000 personer år 2015 till drygt 55 000 personer år 2019. Av dessa beräknas cirka två tredjedelar ha en utbildningsnivå som är lägre än grundskola år 2019.

2.5 Matchningen blir en stor utmaning: utbildningspolitiken är nyckeln för att lyckas

Den starka efterfrågan på arbetskraft under budgetperioden medför successivt ökad brist på utbildad arbetskraft inom de mest efterfrågade yrkena. Arbetsförmedlingens matchningsarbete kommer mot den bakgrunden att utsättas för en allt större utmaning under budgetperioden. Hur väl matchningsarbetet faller ut påverkar styrkan i

den framtida sysselsättningstillväxten. Det är av väsentlig betydelse att matchningen är effektiv och att det finns skarpa åtgärder som håller tillbaka bristen på arbetskraft.

Efterfrågan på arbetskraft bedöms breddas bransch- och yrkesmässigt. Utflödet av utbildade från utbildningsväsendet kommer emellertid inte att täcka efterfrågan på arbetskraft. Utbildningsdimensioneringen inom högskolorna är inte fullt ut anpassad efter arbetsmarknadens behov och detta kommer att bli allt tydligare under budgetperioden.

Gymnasieskolan kommer i ännu mindre grad att kunna täcka försörjningen av yrkesutbildad arbetskraft jämfört med tidigare konjunkturförstärkningar. Färre väljer att studera på yrkesinriktade program. Det fanns cirka 20 000 färre i yrkesinriktade program år 2014 jämfört med för 10 år sedan, vilket är en minskning med ungefär 40 procent. Denna situation förutses bestå framöver, vilket försvårar matchningen på arbetsmarknaden och medför ökade behov av utbildningsinsatser inom vuxenutbildningen såsom yrkesutbildningar, omställnings- och vidareutbildningar.

Inom det privata näringslivet väntas bristen på arbetskraft öka successivt under budgetperioden. Bristen på arbetskraft på gymnasienivå ökar inom byggnadsyrken, industriyrken och inom vissa yrken inom tjänstesektorerna. Det blir även allt svårare att finna arbetskraft med eftergymnasial utbildning inom framför allt teknik och IT. Inom offentlig sektor bedöms bristen på arbetskraft öka under hela perioden och i stigande grad hämma sysselsättningsökningen inom sektorn. Det berör yrken på både gymnasial och eftergymnasial nivå, såsom undersköterskor, sjuksköterskor, lärare, läkare, tandläkare, tandsköterskor med flera.

De nya arbetstillfällena tillkommer i störst utsträckning inom yrken på eftergymnasial nivå, men nya jobb tillkommer även på gymnasial nivå och inom vissa befattningar där utbildningskraven är låga. En fullgjord gymnasieutbildning är dock i normalfallet den lägsta nivån vid rekryteringar. Andelen arbetslösa med högst förgymnasial utbildning har ökat under flera års tid och omfattar nästan en tredjedel av samtliga inskrivna arbetslösa. De arbetslösas utbildningsstruktur uppvisar därmed stora skillnader gentemot de utbildningskrav som ställs vid anställningar, vilket innebär en stor obalans mellan utbud och efterfrågan.

2.5.1 Bristen på arbetskraft ökar samtidigt som många arbetslösa har för kort utbildning för att matchas mot lediga jobb

Det finns stor risk för att arbetsmarknaden blir alltmer tudelad under budgetperioden. Det innebär att bristen på arbetskraft ökar parallellt med att allt fler arbetslösa saknar tillräckligt med utbildning för att vara

fullt ut matchningsbara på arbetsmarknaden. Strukturen på arbetslösheten kommer att fortsätta att förändras mot en ökad andel arbetslösa med en utsatt ställning på arbetsmarknaden.⁷ Det finns flera faktorer bakom den utvecklingen: ökat tillflöde av utomeuropeiskt födda med kort utbildning, fler äldre arbetslösa och ett ökat inflöde av personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Regeringens fortsatta reformer i sjukförsäkringen innebär nämligen att Försäkringskassan får utökade medel för att utveckla bedömningen av arbetsförmågan vid 90 respektive 180 dagar med sjukpenning. Med en mer strikt tillämpad bedömning enligt rehabiliteringskedjan förväntas alltför anställda med sjukpenning att söka nytt arbete genom Arbetsförmedlingen efter 180 dagar med sjukpenning. Denna utveckling försvårar Arbetsförmedlingens matchningsuppdrag och innebär ökade risker för att fler arbetslösa står utan arbete under lång tid.

Det totala antalet inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden uppgick i genomsnitt till 252 000 personer år 2015. Andelen arbetslösa med utsatt ställning har ökat från cirka 50 procent till att omfatta 68 procent under en sjuårsperiod till och med år 2015. Andelen kommer att uppgå till cirka 70 procent under år 2016 och till närmare 75 procent år 2018. År 2019 bedöms andelen uppgå till 77 procent. Förklaringen till den stigande andelen är att arbetslösheten minskar bland dem med stark ställning på arbetsmarknaden medan arbetslösa med utsatt ställning uppvisar motsatt utveckling.

Utbildningsnivån bland de arbetslösa behöver höjas

Arbetslösa som saknar gymnasieutbildning riskerar att stå långa tider utan arbete. Arbetslösa med kort utbildning riskerar även i högre utsträckning än andra arbetslösa att hamna i en rundgång mellan öppen arbetslöshet och tidsbegränsade arbetsmarknadspolitiska program. Rundgången innebär kostnader både i form av programinsatser och i form av arbetsintensiva förmedlingsinsatser. Arbetsmarknadspolitiken räcker helt enkelt inte till för en långsiktig lösning på dessa personers arbetsmarknadssituation. Se vidare avsnitt 3.3.3.

Antalet inskrivna arbetslösa med kortare utbildning än grundskola uppgick till 53 000 personer år 2015. Antalet arbetslösa med en utbildning som motsvarar grundskolenivå uppgick vid samma tid till 63 000 personer. Dessa totalt 116 000 personer utgjorde nästan en tredjedel av samliga inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen.

År 2019 beräknas drygt 30 procent av de inskrivna i etableringsuppdraget ha en utbildningsnivå som är lägre än grundskola. I

⁷ Med grupper med utsatt ställning på arbetsmarknaden avses arbetslösa med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning, utomeuropeiskt födda, korttidsutbildade och arbetslösa i åldrarna 55–64 år. Andelen utsatta mäts som en andel av de öppet arbetslösa och inskrivna i program med aktivitetsstöd.

kombination med att cirka 20 procent av varje årskull lämnar skolsystemet utan fullständig gymnasieutbildning leder det till att andelen av samtliga inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen, som har högst förgymnasial utbildning, stiger till närmare 40 procent år 2019. Den andelen motsvarar cirka 140 000 personer, vilket i sin tur motsvarar cirka 2,8 procent av arbetskraften år 2019. Den höga nivån kommer att försvåra möjligheten att nedbringa arbetslösheten.

För att de inskrivna arbetslösa som har kort utbildning eller som saknar grundutbildning fullt ut ska bli matchningsbara behöver deras utbildningsnivå höjas. Det behövs även fler arbetstillfällen där arbetsgivaren inte ställer höga kompetenskrav. Arbetsförmedlingen lägger mot den bakgrunden förslag om att skapa sysselsättning inom miljö och service för arbetslösa med långa tider utan arbete och arbetslösa med kort utbildning, se kapitel 4.3, som avser möta denna utmaning.

Arbetslösa personer med bristfällig utbildning kan betecknas som strukturarbetslösa. Till de strukturarbetslösa kan även läggas arbetslösa som har utbildningsinriktningar och kompetenser som inte efterfrågas oavsett konjunkturläge. Den underliggande strukturella arbetslösheten riskerar att öka på sikt även om den tillfälligt kan dämpas av att fler arbetslösa med utsatt ställning placeras i arbete med stöd.

2.5.2 En begränsad arbetsmarknad för arbetslösa med kort utbildning

Efterfrågan på högkvalificerad arbetskraft har stigit kraftigt sedan 1990-talet. Arbeten med högre kvalifikations- och lönenivåer, inte minst kvalificerade tjänstejobb, har ökat betydligt snabbare än andra arbeten. Denna utveckling kan förklaras av den ökade globaliseringen tillsammans med en snabb teknologisk utveckling som har inneburit att de rutinmässiga jobben har ersatts av ny informationsteknik.

Sedan 2000-talets början har jobbstrukturen även blivit mer polariserad, det vill säga både låg- och höglönearbetena har ökat i andel jämfört med arbeten på lönenivåerna däremellan.⁸ Det kan delvis förklaras av konjunkturrella förändringar, men också av politiska beslut. Den ökande andelen låglönearbeten har framför allt återfunnits inom privata tjänstenäringar, där rekryteringskraven ofta är begränsade och där jobben i många fall inte heller kräver någon yrkesspecifik utbildning. Dessutom är dessa jobb inte lika lätta att rationalisera bort som jobben i mitten av löneskalan.

Utvecklingen av låglönejobb under och efter budgetperioden är mycket svårbedömd. Utvecklingen beror sannolikt i högre grad på politiska

⁸ Åberg (2013): Tjugohundratalets arbetsmarknad: fortsatt uppkvalificering eller jobbpolarisering?, Ekonomisk Debatt 2(14).

beslut än på lönekorrigeringar och teknisk utveckling. Politiska åtstramningar och stram budgetpolitik inverkar på hushållens benägenhet att konsumera, vilket påverkar tillväxten av jobb inom en rad låglönebranscher, till exempel flera tjänstenärings. Om utvecklingen skulle gå mot färre låglönejobb blir det ännu svårare för det stigande antalet arbetslösa med kort utbildning att konkurrera om jobben på en krympande arbetsmarknad. Det kommer att medföra en hårdare belastning på arbetsmarknadspolitiken.

Oavsett hur tillgången på låglönejobb utvecklas kommer arbetsmarknaden för arbetslösa med kort utbildning att vara alldeles för liten. Den alltmer polariserade jobbstrukturen medför dessutom ett större behov av kompetensutveckling, inte minst för att lediga platser inom bristyrken ska kunna tillsättas. Det kommer därtill att uppkomma nya och förändrade kvalifikationskrav inom flera yrken på grund av globalisering och teknisk utveckling. Den växande obalansen på arbetsmarknaden och den alltmer polariserade jobbstrukturen kräver en aktiv arbetsmarknadspolitik och framför allt att arbetsmarknadspolitiken understöds av utbildningspolitik.

3 Verksamhetens inriktning

Budgetunderlaget för åren 2017-2019 bygger vidare på budgetunderlaget för åren 2016-2018. Budgetunderlaget tar sin utgångspunkt i myndighetens förnyelseresa och ska ses mot bakgrund av arbetsmarknadsutvecklingen och dess konsekvenser för Arbetsförmedlingens verksamhet.

3.1 Arbetsförmedlingens förnyelseresa ska bidra till att stärka matchningen

Förnyelseresan på Arbetsförmedlingen har pågått sedan år 2014 och planeras fortsätta till år 2021. Förnyelseresan tar ett helhetsgrepp på myndighetens utveckling och syftar till att Arbetsförmedlingen bättre ska utföra sitt uppdrag att matcha arbetssökande och arbetsgivare. Förnyelseresan innebär flera genomgripande förändringar som kommer att leda till att myndigheten levererar tjänster med nya metoder och i nya kanaler. För detta behövs en kraftfull utveckling av myndighetens digitala tjänster.

Ambitionen är att Arbetsförmedlingen ska utvecklas till en modern och effektiv expertmyndighet med ett högt förtroende i omvärlden. Arbetsförmedlingen ska vara det självklara valet för alla som söker arbete eller nya medarbetare. Målsättningen är att myndigheten ska göra en förflyttning och utvecklas till en:

- Ledande matchningsaktör.
- Offensiv och efterfrågad partner.
- Innovativ tjänsteutvecklare.
- Självklar expertmyndighet.
- Attraktiv och utmanande arbetsgivare.
- Myndighet med en god förvaltningskultur.

Förslagen på regeländringar och de redovisade medelsbehoven i kapitel 4 för åren 2017-2019 syftar bland annat till att skapa möjlighet för Arbetsförmedlingen att fortsätta sin förnyelseresa.

3.1.1 Hur har Arbetsförmedlingen arbetat med sin förnyelseresa under år 2015?

I Arbetsförmedlingens budgetunderlag för åren 2016-2018 beskrev myndigheten sin förnyelseresa bland annat med att myndigheten behöver ta steget mot modern ledning och styrning samt utvecklas till en expertmyndighet. Dessutom beskrev Arbetsförmedlingen sin strävan att bli den ledande matchningsaktören. Nedan redogörs kortfattat för vad myndigheten har gjort under år 2015 för att utvecklas i denna riktning.

Steget mot modern ledning och styrning

Under år 2015 har myndigheten tagit fram en *strategisk plan* för kommande år. Den strategiska planen är ett stöd för att genomföra den förflyttning mot en modern och effektivare myndighet som förnyelseresan syftar till. Planen beskriver vad myndigheten behöver göra för att stegvis utvecklas mot vision och målbild. Det finns fem perspektiv⁹ i den strategiska planen som pekar ut riktningen i Arbetsförmedlingens förnyelseresa. Den strategiska planen utgör underlag för den årliga verksamhetsplaneringen.

Ett av perspektiven i den strategiska planen rör självledarskap och kultur. Under år 2015 har Arbetsförmedlingen tagit fram en ny ledningsfilosofi. Ledningsfilosofin ska utgöra grunden för ledarskapet på alla nivåer i myndigheten och ska vara ett stöd i vardagen för både chefer och medarbetare. För att få ledningsfilosofin att genomsyra hela verksamheten har myndigheten genomfört en aktiv och strukturerad träning för alla chefer i organisationen. Träningen sker genom en metod som kallas vattentrappan och syftar till att fördjupa chefernas kompetens i ledningsfilosofin. Målet är att alla chefer ska bli väl rustade för att leda förnyelseresan och att etablera en ny gemensam kultur.

Arbetsförmedlingen har under år 2015 vidtagit flera åtgärder för att motverka *felaktiga utbetalningar*. Myndigheten har fattat beslut om en policy för Arbetsförmedlingens kontrollarbete till stöd för ett systematiskt och riskbaserat arbete. Dessutom har beslut fattats om att inrätta en specialistfunktion för kvalificerade analyser av utbetalningar, beslutsinformation och betalningsmottagare. Under året har Arbetsförmedlingen förstärkt resurserna för att utreda misstänkta felaktiga utbetalningar. En stor granskning av kompletterande aktörer har genomförts. Dessutom har samverkan med andra myndigheter breddats och fördjupats. Arbetsförmedlingen deltar sedan år 2014 i den myndighetsgemensamma satsningen mot grovt organiserad brottslighet.

Expertmyndighet

Arbetsförmedlingen har ett stort kunnande när det gäller arbetsmarknadens funktionssätt och vilka insatser som fungerar för myndighetens kunder. Myndigheten behöver dock bli bättre på att ta tillvara denna kunskap så att den bidrar till utveckla verksamheten för att tillgodose kundernas behov. Arbetsförmedlingens analyser har ibland haft svårt att hitta rätt väg för att kunna prövas och bli en del av myndighetens förnyelse. Under år 2015 har Arbetsförmedlingen påbörjat ett arbete som syftar till att myndighetens analyser i ökad utsträckning ska beaktas i den långsiktiga planeringen av myndighetens verksamhet.

⁹ Perspektiven är kund- och samhällsnytta, erbjudande och tjänster, självledarskap och kultur, god förvaltning samt styrning.

Även omvärldsbevakningen ska förbättras för att i högre grad ingå i den långsiktiga planeringen av verksamheten.

Under år 2015 har Arbetsförmedlingen påbörjat planeringen av ett internt *kompetenslyft* av både nya och erfarna chefer och medarbetare. Inte minst inom etableringsuppdraget kommer ett stort antal arbetsförmedlare och chefer att anställas de kommande åren. Syftet med myndighetens kompetenslyft är att utveckla förmågan att möta kunder och skapa förutsättningar för att klara myndighetens uppdrag. Hittills har myndigheten identifierat behov av utbildningsinsatser inom god förvaltning, statstjänstemannarollen, matchning, kvalitetsutveckling och arbetsmarknadskunskap. I och med att myndigheten blir alltmer digitaliserad behöver kompetensutveckling även ske inom detta område.

Arbetsförmedlingen har påbörjat ett arbete med att utveckla *en modell för effektiv programmix* på arbetsförmedlingskontor för arbetslösa med olika bakgrund och förutsättningar. Arbetet handlar om att kartlägga vad en arbetsförmedlingskontorschef behöver för att göra en verksamhetsplanering som förbättrar matchningen, det vill säga fatta beslut som ger kortare arbetslöshetstider, kortare vakanstider och ökad kostnadseffektivitet.

Den ledande matchningsaktören

För att kunna utvecklas till den ledande matchningsaktören på arbetsmarknaden har Arbetsförmedlingen under år 2015 satsat på att öka utvecklingsförmågan. Myndigheten har under året utvecklat en rad IT-stöd såsom e-tjänster till arbetsgivare och arbetssökande. År 2015 inledde Arbetsförmedlingen en arbetsgivarsatsning som är inriktad på att möta arbetsgivarnas kompetensbehov och som syftar till att uppnå målen i myndighetens strategiska plan för arbetsgivararbetet.

Från och med hösten 2015 är det möjligt för kunder med e-legitimation att via arbetsförmedlingen.se skriva in sig som arbetssökande och samtidigt boka in ett personligt möte med en arbetsförmedlare inom fem arbetsdagar. Detta underlättar för arbetssökande, eftersom de inte behöver besöka ett arbetsförmedlingskontor på första arbetslöshetsdagen för att få rätt ersättning.¹⁰ Dessutom blir det enklare för arbetssökande att registrera sig som arbetssökande och därmed även att aktualiseras för rekryterande arbetsgivare direkt. Bland de aktiviteter som genomförts finns rekryteringsträffar Online, samt projektet Direktservice Online (DSO) som arbetar med att ta fram och utvärdera teknik för att bedriva direktservice på internet.

¹⁰ Arbetssökande kan, med hjälp av e-legitimation, anmäla sig som arbetssökande och boka in ett personligt möte med en arbetsförmedlare på Arbetsförmedlingens hemsida. Ersättningen som den arbetssökande har rätt till börjar då gälla från den dagen anmälan gjordes under förutsättning att den arbetssökande kommer på bokad möte.

Även seminarier på webben, webinarier, har utvecklats under år 2015. Där erbjuds till exempel arbetssökande kurser i att skriva CV.

3.2 Projekt som undersöker hur matchningen kan stärkas

Arbetsförmedlingen gör en likartad bedömning som i budgetunderlaget för åren 2016-2018: Efterfrågan på arbetskraft kommer att bli stark under budgetperioden 2017-2019. Utmaningen blir att upprätthålla en effektiv matchning när de arbetslösas sammansättning förändras och matchningens svårighetsgrad gradvis ökar, se kapitel 2.

I årets budgetunderlag lägger Arbetsförmedlingen förslag på två projekt som syftar till att undersöka hur matchningen kan stärkas genom ökad handläggartäthet. Redovisade medelsbehov återfinns i avsnitt 4.1.3.

Det handlar om följande projekt:

- Pilotprojekt – ett exempel på effekter av ökad handläggartäthet för olika grupper av arbetssökande.
- UngKOMP – ett exempel på effekter av ökad handläggartäthet och samverkan med andra aktörer.

Ett pilotprojekt fortsätter och utvecklar projektet Progress – tidiga möten

I kapitel 2 beskrivs tre utmaningar för Arbetsförmedlingen under budgetperioden. En av dessa handlar om att effektivisera matchningen mellan lediga platser och arbetssökande. Förslagen till regeländringar Matchning 1, *Förslag att inrätta en bristyrkesutbildning*, och Matchning 2, *Förslag att skapa sysselsättning inom miljö och service för arbetslösa med långa tider utan arbete och arbetslösa med kort utbildning*, som Arbetsförmedlingen lägger i kapitel 4.3, syftar bland annat till att möta denna utmaning.

Från mars år 2015 till februari år 2016 har Arbetsförmedlingen genomfört den randomiserade försöksverksamheten Progress – tidiga möten för att undersöka om denna utmaning kan mötas genom att öka handläggartätheten bland de förmedlare som arbetar med arbetssökande tidigt i arbetslöshetsperioden. Försöksverksamheten, som i huvudsak finansierats av EU-kommissionens program Progress, omfattar ett flertal arbetsförmedlingskontor i hela Sverige.

Syftet med Progress – tidiga möten har varit dels att undersöka om tätare möten mellan arbetsförmedlare och arbetssökande tidigt i den arbetssökandes arbetslöshetsperiod leder till arbete i ökad utsträckning, dels att studera om det har betydelse i vilken form mötet sker (personligt besök på arbetsförmedlingskontoret, distansmöten eller möten i grupp). Arbetsförmedlingen kommer att utvärdera försöksverksamheten under åren 2016 och 2017 med strikt vetenskaplig metod. IFAU (Institutet för

arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utvärdering) ingår som partner i utvärderingen.

I Progress – tidiga möten har Arbetsförmedlingen undersökt effekterna av tätare möten för nyinskrivna arbets sökande under deras första 90 dagar som arbetslösa. Därmed har inte de arbets sökande som varit arbetslösa längre tid omfattats. Det är därför inte möjligt att utifrån denna försöksverksamhet studera om ökad handläggartäthet har effekter tidigt eller sent i arbetslöshetsperioden. Verksamheten har inte heller omfattat arbetsgivarkontakter, utrikesfödda med språksvårigheter eller de nyanlända som omfattas av etableringsreformen.

Som en utveckling av Progress – tidiga möten föreslår Arbetsförmedlingen i detta budgetunderlag ett pilotprojekt med syfte att studera om eventuella effekter av ökad handläggartäthet¹¹ varierar med de arbets sökandes arbetslöshetstider och för olika grupper av arbets sökande och i sådant fall på vilket sätt. De effekter av ökad handläggartäthet som ska undersökas i pilotprojektet avser de arbets sökandes möjligheter att komma närmare arbetsmarknaden, till exempel möjligheten att få ett jobb, att gå vidare till reguljära studier och att kvarstå i arbetskraften. Myndigheten äskar medel för detta pilotprojekt, se vidare avsnitt 4.1.3.

Forskningen om effekterna av ökad handläggartäthet är bristfällig. De få studier som har gjorts tyder dock på positiva effekter av ökad handläggartäthet och att effekterna varierar för olika grupper av arbets sökande.¹² Likaså är kunskapen och evidensen bristfällig om hur arbetslöshetstidernas längd påverkas av intensiteten i arbetsförmedlarnas kontakter med arbetsgivarna.¹³ För att tydligare klarlägga om effekterna av ökad handläggartäthet varierar mellan olika grupper av arbetslösa samt om effekterna påverkas av hur länge den

¹¹ Ökad handläggartäthet definieras i pilotprojektet som att arbetsförmedlare ges möjlighet att ägna mer tid åt sina arbets sökande, det vill säga att förmedlarna har ett färre antal arbets sökande. Tanken är att arbetsförmedlingskontoren ska tillföras resurser för att kunna tillsätta arbetsförmedlare som uteslutande ska arbeta med pilotprojektet. Utökade resurser ska både ägnas till mer tid med de arbets sökande och till utökade arbetsgivarkontakter.

¹² Se vidare:

- Andersson Joona P. och Nekby L. (2012), Intensive Coaching of New immigrants: An Evaluation Based on Random Program Assignment, *The Scandinavian Journal of Economics*, 114 (2): 575-600,
- Nekby L. (2008), Active Labor Market Programs for the Integration of Youths and Immigrants into the Labor Market: the Nordic Experience, *Macroeconomía del Desarrollo* 73, Naciones Unidas Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL),
- Pedersen J. M., Rosholm M. och Svarer, M. (2012), Experimental Evidence on the Effects of Early Meetings and Activation, IZA Discussion Paper No. 6970,
- Crepon, B. med flera (2013), Do labor market policies have displacement effects? Evidence from a clustered randomized experiment, *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 128 (2).

¹³ I Martinsson, S. och Lundin, M., Vikten av arbetsgivarkontakter: en studie av den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen i ljuset av 70-procentsmålet, Rapport 2003:10, IFAU, undersöks arbetsgivarnas betydelse. Det betonas att det är viktigt att involvera arbetsgivare i utformningen av arbetsmarknadsutbildningar.

arbetssökande varit inskriven krävs mer och fördjupad kunskap.

Pilotprojektet avser bidra med sådan kunskap genom att:

- Effekten av ökad handläggartäthet mäts för olika grupper av arbetssökande. I pilotprojektet ska nyinskrivna och arbetssökande inom Jobbgarantin för ungdomar (UGA) och Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) ingå. Extra fokus kommer att läggas på de utrikesfödda som inte omfattas av etableringsuppdraget. Dessa har blivit allt fler och utgör en allt större andel av de som är inskrivna som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen. Bland dessa personer återfinns både anhöriginvandrare och utrikesfödda i stort behov av stöd och insatser. De glöms ofta bort, eftersom fokus ofta ligger på de nyanlända som omfattas av etableringsuppdraget.
- Det undersöks om ökad handläggartäthet är mer eller mindre effektivt tidigt eller sent i arbetslöshetsperioden. Detta är viktigt för att veta när ökad handläggartäthet kan ge den största nyttan för de arbetssökande.
- Det undersöks om effekterna av pilotprojektet drivs av tätare kontakter med arbetssökande eller tätare kontakter med arbetsgivare.

Pilotprojektet planeras att genomföras på sex till åtta stora arbetsförmedlingskontor jämnt fördelade över landet under åren 2017 och 2018. De kommer att väljas ut bland de arbetsförmedlingskontor som tidigare deltagit i försöksverksamheten Progress – tidiga möten. Arbetsförmedlingen kommer att utvärdera pilotprojektet åren 2018 och 2019. Resultatet från utvärderingen kommer att kunna bidra till myndighetens arbete med att matcha arbetssökande och arbetsgivare.

Samverkan med övriga aktörer för att klara matchningen: hög handläggartäthet och samverkan med kommunerna i projektet UngKOMP

Behovet av samverkan kommer att öka under budgetperioden. Den traditionella samverkan med andra myndigheter kommer förvisso alltjämt att vara viktig, men det är framför allt samverkan med kommuner, vårdgivare¹⁴ och med arbetsmarknadens parter som kommer att intensifieras. Det handlar till exempel om samverkan med kommunerna för att klara etableringsuppdraget och 90-dagarsgarantin för ungdomar. Utbytet av digital information, till exempel med a-kassor, kommuner och CSN (Centrala studiestödsnämnden), förutses också öka

¹⁴ Arbetsförmedlingen bedriver ett utvecklingsarbete i syfte att öka och skapa bättre förutsättningar för myndigheten att samverka med vårdens aktörer. För att en funktionsnedsättning ska kunna styrkas behöver Arbetsförmedlingen i många fall inhämta medicinska intyg från läkare. Behovet gäller till exempel medicinska underlag inför planering samt beslut om särskilda insatser såsom arbetshjälpmiddel och lönesubventioner. Detta behov bedöms öka under budgetperioden.

under kommande år, vilket till exempel kommer att stärka kontrollarbetet.

För att samverkan ska vara effektiv och leda till goda resultat är det viktigt att utgångspunkten är respektive organisations uppdrag med fokus på kunden. Det som är bäst för den gemensamma kunden bör vara styrande. Om samverkan däremot bedrivs utan kännedom om respektive organisations uppdrag samt utan tydliga mål och ansvarsområden kan den bli en komplicerande faktor som tar resurser utan att ge effekt. Samverkan måste därför komma till stånd som följd av ett konkret identifierat behov med tydliga mål och avgränsningar.

Såsom beskrivits i kapitel 2 riskerar ungdomar utan gymnasieutbildning att fastna i långvarig, strukturell arbetslöshet. Ett gott exempel på samverkan är det projekt, UngKOMP, som Arbetsförmedlingen initierade i april år 2015 för ungdomar med komplex problematik och behov av mer sammanhållet stöd från flera myndigheter. Projektet arbetar med ungdomar som redan är inskrivna vid Arbetsförmedlingen. Projektet bygger vidare på de goda erfarenheterna från Unga in.¹⁵

I UngKOMP samverkar Arbetsförmedlingen och kommunerna i multikompetenta team som är lättillgängliga, samlokaliserade och har ett tätt samarbete med deltagaren i fokus. Flera professioner är representerade för att ge ett sammanhållet stöd utifrån ungdomens hela livssituation. För närvarande bedrivs projektet på 15 arbetsförmedlingskontor.

Arbets sättet är personalintensivt, eftersom målgruppen har behov av omfattande och individuellt anpassat stöd. Utöver en personaltäthet på cirka 15-20 arbetssökande per personalresurs tillkommer också lokalkostnader.

UngKOMP innebär en utvidgning och utveckling av Arbetsförmedlingens uppdrag och kan bli en viktig del i att kunna införa en 90-dagarsgaranti för de ungdomar som står allra längst ifrån arbetsmarknaden

Fram till den 30 juni 2017 medfinansierar ESF (Europeiska socialfonden) projektet. Myndigheten äskar medel för åren 2017-2019 som motsvarar medfinansieringen från ESF, se avsnitt 4.1.3. Den 1 juli 2017 ska en effektutvärdering av projektet påbörjas. Givet att effektutvärderingen visar på goda resultat anser Arbetsförmedlingen att verksamheten bör fortsätta och eventuellt skalas upp. Vid ett eventuellt ställningstagande om uppskalning kan ytterligare medel behöva äskas.

¹⁵ Se Ramböll (2014), Unga In, Slututvärdering.

3.3 Inom vilka områden behöver Arbetsförmedlingen utvecklas för att klara matchningen?

Arbetsförmedlingen behöver lyckas med sin förnyelseresa för att klara matchningsarbetet på ett effektivt sätt. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att det behövs utveckling och modernisering inom nedanstående områden för att myndigheten ska klara sitt uppdrag:

- Etableringsuppdraget: Läget blir alltmer ansträngt.
- Det arbetsmarknadspolitiska regelverket med inriktning mot Arbetsförmedlingens stödformer: Regelverket bör underlätta matchningsarbetet.
- Utbildningsnivån bland de arbetslösa: Utbildningsnivån behöver höjas genom ett utbildningslyft i det reguljära utbildningssystemet. Det blir annars svårt för Arbetsförmedlingen att klara matchningsuppdraget.
- Arbetsgivararbetet: Arbetet mot arbetsgivarna behöver utvecklas för att Arbetsförmedlingen ska lyckas med matchningsuppdraget.
- Digitaliseringen av Arbetsförmedlingen: Digitaliseringen fortsätter för att Arbetsförmedlingen ska utvecklas till en modern myndighet som har förutsättningar att klara sitt uppdrag.

Dessa områden lyftes fram även i budgetunderlaget för åren 2016-2018, men diskussionerna fördjupas i årets budgetunderlag. Inom några av dessa områden bedömer Arbetsförmedlingen att det behövs regeländringar och/eller medelstillskott, se vidare kapitel 1.1 samt kapitel 4 och 5.

Självklart finns det moderniserings- och utvecklingsbehov även inom ytterligare områden, men där ser myndigheten inte behov av regeländringar eller medelstillskott. Därför lyfts sådana områden inte fram särskilt i årets budgetunderlag. Det handlar till exempel om att kompetensen behöver utvecklas bland Arbetsförmedlingens medarbetare, att förvaltningskulturen behöver stärkas och att myndighetens ledningsfilosofi (se även avsnitt 3.1.1) behöver etableras i hela organisationen. Myndigheten kommer under budgetperioden att arbeta vidare för att stärka även dessa områden.

3.3.1 Alltmer ansträngt läge inom etableringsuppdraget

Inflödet till etableringsuppdraget fortsätter att öka och utvecklingen har accelererat ytterligare under år 2015. Myndighetens bedömning av medelsbehoven för nyanländas etablering baseras på Migrationsverkets senaste prognos över flyktingmottagandet, vilken emellertid präglas av en mycket stor osäkerhet. Beroende på utvecklingen i omvärlden räknar Migrationsverket med att mellan 70 000 personer och 140 000 personer

kan söka asyl i Sverige under år 2016.¹⁶ I detta budgetunderlag utgår Arbetsförmedlingen från Migrationsverkets huvudalternativ för ansökningar och beslut, det vill säga 100 000 asylsökande år 2016 och 75 000 asylsökande år 2017.

Många av de asylsökande kommer att få permanenta eller tillfälliga uppehållstillstånd. Av dem bedöms 55 procent bli aktuella för etableringsuppdraget. Antalet nya deltagare i etableringsuppdraget beräknas fortsätta att stiga under år 2016. På grund av Migrationsverkets allt längre handläggningstider förväntas dock de stora ökningarna inom etableringsuppdraget inträffa under åren 2017 och framåt. Därför måste Arbetsförmedlingen förbereda sig för väsentligt ökade volymer inom etableringsuppdraget under budgetperioden 2017-2019 samtidigt som kvaliteten på stödet till de arbetssökande ska upprätthållas.¹⁷ Se även kapitel 2.4 och Tabell 3.

Mot bakgrund av den prognostiserade utvecklingen av antalet inskrivna i etableringsuppdraget bedömer Arbetsförmedlingen att regeringens aviserade höjning av myndighetens förvaltningsanslag (14 1:1 ap. 2) med 300 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2016¹⁸ inte är tillräcklig för att myndigheten ska kunna rekrytera, utbilda och introducera nya medarbetare samtidigt som kvalitet och volym i verksamheten ska upprätthållas. Dessutom ser Arbetsförmedlingen behov av kraftiga förstärkningar av förvaltningsmedel inom etableringsuppdraget under budgetperioden, det vill säga när de verkligt stora ökningarna av antalet inskrivna prognostiseras inträffa. Även kostnaderna under anslagen för etableringsersättning (13 1:3) och program inom etableringsuppdraget (13 1:4) kommer att behöva en betydande utökning.

Risk för försämrad kvalitet i etableringsuppdraget

Utän ytterligare tillskott till förvaltningsanslaget innebär det ökande antalet inskrivna i etableringsuppdraget att det kommer att bli allt färre arbetsförmedlare per inskriven arbetssökande. Med en sådan utveckling riskerar det individuella stödet att minska, vilket i förlängningen leder till att färre kommer ut i arbete och blir självförsörjande. Tidiga och effektiva etableringsinsatser är nödvändiga för att deltagarna i etableringsuppdraget inte ska riskera att fastna i långtidsarbetslöshet. I Tabell 4 visas utvecklingen av förvaltningsanslaget, anslagspost 2, uttryckt per deltagare och år. Tabellen illustrerar tydligt det alltmer ansträngda läget.

¹⁶ Migrationsverket (2016), Verksamhets- och utgiftsprognos februari 2016, Dnr 1.1.3-2016-18258.

¹⁷ Se Arbetsförmedlingen (2016), Prognos för utbetalningar 2016-2020, 2016-02-19.

¹⁸ Prop. 2015/16:1.

Tabell 4: Förvaltningsanslag, ap. 2, beräknat per genomsnittligt antal deltagare i etableringsuppdraget

Utveckling av förvaltningsanslaget, ap. 2, i förhållande till antalet deltagare inom etableringsuppdraget									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Beräknat antal deltagare i genomsnitt	4 350	12 220	22 870	36 550	48 360	60 000	79 600	103 900	112 500
Anslag/föreslaget anslag mkr.	245	454	701	697	1 008	1 389	1 382	1 309	711
Anslag per deltagare och år, tkr	56	37	31	19	21	23	17	13	6

Källa: Arbetsförmedlingen (2016): Prognos för utbetalningar 2016-2020, 2016-02-19.

Det allt högre antalet arbetssökande per arbetsförmedlare inom etableringsuppdraget innebär att arbetsförmedlarna får allt mindre tid att ge individuellt stöd. Etableringsuppdraget bygger på en rättighetslagstiftning som tydligt anger när den arbetssökande ska få sin rätt prövad. När tiden inte räcker till måste arbetsförmedlarna prioritera de lagstadgade rättigheterna i handläggningen, det vill säga att upprätta etableringsplaner i rätt tid samt att betala ut etableringsersättning.

Arbetsförmedlarna kommer följaktligen att tvingas nedprioritera kartläggning, vägledning och matchning mot arbetsmarknaden, varför servicen till deltagarna inom etableringsuppdraget kommer att bli av sämre kvalitet. Deltagarna är en heterogen grupp med olika behov av stöd för att kunna matchas mot efterfrågan på arbetsmarknaden. Många har en gedigen yrkeserfarenhet och en eftergymnasial utbildning samtidigt som många saknar en grundläggande utbildning, se vidare avsnitt 2.5.1.

Arbetsförmedlarna behöver få möjlighet att anpassa insatserna utifrån individens behov och kompetens. I annat fall är risken stor att de inskrivna i etableringsuppdraget inte kommer att få individuellt anpassade insatser och att deras kompetenser och erfarenheter inte tas tillvara. Det kommer att leda till att matchningen försämras och att deltagarnas etablering på arbetsmarknaden fördröjs.

Etableringsersättningen behöver ses över

Etableringsersättningen är den enda ersättning till enskildas försörjning som Arbetsförmedlingen månadsvis fattar beslut om. Hanteringen upplevs med nuvarande antal arbetssökande inom etableringsuppdraget som betungande. Den upplevs inte ge något mervärde i arbetet med den arbetssökandes etableringsprocess. Det finns också en risk att arbetssökande ser Arbetsförmedlingen som en myndighet som hjälper till med personens försörjning snarare än en instans som hjälper personen att hitta ett arbete och bli självförsörjande.

På kort sikt ser Arbetsförmedlingen över vilka administrativa förenklingar av hanteringen av etableringsersättning som myndigheten kan genomföra inom ramen för det befintliga regelverket. Det handlar om att minska formkraven på månadsredovisningen och att utreda möjligheterna till en digitaliserad hantering. Skälet är att hanteringen av månadsredovisningar med kontroll av anordnare, bedömning av rätt till ersättning vid frånvaro samt beslut om månadsvis etableringsersättning är en administrativt krävande uppgift.

Myndigheten anser dessutom att det finns behov av att på lång sikt harmonisera reglerna för etableringsersättning med reglerna för aktivitetsstöd.

Bostadsbristen försvårar bosättningsarbetet

Det ökande inflödet av nyanlända i kombination med den rådande bostadsbristen i Sverige utgör en flaskhals i etableringsuppdraget. Den 1 mars i år träder dock en ny lag ikraft som innebär att en kommun är skyldig att efter anvisning ta emot nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd.¹⁹ Lagen innebär också att Migrationsverket och Arbetsförmedlingen under år 2016 har ett delat ansvar för att anvisa nyanlända invandrare till bosättning i en kommun. Migrationsverket kommer från och med den 1 januari år 2017 att ta över hela ansvaret för bosättningsuppdraget.

I bosättningsarbetet har Arbetsförmedlingen varit beroende av tillgång till så kallade anvisningsbara platser i landets kommuner. De länsstal som Arbetsförmedlingen fram till år 2016 årligen fastställde i samråd med Migrationsverket, länsstyrelserna och Sveriges kommuner och landsting (SKL) samt de överenskommelser som länsstyrelserna träffade med kommunerna har dock visat sig ha en mycket begränsad styrande effekt när det gäller möjligheten att anvisa nyanlända för bosättning i kommunerna. Det har nämligen inte varit bindande för kommuner att ta emot nyanlända invandrare för bosättning.

De länsstal som Arbetsförmedlingen fastställde inför år 2015 angav ett behov av cirka 23 000 anvisningsbara platser. Antalet anvisningsbara platser i kommunernas överenskommelser, liksom det faktiska antal nyanlända invandrare som kommunerna tog emot, låg dock på betydligt lägre nivåer. I och med regeländringen den 1 mars i år ges anvisande myndigheter betydligt större förutsättningar att anvisa nyanlända invandrare bosättning i en kommun. Detta bör i sin tur kunna leda till att de nyanlända som har behov av att bosättas faktiskt kan flytta till en kommun, varvid väntetiderna i anläggningsboende kan komma att minska för den enskilde.

¹⁹ Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Förutom lagändringen kan kommunernas vilja och förmåga att ta emot nyanlända även påverkas av den i budgetpropositionen²⁰ aviserade höjda schablonersättningen till kommunerna. Grundproblemet med bristen på bostäder löses dock varken genom den nya lagen eller genom en höjd schablonersättning till kommunerna.

Förslag till regeländringar i budgetunderlaget

I budgetunderlaget lägger Arbetsförmedlingen förslag på förordningsändringar som syftar till att få fler i arbete i form av instegsjobb samt att förenkla administrationen kring av etableringsplaner. Myndigheten ser även behov av kraftigt utökade resurser på de anslag som är kopplade till etableringsuppdraget inklusive etableringsersättning, se vidare kapitel 4.

3.3.2 Det arbetsmarknadspolitiska regelverket behöver moderniseras för att underlätta matchningsarbetet

Arbetsförmedlingen ser behov av att förenkla det arbetsmarknadspolitiska regelverket så att det underlättar matchningsarbetet. Förenklingen behöver bland annat ske med inriktning mot Arbetsförmedlingens stödformer. Ett enklare och mer enhetligt regelverk skulle medföra större legitimitet för arbetsmarknadspolitiken och bidra till att lägga grunden för ett ökat förtroende för myndigheten, inte minst genom att handläggningen kan bli effektivare och mer rättssäker.

För att Arbetsförmedlingen bättre ska kunna tillämpa det befintliga regelverket behöver det göras enklare och bli mer transparent. I nuläget förekommer förordningsskrivningar som strider emot varandra på ett ogynnsamt sätt för både arbetssökande och arbetsgivare. Dessutom finns regelverk som med tiden blivit inaktuellt.

Om det befintliga regelverket struktureras så att det blir enklare och mer transparent kan Arbetsförmedlingens medarbetare få lättare att hantera de regler som styr myndigheten och därmed få större möjlighet att tillämpa regelverket korrekt. Det skulle också bli enklare för myndigheten att utveckla IT-stöd som stödjer en effektiv och rättssäker besluts- och ärendehandläggning. Detta skulle öka träffsäkerheten i besluten så att fler med behov av ett visst stöd också får det. Arbetsförmedlingens medarbetare skulle vidare få förbättrade förutsättningar att fungera som kvalificerade rådgivare till myndighetens kunder. Även myndighetens kunder skulle få större förståelse för de beslut som tas. Detta bör påverka förtroende för myndigheten.

²⁰ Prop. 2015/16:1.

Förslag till regeländringar i budgetunderlaget

Förenklingsarbetet behöver bedrivas både med större och mindre korrigerande regeländringar. På längre sikt behövs större omläggningar av regelverket med mer långtgående effekter. I detta budgetunderlag föreslår myndigheten bland annat ett förenklat och enhetligt regelverk för subventionerade anställningar som skulle kunna innefatta flera olika stödformer. Förenklingen av regelverket förutsätter ändringar och anpassningar i Arbetsförmedlingens IT-system. Därför föreslår myndigheten att regeländringen införs tidigast från september 2017. Se vidare kapitel 4.3.

I ett kort tidsperspektiv behöver mindre korrigerande regeländringar göras för att synkronisera befintliga lagar och förordningar med varandra. Myndigheten lägger även sådana förslag i detta budgetunderlag.

3.3.3 Höj utbildningsnivån bland arbetslösa utan gymnasieutbildning för att klara matchningsuppdraget

Arbetsförmedlingen bedömer att efterfrågan på arbetskraft kommer att bli stark under budgetperioden 2017-2019, men även att det kommer att finnas stora grupper av arbetslösa som har svårt att finna arbete, se vidare kapitel 2. Den höga efterfrågan på arbetskraft gynnar i huvudsak arbetslösa med gymnasial och/eller eftergymnasial utbildning. Dessa arbetslösa bedöms dock minska i antal i snabb takt samtidigt som antalet arbetslösa som saknar gymnasial utbildning ökar.

Det finns en stor risk för att tudelningen på arbetsmarknaden ökar kraftigt under budgetperioden. Den innebär å ena sidan att bristen på arbetskraft ökar, men å andra sidan växer grupperna av arbetslösa som saknar tillräckligt med utbildning för att vara fullt ut matchningsbara på arbetsmarknaden.

Det behövs ökade incitament och möjligheter till studier för dem med kort utbildning

Andelen arbetslösa inskrivna med högst förgymnasial utbildning bedöms stiga under budgetperioden från 116 000 personer år 2015 till cirka 140 000 personer år 2019. Ungefär 85 procent av dem kommer att vara i åldrarna 25-64 år. Det är viktigt att höja dessa personers utbildningsnivå så att deras möjligheter att få en långsiktigt fast förankring i arbetslivet förbättras. En höjd utbildningsnivå är också en viktig förutsättning för att sysselsättningen ska kunna öka på sikt och för att Arbetsförmedlingen ska klara av matchningsuppdraget utan allvarliga störningar i form av utbredd brist på arbetskraft. Ett generellt utbildningslyft riktat till dessa arbetslösa är dock inte möjligt att genomföra inom arbetsmarknadspolitiken, utan måste ske inom det reguljära utbildningssystemet. Om utbildningsnivån skulle höjas inom ramen för utbildningspolitiken skulle Arbetsförmedlingen få möjlighet att fokusera

sina resurser på matchningsarbetet, inklusive att rusta de arbetslösa att bli matchningsbara.

Arbetslösa med högst förgymnasial utbildning riskerar genom sin svaga ställning på arbetsmarknaden att stå långa tider utan arbete. Dessa arbetslösa riskerar även att i betydligt högre utsträckning än andra arbetslösa hamna i en rundgång mellan öppen arbetslöshet och tidsbegränsade arbetsmarknadspolitiska program. Rundgången innebär stora kostnader både i form av programinsatser och i form av arbetsintensiva förmedlingsinsatser. Arbetsmarknadspolitiken förlorar därmed i effektivitet genom att stora resurser måste användas till arbetslösa som till stora delar saknar de grundläggande förutsättningarna för att nå en förankring i arbetslivet.

Arbetsförmedlingen bedömer att de ekonomiska incitamenten måste förbättras för att fler arbetslösa ska kunna ta steget att läsa vidare. Många vuxna tvekar att skuldsätta sig för att studera, eftersom det är osäkert hur lång studietiden blir och hur möjligheterna att få jobb ser ut. En ytterligare orsak till det otillräckliga deltagandet i kommunal vuxenutbildning har att göra med förkunskapskraven för utrikes födda att först genomgå sfi (svenska för invandrare). En hög andel av dem som lämnar sfi har inte de kunskaper som behövs för att kunna gå vidare till arbete eller utbildning. Det gäller särskilt dem som har kortast utbildning vid ankomsten till Sverige.

Arbetsförmedlingen gör bedömningen att ett utökat språkstöd och bättre vägledning tillsammans med förbättrade ekonomiska villkor skulle kunna leda till att fler deltar i utbildning. För att öka sannolikheten att personer återupptar sina studier har Arbetsförmedlingen redan i dag möjlighet att erbjuda studiemotiverande insatser. Även kombinationer av insatser kan tillhandahållas för att öka möjligheten att både delta och fullfölja studierna.

Förbättrade möjligheter till studier inom vuxenutbildningen medför kostnader för staten. Det är kommunerna som har ansvaret för gymnasieutbildningen, de kommunala vuxenutbildningarna och studie- och yrkesvägledning. Det är därför viktigt att kommunerna har ekonomiska förutsättningar för att kunna säkerställa tillräcklig kapacitet för att möta behovet av utbildningsplatser med hög kvalitet och av individuell anpassning av utbildningsinnehållet.

Att inte utöka studiemöjligheterna innebär en stor alternativkostnad under lång tid i form av negativa individuella och samhällsekonomiska effekter, eftersom risken är att andelen arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden permanentas på en långsiktigt hög nivå. Samtidigt är de samhällsekonomiska skälen starka för att så många som möjligt genomgår utbildning så tidigt som möjligt i livet. Förbättrade möjligheter till studier inom vuxenutbildningen för arbetslösa med kort

utbildning ska med andra ord inte urholka incitamenten för andra att genomgå utbildning tidigt i livet snarare än sent.

Förslag till regeländringar i budgetunderlaget

Arbetsförmedlingen lämnar i detta budgetunderlag förslag på att inrätta en bristyrkesutbildning för att motverka flaskhalsar på arbetsmarknaden och för att underlätta för nyanlända. Genom korta och skraddarsydda utbildningar, där arbetsgivarna deltar i urval och utformning av utbildningen, kan en tilltagande arbetskraftsbrist och strukturarbetslöshet bromsas.

Dessutom föreslår Arbetsförmedlingen en subventionerad sysselsättningsinsats inom organisationer, föreningar och statlig sektor. Målgruppen är arbetslösa som helt saknar gymnasieutbildning, som varit utan arbete under minst ett år och som inte kan eller vill studera vidare på gymnasienivå samt deltagarna i sysselsättningsfasen inom jobb- och utvecklingsgarantin.

3.3.4 Utvecklat arbetsgivararbete är ett led i att lyckas med matchningsuppdraget

I enlighet med Arbetsförmedlingens uppdrag har myndighetens arbetsgivararbete under de senaste åren handlat om att söka upp arbetsgivare, som med olika stöd, är beredda att anställa arbetsökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. En rad överenskommelser om samarbete har slutits utifrån Arbetsförmedlingens behov av sysselsättningsplatser och praktikplatser. Däremot har dialogen med arbetsgivarna om framtida rekryteringsbehov kommit i skymundan.

I budgetunderlaget för åren 2016-2018 beskrevs att arbetsgivarbakterna är avgörande för att Arbetsförmedlingen ska lyckas med matchningsuppdraget. År 2015 inledde Arbetsförmedlingen sin arbetsgivarinsats med syfte att bland annat utveckla myndigheten till en kvalificerad rådgivare i arbetsgivarnas rekryteringsprocess. Under budgetperioden kommer Arbetsförmedlingen att utveckla sitt uppsökande arbete, särskilt mot små och medelstora företag. Det innebär att arbetsförmedlarna träffar arbetsgivarna på arbetsplatsen för att skapa samarbeten som är av nytta både för arbetsgivare och arbetsökande.²¹ Det uppsökande arbetet förväntas leda till ett ökat förtroende för myndigheten bland arbetsgivarna, vilket i sin tur förväntas leda till ett ökat inflöde och en större variation av platser som såväl arbetslösa som ombytessökande kan konkurrera om.

²¹ Arbetsförmedlingen har till exempel genom sitt samarbete med Företagarna i projektet Jobbsökarna skapat goda samarbeten med små och medelstora företag.

Under år 2017 kommer Arbetsförmedlingen fortsätta arbetet genom att genomföra ett ytterligare antal åtgärder. Myndigheten ska underlätta för både arbetsgivare, arbetssökande och arbetsförmedlare att matcha lediga platser och sökande baserat på en bredare kompetensbild, snarare än matchning enbart baserat på yrken och formella meriter. Som en del av digitaliseringen av Arbetsförmedlingens tjänster ska det vara möjligt att kombinera och integrera annonsering och CV-sökning, vilket förväntas effektivisera arbetet för framförallt arbetsgivarna. Dessutom ska Arbetsförmedlingen kunna redovisa den aktuella tillgången på arbetskraft och kompetens, inte bara hos Arbetsförmedlingen utan även hos andra aktörer samt även inom EU, i syfte att underlätta arbetsgivarnas rekryteringsprocesser. En viktig faktor för att nå framgång i arbetsgivararbetet är att myndighetens påbörjade och planerade digitalisering får genomslag.

De första effekterna av arbetsgivaratsningen förväntas år 2016. Då förväntas dialogen med arbetsgivarna ha stärkts så att myndigheten har blivit bättre på att möta arbetsgivarnas behov och förbättrats i tillgänglighet, bemötande och service. År 2017 bör effekten av arbetsgivaratsningen vara att arbetsgivarna är väsentligt mer nöjda med myndigheten samt att myndigheten är efterfrågad som expert i arbetsmarknadsfrågor. År 2018 förväntas arbetsgivararbetet ha resulterat i att myndigheten är en efterfrågad partner i arbetsgivarnas rekryteringsprocess. Det innebär att arbetsgivarna i högre grad upplever att Arbetsförmedlingen fungerar som kvalificerad rådgivare i rekryteringsprocesser samt är en flexibel medspelare som möter arbetsgivarna i deras specifika behov. Vid utgången av år 2019 bör arbetsgivararbetet ha lett till ett ökat förtroende för Arbetsförmedlingen bland arbetsgivarna. De förväntade effekterna av arbetsgivararbetet hänger bland annat på att myndigheten lyckas med digitaliseringen, se vidare avsnitt 3.3.5.

Förslag till regeländringar i budgetunderlaget

Arbetsförmedlingen lämnar i detta budgetunderlag inga förslag till regeländringar och ser inte behov av medelstillskott för att genomföra arbetsgivararbetet.

3.3.5 Fortsatt digitalisering av myndigheten för att säkerställa kvalitetshöjning, god förvaltning och matchning

Arbetsförmedlingen behöver få moderna, digitala lösningar på plats för att underlätta matchningen och för att säkerställa att myndigheten har en god förvaltning och hanterar sina ärenden på ett rättssäkert sätt. Därför är, liksom i budgetunderlaget för åren 2016-2018, en av utgångspunkterna för detta budgetunderlag att Arbetsförmedlingens tjänster ska digitaliseras för att myndigheten ska lyckas med sin

förnyelseresa. Myndigheten ligger efter i den digitala utvecklingen jämfört med många andra myndigheter. Det påverkar förtroendet för och användbarheten av myndighetens digitala tjänster, till exempel genom att kunderna inte får tillräckligt god service och att det brister i ärendehantering. För att Arbetsförmedlingen ska nå den höga ambitionsnivån i sin förnyelseresa behöver myndigheten inte bara nå en acceptabel nulägesnivå, utan måste också sikta högre för att klara av förflyttningen mot en modernisering av myndigheten. I denna förflyttning utgör digitaliseringen av myndighetens tjänster en omfattande och viktig del som behöver ske parallellt med annan verksamhetsutveckling på myndigheten, till exempel kompetensutveckling av personalen.

Arbetsförmedlingen kommer under budgetperioden 2017-2019 att starta digitala satsningar inom områdena *självservice*, *digitala möten*, *matchning*, *interna IT-stöd* samt *informationssamverkan*. Det är dock nödvändigt för myndigheten att under budgetperioden skapa *tekniska förutsättningar* för att kunna realisera dessa satsningsområden. Det krävs stora och kostsamma IT-relaterade satsningar. Det handlar om att ersätta befintliga bärande verksamhetssystem med flexibla och anpassningsbara system som möjliggör enklare drift och vidareutveckling. IT-plattformen behöver moderniseras, en väl fungerande och modern infrastruktur behöver införas och ett applikationslandskap som minimerar komplexitet behöver utvecklas för att möjliggöra en snabb och effektiv utvecklings- och releaseprocess. Även myndighetens testmiljöer behöver moderniseras för att möjliggöra snabbare utvecklingsprocesser. En utbildningsmiljö/träningsmiljö behöver också byggas upp för att underlätta utvecklingen och införandet av nya digitala tjänster. Att satsa på myndighetens IT är en förutsättning för att Arbetsförmedlingen ska lyckas med att digitalisera myndigheten, vilket i sig är en av förutsättningarna för hela förnyelseresan.

Förslag till regeländringar i budgetunderlaget

I förra budgetunderlaget yrkades totalt 550 miljoner kronor för budgetperioden 2016-2018 på anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader samt totalt 475 mkr på låneram för digitaliseringen av myndigheten. Arbetsförmedlingen lägger i detta budgetunderlag inga förslag på regeländringar och inte heller några anslagsäskanden för att finansiera digitaliseringen av myndigheten. Däremot ser myndigheten behov av att låneramen utökas under perioden, se vidare avsnitt 4.1.8 och kapitel 5.1.

Nedan beskrivs myndighetens satsningsområden mer utförligt. De förväntade effekterna handlar i stora drag om effektivisering i form av tidsbesparingar för kunder och arbetsförmedlare. Samtidigt kan det uppkomma kvalitetshöjning genom att arbetsförmedlarna kan lägga mer

tid på kvalificerade kundmöten samt få mer utrymme att hantera ärenden enhetligt och korrekt. Därmed kan rättssäkerheten öka. En ytterligare förväntad effekt är förbättrad matchning genom att arbetssökande och arbetsgivare lättare ska kunna hitta varandra.

Självservice

Arbetsförmedlingens e-tjänster till arbetsgivare och arbetsförmedlare behöver förbättras. Det handlar om modernare matchningsverktyg samt interaktiv och riktad information om arbetsmarknaden och aktuell tillgång på arbetskraft. Det är även angeläget att digitalisera hela informations- och beslutsprocessen avseende olika typer av anställningsstöd och praktikmöjligheter samt program och insatser. Även Arbetsförmedlingens leverantörer ska erbjudas självservice i och med en leverantörsportal som kommer att tas fram under år 2017.

Arbetsförmedlingen bedömer att *effekten* av att digitalisera självservice kommer att vara en kombination av effektivisering och kvalitetshöjning. Det kommer att uppkomma tidsbesparingar för kunderna, eftersom de inte behöver besöka arbetsförmedlingskontoren eller ringa kundtjänst för att få den hjälp de behöver. Arbetsförmedlarna kan lägga mer tid på de arbetssökande som har störst svårigheter på arbetsmarknaden och på de arbetsgivare som har mer komplexa rekryteringsutmaningar.

Digitala möten

Det naturliga valet för Arbetsförmedlingens kunder ska vara att möta myndigheten digitalt i sömlösa flöden, i transparanta processer med hög tillgänglighet. Mot bakgrund av det stora inflödet av nyanlända till arbetsmarknaden ska nya digitala stöd utvecklas för att tillgängliggöra Arbetsförmedlingens service på flera språk. Även digitala stöd för arbetssökande med funktionsnedsättningar avses att utvecklas så att Arbetsförmedlingens service blir lättillgänglig för alla kunder.

Den största *effekten* av att digitala möten kommer till stånd bör vara en effektivisering genom tidsbesparing både för arbetssökande och arbetsförmedlare. Flera av de digitala mötena ger möjlighet att möta ett större antal kunder samtidigt än vad som är möjligt vid fysiska möten. Webbinarier är ett exempel på hur myndigheten vid ett och samma tillfälle kan möta en stor mängd, flera hundra, arbetssökande, som till exempel får stöd i att skriva CV.

Den tekniska matchningsfunktionen

Utvecklingen på arbetsmarknaden innebär bland annat att allt fler yrken skapas och försvinner, varför fler personer byter yrkesinriktning under ett arbetsliv. Därför finns det behov av en utvecklad matchningsfunktion som kan matcha på fler och mjukare kompetenser än i dag.

Myndigheten planerar att succesivt under budgetperioden utveckla den tekniska matchningsfunktionen genom att bland annat utveckla och införa användardrivna taxonomier kopplade till matchning. Det innebär

förenklat att skapa former för att förbättra hanteringen av den information som är kopplad till yrken och kompetenser för att skapa ett bättre matchningsunderlag. Informationen ska även tillgängliggöras så att den enkelt kan användas av andra aktörer på arbetsmarknaden.

Effekterna av att förbättra den tekniska matchningsfunktionen förutses vara att arbetsgivare snabbare hittar rätt kompetens och att arbetssökande hittar rätt arbete.

Interna IT-stöd för god förvaltning

När metoderna och processerna för Arbetsförmedlingens kunder digitaliseras behöver även arbetsförmedlarnas IT-stöd, metoder och processer förändras för att garantera en rättssäker hantering. Arbetsförmedlarnas digitala miljö kommer därför att avsevärt förbättras och moderniseras. Det kommer antingen att handla om att bygga upp nya interna IT-systemen från grunden eller att radikalt förnya befintliga system. Ett nytt ärende- och beslutsstödsystem med inbyggt regelverk kommer att innebära en minskad risk för fel och även ett effektivare arbete för arbetsförmedlarna.

Arbetsförmedlingen kommer följaktligen att påbörja ett genomgripande utvecklingsarbete som handlar om att byta myndighetens nuvarande ärende- och beslutsstödsystem till ett nytt och modernare som klarar nuvarande och framtida behov. Parallellt kommer även hanteringen av utbetalning av ersättning till kunderna att behöva moderniseras.²² Myndighetens nuvarande kundregister kommer att bytas ut mot nya. För att säkerställa en rättssäker hantering av Arbetsförmedlingens externa leverantörer kommer myndigheten att införa en avropsportal, för att bland annat hantera leverantörsersättningar. Myndigheten kommer i samband med avropsportalen också utveckla ett ändamålsenligt och transparent uppföljningsverktyg för externa leverantörer.

Den förväntade *effekten* av att förbättra de interna IT-stöden är en mer enhetlig, effektiv och rättssäker hantering av myndighetens olika ärenden, vilket förväntas leda till ökat förtroende för myndigheten. Arbetsförmedlarnas arbetssituation förväntas dessutom förbättras.

Informationssamverkan

I och med att alltmer av den offentliga sektorns service kan nås via digitala kanaler blir det allt mindre intressant för medborgarna vilka myndigheter eller andra aktörer som ansvarar för att leverera olika tjänster. Detta ställer högre krav på Arbetsförmedlingen att samverka med andra aktörer för att ge bästa service till medborgarna via digitala kanaler. För att kunna utföra sina uppdrag behöver dessa aktörer få möjlighet att utbyta information med Arbetsförmedlingen.

²² I Dir. 2015:96 ingår att börja titta på möjligheterna att hantera alla utbetalningar från staten samlat.

Arbetsförmedlingen kommer att arbeta fram standarder för informationsutbyte och så långt det är möjligt erbjuda öppna data. Mer konkret innebär det bland annat att lansera en portal för Arbetsförmedlingens öppna data och för informationsutbyte om arbetsmarknaden. Här har Arbetsförmedlingen, liksom andra myndigheter, PSI-direktivet från EU-kommissionen att ta hänsyn till.²³

Arbetsförmedlingen bedömer att *effekten* av ökad digital samverkan kommer att bli en ökad nytta för Arbetsförmedlingens kunder samt att myndigheten kan öka sina möjligheter att ta emot öppna data från andra myndigheter för att skapa mervärde för de egna kunderna.

²³ PSI-direktivet syftar att göra offentlig information mer tillgänglig. Det innebär bland annat att olika aktörer i samhället ska kunna använda offentlig information för att skapa nya produkter och tjänster.

4 Anslagsutveckling samt förslag till regeländringar

I kapitel 4.1 redogör Arbetsförmedlingen för utfallet år 2015, prognosen för år 2016 och medelsbehovet för åren 2017, 2018 och 2019 under de anslag och anslagsposter som myndigheten disponerar. Utfallet år 2015 och prognosen år 2016 ställs i relation till tilldelade medel enligt regleringsbrevet. Medelsbehoven för åren 2017-2019 ställs i relation till de aviserade anslagsnivåerna i budgetpropositionen för år 2016. Medelsbehoven inkluderar de ekonomiska konsekvenserna av föreslagna regeländringar. De ekonomiska konsekvenserna särredovisas också i avsnitt 4.2 och 4.3.

4.1 Anslagsutveckling

Arbetsförmedlingens planering för budgetperioden är beroende av regeringens styrning. Myndigheten utgår i sin bedömning av budgetperiodens resursbehov ifrån de politiska ställningstaganden och regelverk som nu gäller.

4.1.1 Flexiblare användning av myndighetens resurser

Arbetsförmedlingen anser att planeringen av myndighetens verksamhet skulle underlättas om de resurser som är knutna till de olika anslagen fick användas mer flexibelt. Ett mer flexibelt nyttjande skulle kunna ha en särskild betydelse för myndighetens förutsättningar att klara av etableringsuppdraget. Eftersom befintliga prognoser över antalet deltagare inom etableringsuppdraget är osäkra skulle en flexibilitet mellan förvaltningsmedel och programmedel öka myndighetens förutsättningar att snabbt kunna anpassa verksamheten till de behov som uppstår.

Utöver de specifika behoven för etableringsuppdraget anser Arbetsförmedlingen generellt att en ökad flexibilitet mellan anslagen är att föredra. Att till exempel friare kunna växla resurser för insatser och program till förvaltningsresurser skulle sannolikt öka myndighetens kapacitet att vidta ändamålsenliga programinsatser för arbetsökande.

4.1.2 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

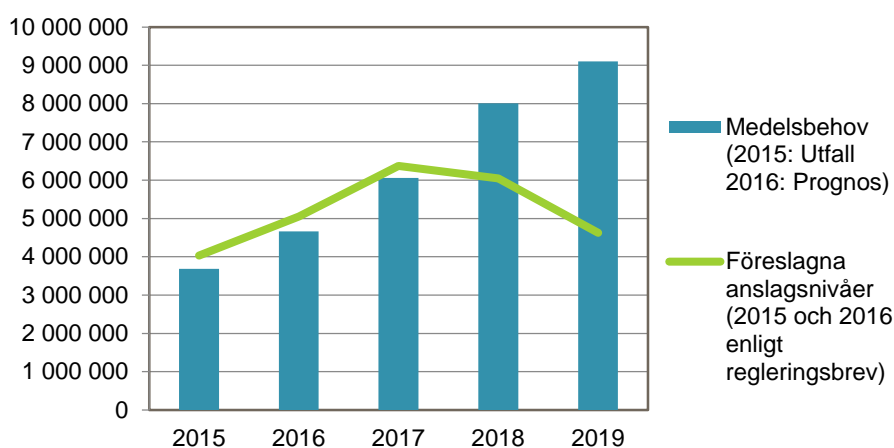
Anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare
Anslag 1:3 avser etableringsersättning som betalas ut till vissa nyanlända invandrare. Eftersom ersättningen är en rättighet påverkas medelsbehovet direkt av antalet nyanlända som deltar i etableringsuppdraget samt av etableringsplanernas omfattning. Som tidigare redogjorts för i kapitel 2 och i avsnitt 3.3.1 prognostiseras att antalet deltagare i etableringsuppdraget ökar kraftigt de närmaste åren.

Utgifterna ökar därmed under hela den aktuella perioden och det är tydligt att medelsbehovet är avsevärt högre än föreslagen tilldelning för åren 2018-2019. Av Tabell 5 och Figur 1 framgår Arbetsförmedlingens medelsbehov inom anslag 1:3.

Tabell 5: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:3, anslagspost 1, Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019
Föreslagna anslagsnivåer (2015 och 2016 enligt regleringsbrev)	4 029 000	5 048 000	6 369 000	6 046 000	4 622 000
Medelsbehov anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	3 686 549	4 666 000	6 063 000	8 006 000	9 102 000

Figur 1: Medelsbehov anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

Anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare

Anslag 1:4 avser programinsatser för vissa nyanlända invandrare. I likhet med anslag 1:3 ökar medelsbehovet under de närmaste åren till följd av den kraftiga ökningen av antalet nyanlända invandrare.

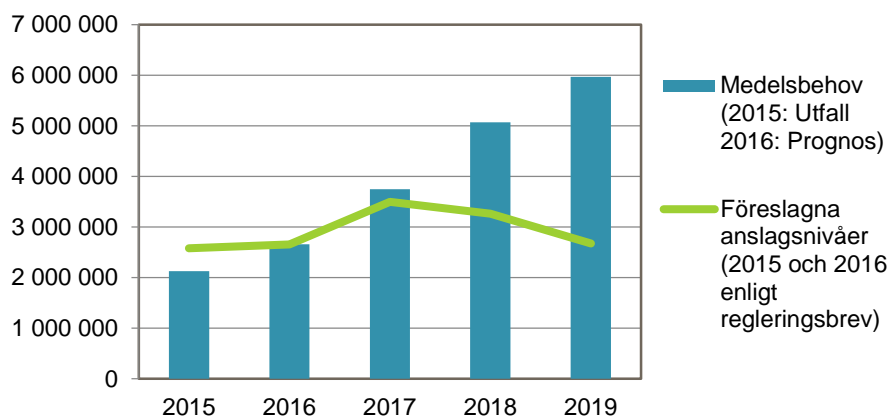
Tabell 6: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:4, Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019
Föreslagna anslagsnivåer (2015 och 2016 enligt regleringsbrev)	2 580 000	2 657 914	3 500 000	3 263 000	2 675 000
- varav ap. 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 580 000	2 647 914	3 490 000	3 253 000	2 665 000
- varav ap. 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår	-	10 000	10 000	10 000	10 000
Medelsbehov anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 131 230	2 659 000	3 747 000	5 072 000	5 968 000
- varav ap. 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 131 230	2 649 000	3 737 000	5 062 000	5 958 000
- varav ap. 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår	-	10 000	10 000	10 000	10 000

Även om prognosen över antalet deltagare i etableringsuppdraget är osäker bedöms de anslagsnivåer som föreslås i budgetpropositionen för år 2016 inte vara tillräckliga för åren 2017-2019. Det resursbehov som myndigheten beräknar för åren 2017-2019 utgår från det prognostiserade antalet arbetssökande inom etableringsuppdraget och att insatserna och därmed programkostnaderna per individ ska vara på samma nivå som år 2016. Detta innebär att anslagsbehovet prognostiseras vara högre än de nivåer för anslaget som aviseras i budgetpropositionen för år 2016.

För att underlätta etableringen är det av stor vikt att programinsatserna kan upprätthållas på nuvarande nivå eller öka samtidigt som kvaliteten och individanpassningen bör fortsätta att öka. För att kunna erbjuda deltagarna heltidsaktiviteter inom etableringsplanen, vilket är en förutsättning för etableringsersättningen, krävs en ökning av både personalresurser och programmedel. För att kunna utföra uppdraget räcker det alltså inte enbart med utökat förvaltningsanslag (1:1 ap. 2). Etableringshandläggarna måste kunna erbjuda deltagarna meningsfulla och kvalitativa insatser. Om inte anslagsnivån höjs under dessa år riskerar det att medföra att deltagarnas etablering på arbetsmarknaden försvåras och försenas.

Figur 2: Medelsbehov anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

4.1.3 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tabell 7: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019
Föreslagna anslagsnivåer (2015 och 2016 enligt regleringsbrev)	7 643 279	7 815 571	7 703 000	7 651 000	7 187 000
- varav ap. 1 Förvaltningskostnader Af	6 630 321	6 574 018	6 321 000	6 342 000	6 476 000
- varav ap. 2 Nyanländas etablering	1 012 958	1 418 232	1 382 000	1 309 000	711 000
Arbetsförmedlingens medelsbehov förvaltning	7 466 600	8 090 000	8 934 000	9 549 000	9 806 000
Medelsbehov ap. 1 Förvaltningskostnader för Af	6 482 520	6 574 000	6 496 000	6 367 000	6 360 000
- varav medelsbehov exkl. satsningar	6 482 520	6 574 000	6 436 000	6 293 000	6 304 000
- varav Pilotprojekt	-	-	32 000	18 000	-
- varav UngKomp	-	-	28 000	56 000	56 000
Medelsbehov ap. 2 Nyanländas etablering	984 080	1 516 000	2 438 000	3 182 000	3 446 000

Anslagspost 1, Förvaltningskostnader för AF

Prognosen över det totala antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen, exklusive etableringsuppdraget, uppgår till knappt 606 000 personer

år 2016 (genomsnitt per månad) för att sedan succesivt minska till att år 2019 uppgå till drygt 561 000 personer.

Som beskrivs i kapitel 2 minskar arbetslösheten totalt sett under perioden. Samtidigt ökar andelen personer med utsatt ställning något på arbetsmarknaden, även om man bortser från etableringsuppdraget. Det prognostiserade resursbehovet tar hänsyn till att Arbetsförmedlingen behöver lägga mer tid och resurser på arbetssökande med utsatt ställning än på övriga. Som framgår av Tabell 7 innebär detta ändå att resursbehovet är något lägre än aviserade anslagsnivåer för åren 2018 och 2019.

Parallellt med denna utveckling innebär regeringens fortsatta reformer i sjukförsäkringen att alltfler anställda med sjukpenning kommer att söka nytt arbete genom Arbetsförmedlingen efter 180 dagar med sjukpenning, se vidare avsnitt 2.5.1. Sannolikt krävs därför mer resurser till Arbetsförmedlingen. Omfattningen av detta resursbehov är i nuläget svårt att uppskatta.

Den digitala utvecklingen bedöms leda till en effektivisering på myndigheten, vilket ger möjlighet att omfördela resurser internt. Framförallt avser myndigheten att använda de resurser som frigörs till att utveckla matchnings- och arbetsgivararbetet. Mot denna bakgrund beräknar Arbetsförmedlingen att medelsbehovet på anslagspost 1 uppgår till 6 436 miljoner kronor år 2017, 6 293 miljoner kronor år 2018 och 6 304 miljoner kronor år 2019. Se Tabell 7 och Figur 3.

Utöver redovisat medelsbehov till följd av utvecklingen på arbetsmarknaden ser myndigheten behov av ytterligare resurser för de specifika satsningar som beskrivs i kapitel 3.2. Medelsbehoven redogörs för nedan.

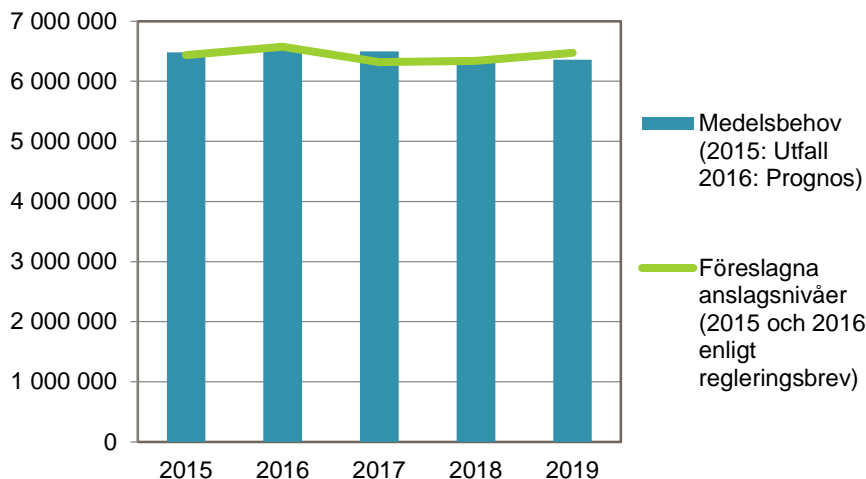
Pilotprojekt som fortsätter och utvecklar Progress – tidiga möten
Arbetsförmedlingen föreslår ett pilotprojekt som en fortsättning och utveckling på Progress – tidiga möten, se vidare kapitel 3.2. För pilotprojektet bedömer myndigheten att förvaltningsanslaget ap.1 behöver tillföras 32 miljoner kronor för år 2017 samt 18 miljoner kronor för år 2018. De kostnader för utvärdering som faller ut under år 2019 bedöms vara marginella.

UngKOMP

Arbetsförmedlingen har initierat projektet UngKOMP som en utvidgning och utveckling av myndighetens uppdrag, se vidare kapitel 3.2. UngKOMP kan bli en viktig del i att kunna införa en 90-dagarsgaranti för

de ungdomar som står allra längst ifrån arbetsmarknaden. Myndigheten bedömer att förvaltningsanslaget ap.1 behöver tillföras 28 miljoner kronor för år 2017 samt 56 miljoner kronor för åren 2018 respektive 2019, vilket motsvarar medfinansieringen från ESF (Europeiska Socialfonden) som upphör vid halvårsskiftet år 2017.

Figur 3: Medelsbehov anslag 1:1, ap. 1 Förvaltningskostnader för Af (tusental kronor)

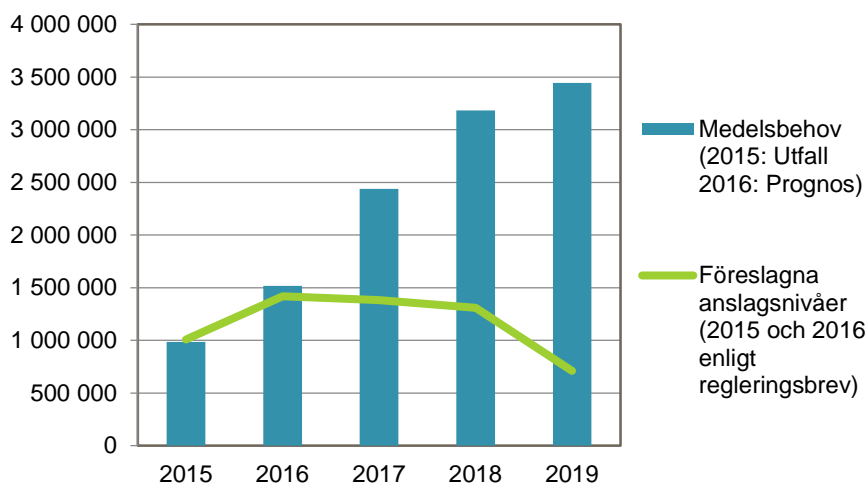

Anslagspost 2, Nyanländas etablering

Under perioden 2017-2019 prognostiseras en kraftig ökning av antalet deltagare i etableringsuppdraget. Prognosen innehåller dock stora osäkerheter och är helt beroende av Migrationsverkets kapacitet att avgöra asylärenden. Migrationsverket har fått i uppdrag att se över hur handläggningstiderna kan förkortas i samband med beviljande av uppehållstillstånd. Samtidigt pågår politiska förhandlingar och ett arbete med att se över regelverket. Om handläggningstiderna förkortas kommer den kraftiga ökning som i nuläget prognostiseras till åren 2017-2018 att tidigareläggas och kan dessutom bli kraftigare. Frågan om tillfälliga uppehållstillstånd samt om dessa kommer att omfattas av etableringsuppdraget kan också påverka antalet deltagare.

De i budgetpropositionen för år 2016 aviserade anslagsnivåerna åren 2017 till 2019 svarar inte mot det medelsbehov som prognosen över antalet deltagare i etableringsuppdraget innebär.

Figur 4: Medelsbehov anslag 1:1, ap. 2 Nyanländas etablering (tusental kronor)

Myndigheten måste redan under år 2016 dels klara av att ge ett kvalitativt stöd till det ökande antalet arbets sökande inom etableringsuppdraget, dels rusta sig för att kunna ta emot ytterligare arbets sökande som kommer från år 2017 och framåt.

Utöver det resursbehov som följer av ett ökat antal deltagare i etableringsuppdraget ser myndigheten ett behov av att öka kvaliteten och individanpassningen och därmed av att öka de tillgängliga förvaltningsresurserna per individ så att de når upp till den nivå som gällde under år 2013. Detta är den nivå som Arbetsförmedlingen bedömer är nödvändig för att klara av uppdraget.

En anslagsförstärkning behövs därför redan under år 2016 för att myndigheten ska stå rustad inför år 2017. Arbetsförmedlingens bedömning är att anslaget behöver förstärkas med åtminstone 98 miljoner kronor år 2016 utöver de 1 389 miljoner kronor som anslagits.

Under åren 2017-2019 ser myndigheten behov av betydligt kraftigare förstärkningar av förvaltningsmedel inom etableringsuppdraget. Anslaget behöver utökas med drygt 1 miljard kronor år 2017 och nästan 2 respektive 3 miljarder kronor för åren 2018 respektive 2019 jämfört med vad som föreslagits i budgetpropositionen för år 2016.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 8: Anslagsutveckling och medelsbehov (inklusive minskade utgifter till följd av föreslagna regelförändringar) anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd (tusental kronor)

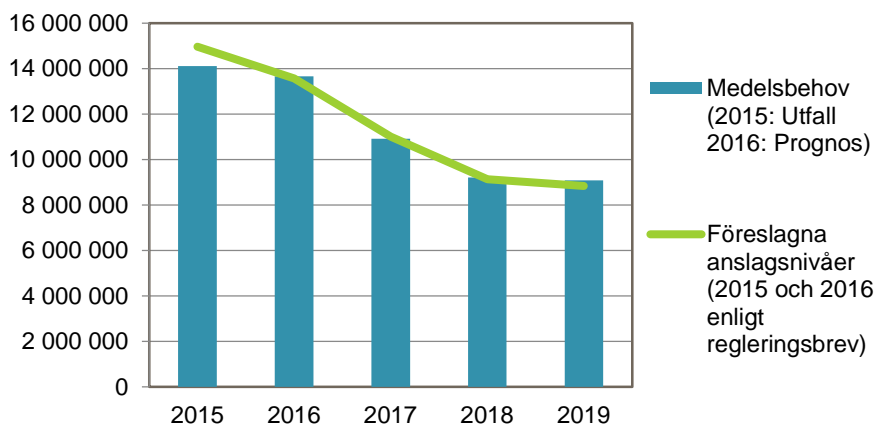
	2015	2016	2017	2018	2019
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2015 enligt regleringsbrev)	31 290 804	30 442 994	26 341 000	24 126 000	23 869 000
- varav ap. 1 Aktivitetsstöd	14 956 550	13 563 624	10 997 000	9 126 000	8 835 000
- varav ap. 2 Bidrag till arbetslöshetsersättning	13 958 272	14 138 786	13 204 000	12 895 000	12 950 000
- varav ap. 3 Statliga ålderspensionsavgifter	2 375 982	2 740 584	2 140 000	2 105 000	2 084 000
Medelsbehov 1:2 Bidrag till arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd	28 988 158	29 701 000	25 445 000	23 075 000	23 233 000
- varav ap. 1 Aktivitetsstöd	14 103 489	13 659 000	10 836 000	9 124 000	9 004 000
- varav ap. 2 Bidrag till arbetslöshetsersättning	12 508 687	13 301 000	12 469 000	11 846 000	12 145 000
- varav ap. 3 Statliga ålderspensionsavgifter	2 375 982	2 741 000	2 140 000	2 105 000	2 084 000

Anslagspost 1, Aktivitetsstöd

Antalet deltagare i program kommer sammantaget att minska under perioden förutsatt att arbetslösheten fortsätter att minska och förutsatt att de olika formerna av subventionerade anställningar utvecklas i den takt som nu prognostiseras. De volymer som belastar anslagsposten bedöms minska under perioden från 150 400 per månad år 2017 till 111 700 per månad år 2019.

Tillsammans med minskade utgifter på 78 miljoner kronor årligen till följd av förslaget Modernisering 2, *Förslag att stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning*, se kapitel 4.3, beräknas medelsbehovet minska under perioden, från 10 836 miljoner kronor år 2017 till 9 004 miljoner kronor år 2019.

Figur 5: Medelsbehov anslag 1:2, ap. 1 Aktivitetsstöd, inklusive minskade utgifter till följd av föreslagna regelförändringar (tusental kronor)

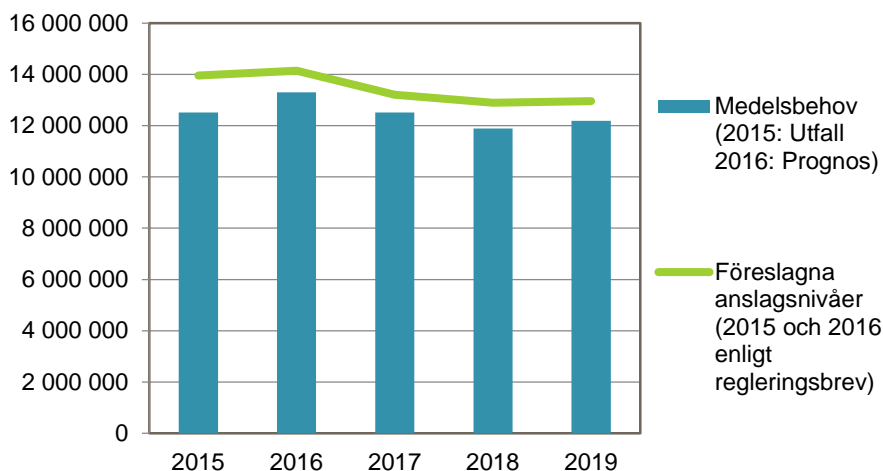

Anslagspost 2, Bidrag till arbetslöshetsersättning

Som tidigare redogjorts för i kapitel 2 kommer den högre nettoinvandringen åren 2015 och 2016 slå igenom i arbetskraftstalen åren 2018 och 2019, vilket påverkar arbetslöshetsnivån uppåt. Under den period som budgetunderlaget omfattar bedöms detta främst påverka etableringsuppdraget. Antal dagar med inkomstrelaterad ersättning beräknas minska under perioden, från 17,9 miljoner år 2017 till 16,3 miljoner år 2019. Även antal dagar med grundbelopp beräknas minska från 1,7 miljoner år 2017, till 1,6 miljoner år 2019. Cirka 96 procent av utbetalningarna under anslaget beräknas bestå av inkomstrelaterad ersättning.

Tillsammans med oförändrad dagpenning och grundbelopp samt minskade utgifter om 43 miljoner kronor årligen 2017 till 2019 till följd av förslaget till regeländring Modernisering 2, *Förslag att stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning*, se kapitel 4.3, beräknas medelsbehovet minska under perioden, från 12 469 miljoner kronor år 2017 till 12 145 miljoner kronor år 2018.

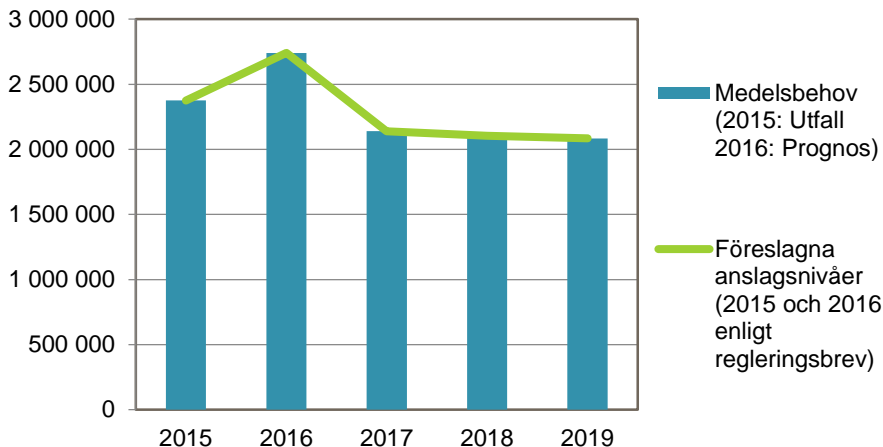
Figur 6: Medelsbehov anslag 1:2, ap. 2 Bidrag till arbetslöshetsersättning, inklusive minskade utgifter till följd av föreslagna regelförändringar (tusental kronor)

Anslagspost 3, Statliga ålderspensionsavgifter

Ålderspensionsavgiften beräknas till 2 140 miljoner kronor år 2017, 2 105 miljoner kronor år 2018 och 2 085 miljoner kronor år 2019.

Figur 7: Medelsbehov anslag 1:2, ap. 3 Statliga ålderspensionsavgifter (tusental kronor)

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

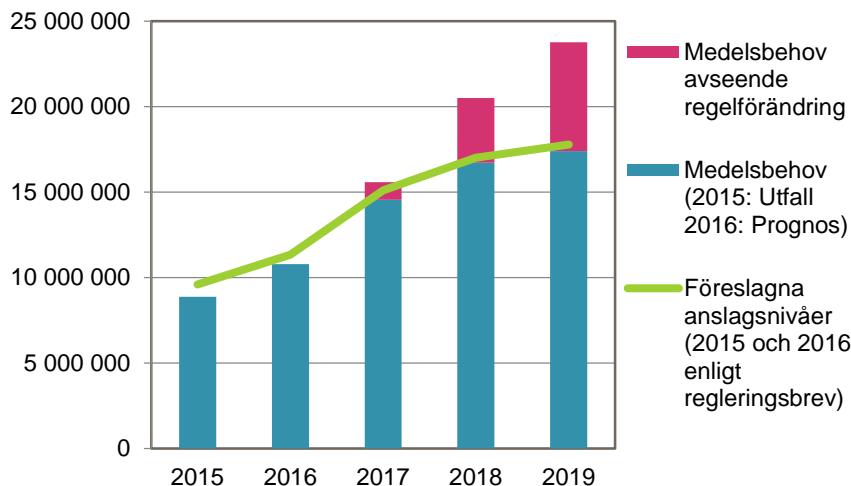
Medelsbehovet under anslag 1:3 anslagspost 1 beräknas öka under perioden 2017-2019. Den största ökningen beror på förslaget till regeländring Matchning 2, Förslag att skapa sysselsättning inom miljö och service för arbetslösa med långa tider utan arbete och arbetslösa med kort utbildning, se kapitel 4.3.

Tabell 9: Anslagsutveckling och medelsbehov (inklusive kostnad för regelförändringar) anslag 1:3, Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2015 enligt regleringsbrev)	9 605 480	11 341 840	15 118 000	17 024 000	17 783 000
- varav ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	9 515 480	11 211 840	15 093 000	17 024 000	17 783 000
- varav ap.3 Statsbidrag till kommuner	75 000	90 000	25 000	-	-
- varav ap.5 Projekt inom ramen för Europeiska globaliseringsfonden	15 000	40 000	-	-	-
Medelsbehov anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 873 032	10 789 000	15 578 600	20 509 000	23 779 000
- varav ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 797 652	10 659 000	15 549 000	20 509 000	23 779 000
- varav ap.3 Statsbidrag till kommuner	74 998	90 000	25 000	-	-
- varav ap.5 Projekt inom ramen för Europeiska globaliseringsfonden	382	40 000	4 600	-	--

Det totala medelsbehovet för Arbetsförmedlingens föreslagna regeländringar beräknas till 1 026 miljoner kronor år 2017, 3 771 miljoner kronor år 2018 och 6 371 miljoner kronor år 2019 och ingår i det samlade medelsbehovet i Tabell 9. En mer detaljerad beskrivning av förslagen till regeländringar återfinns i kapitel 4.3.

Figur 8: Medelsbehov anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser inklusive kostnad för regelförändringar (tusental kronor)

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

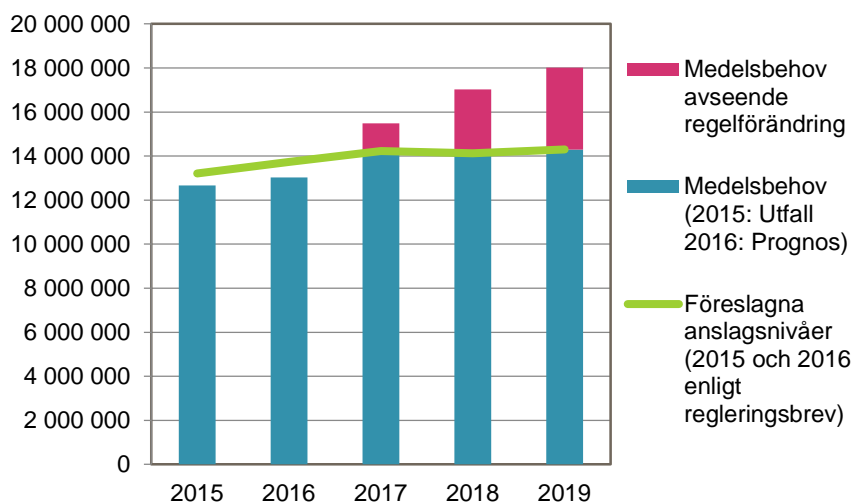
Arbetsförmedlingens medelsbehov under anslag 1:4 beräknas öka under perioden 2017-2019.

Tabell 10: Anslagsutveckling och medelsbehov (inklusive kostnad för regelförändringar) anslag 1:4, anslagspost 1 Lönebidrag m.m.(tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2015 enligt regleringsbrev)	13 217 239	13 735 109	14 228 000	14 128 000	14 296 000
Medelsbehov anslag 1:4, ap. 1 Lönebidrag m.m.	12 665 299	13 022 000	15 487 000	17 030 000	18 009 000

Bidragande orsaker till det ökade medelsbehovet är förslagen till regeländring Modernisering 2, *Förslag att stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning*, samt Modernisering 3, *Förslag att höja kostnadstaket för tolkstöd vid funktionsnedsättning*. Sammantaget beräknas dessa uppgå till 1 265 miljoner kronor år 2017, 2 899 miljoner kronor år 2018 och 3 720 miljoner kronor år 2019. Se vidare kapitel 4.3.

Figur 9: Medelsbehov anslag 1:4, anslagspost 1, Lönebidrag m.m. inklusive kostnad för regelförändringar (tusental kronor)

1:12 – Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tabell 11: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2015 enligt regleringsbrev)		6 962 142	7 671 000	8 521 000	9 046 000
- varav ap. 1 Nystartsjobb		6 792 801	7 307 000	7 857 000	8 382 000
- varav ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar		169 341	364 000	664 000	664 000
Medelsbehov 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar		6 577 000	6 759 000	6 813 000	6 839 000
- varav ap. 1 Nystartsjobb		6 521 000	6 696 000	6 742 000	6 760 000
- varav ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar		56 000	63 000	71 000	79 000

Detta anslag är nytt från och med år 2016. Kostnaderna har tidigare redovisats som prognostiserade skattekrediteringar och därmed inte belastat Arbetsförmedlingens anslag.

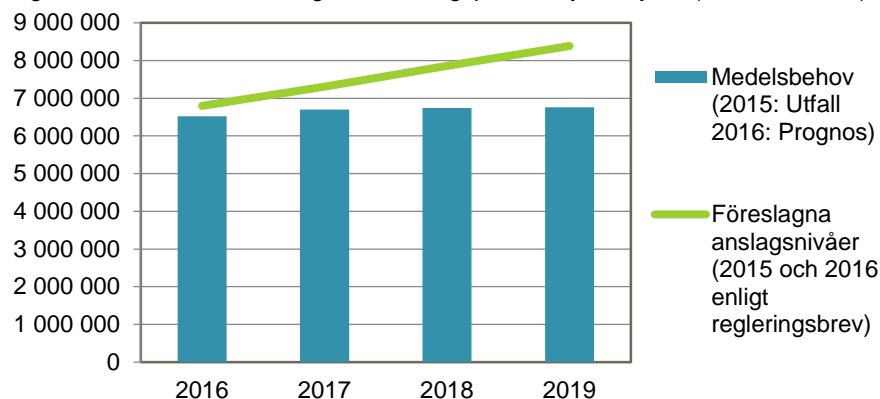
Anslagspost 1 Nystartsjobb

Skattekrediteringarna för 2015 uppgick till 6 675 miljoner kronor.

Arbetsförmedlingens bedömning utifrån aktuell arbetsmarknadsprognos är att antalet nystartsjobb inte kommer öka i samma omfattning som

tidigare prognostiserats, vilket medför att aviserade medel överstiger prognostiserade kostnader.

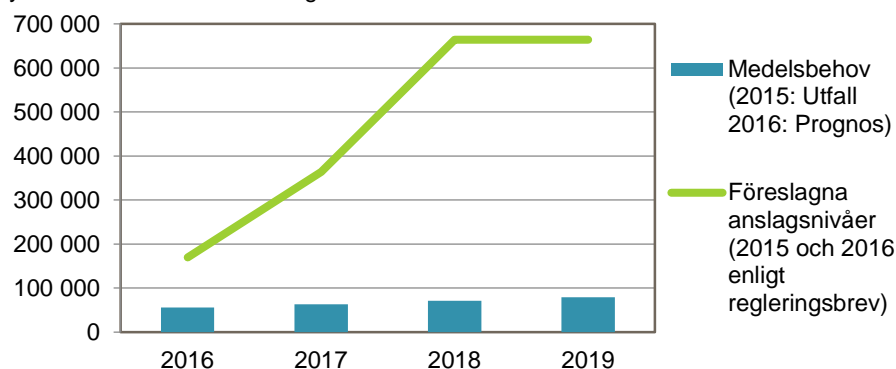
Figur 10 Medelsbehov anslag 1:12, anslagspost 1, Nystartsjobb (tusental kronor)

Anslagspost 2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar
Skattekrediteringarna för år 2015 uppgick till 56 miljoner kronor.
Kostnaden för anordnarbidrag uppgick till 28 miljoner kronor år 2015.

Arbetsförmedlingens bedömning är att antalet beslut under budgetperioden endast kommer att öka marginellt till följd av programmets utformning.

Figur 11 Medelsbehov anslag 1:12, anslagspost 2, Stöd för yrkesintroduktionsanställningar

4.1.4 Beräkningsförutsättningar

Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Det finns två typer av etableringsersättning: etableringsersättning för medverkan till upprättande av plan (EEM) på 231 kronor per dag och etableringsersättning för deltagande i aktiviteter (EEP) på maximalt 308 kronor per dag.

Vid beräkningen av kostnaden för etableringsersättning för medverkan till upprättande av plan (EEM) kommande år har hänsyn tagits till att upprättande av plan först kommer att ske då deltagaren har tagits emot i

en kommun. Bedömningen är därför att andelen med EEM kommer att öka, då de som tidigare har fått sin etableringsplan under tiden de bott på anläggning erhållit dagersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande med flera.

De arbetssökande med etableringsplan som är föräldralediga påverkar snittkostnaden för etableringsersättningen per person, eftersom de uppbär föräldrapenning i stället för etableringsersättning för den tid de är föräldralediga. De befinner sig således inom etableringsuppdraget, men belastar inte utgiftsområdet som en arbetssökande som uppbär etableringsersättning.

Förvaltningsanslaget

Arbetsförmedlingen har i detta budgetunderlag förenklat sin beräkningsmodell av behov av förvaltningsmedel på ap.1, jämfört med föregående år. Utgångspunkten för Arbetsförmedlingens beräknade behov av förvaltningsmedel på ap. 1 är det prognostiserade antalet öppet arbetslösa samt inskrivna i program exklusive etableringsuppdraget för perioden 2017-2019. Dessa fördelas på sökande med utsatt ställning och övriga. Beräkningen tar således hänsyn till variationer i sammansättningen. Arbetssökande med en utsatt ställning på arbetsmarknaden kräver mer tid och därmed resurser än övriga.

För ap.2 utgår Arbetsförmedlingen från prognosen över deltagare i etableringsuppdraget för perioden. I båda fallen beräknas en förvaltningskostnad per sökande. Overheadkostnader som hyror och kostnader för IT och telefoni förs så långt möjligt till respektive anslagspost. Vissa kostnader ligger dock fast och fördelas direkt till respektive anslag. Viss justering är gjord i beräkningen i enlighet med utgiftsprognosen som lämnades i februari 2016.

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Utbetalningar av bidrag till arbetslöshetsersättning beräknas med utgångspunkt från prognosen av antalet arbetslösa anmälda hos Arbetsförmedlingen. De arbetssökande fördelas i prognosen på två grupper: sökande med rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och sökande utan sådan rätt. Sökande med rätt till ersättning fördelas vidare på sökande med rätt till inkomstrelaterad ersättning och sökande med rätt till ersättning enbart med grundbelopp. Utbetalningarna av bidrag beräknas därefter med ledning av antaganden om det genomsnittliga antalet ersättningsdagar per sökande och månad och genomsnittliga dagpenningar för sökande med rätt till ersättningar.

4.1.5 Övriga medel som disponeras

Arbetsförmedlingen disponerar medel från utgiftsområde 10, anslag 1:6 (Bidrag för sjukförsäkringsprocessen, ap. 5. Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen).

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samarbetar löpande för att underlätta övergången från ersättning via sjukförsäkringen till aktivt arbetssökande och nytt arbete. Myndigheterna ska i samarbete vidareutveckla metoder och arbetssätt för att stödja den enskildes återgång i arbete.

Utgifterna för år 2016 för samarbetet beräknas enligt regleringsbrevet till 709 miljoner kronor. Myndigheterna kommer årligen överens om en fördelning av anslaget. Det innebär att 164 miljoner kronor går till Arbetsförmedlingens programkostnader, 346,8 miljoner kronor till Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader, och 198,2 miljoner kronor till Försäkringskassans förvaltningskostnader.

4.1.6 Internationellt utvecklingssamarbete

Sysselsättning och ekonomisk tillväxt har blivit högt prioriterade frågor inom biståndspolitiken. Som en del av den svenska biståndspolitiken bidrar Arbetsförmedlingen till utvecklingen av arbetsmarknadsmyndigheter och arbetsmarknad i länder i EU:s närområde, men även i andra delar av världen. Detta samarbete finansieras huvudsakligen av Sida och EU och sker med full kostnadstäckning. Arbetsförmedlingens instruktion bemyndigar myndigheten att bedriva detta internationella utvecklingssamarbete och omfattningen av det anges årligen i regleringsbrevet. Det har varit nedåtgående trend i projektinflödet, men Sida signalerar att efterfrågan på Arbetsförmedlingens medverkan i projekt kan komma att öka de närmaste åren, eftersom vikten av sysselsättning lyfts fram både i Sidas strategier och i FN:s nya utvecklingsmål.

I dag bedriver Arbetsförmedlingen internationella utvecklingsprojekt i ett antal länder, framför allt i EU:s närområde, men också i Kambodja. I östra och södra Afrika består utvecklingssamarbetet av utbildningsprogram för beslutsfattare inom myndigheter och organisationer. Projekten är inriktade på de områden av arbetsmarknadspolitiken som utgör myndighetens kärnverksamhet, som arbetsmarknadspolitiska insatser och program, servicevägar, tjänster och metoder samt analyser och prognoser. Hur arbetsmarknadsmyndigheterna kan underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden är också i allt större utsträckning i fokus.

Tabell 12: Projektverksamhet, avslutade och resultatförda projekt (tusental kronor)

	2017	2018	2019
Intäkter	0	80	217
Kostnader	802	153	0
Över/ underskott	-802	-73	217

4.1.7 Lokalbehov

Att utveckla Arbetsförmedlingens kundmöten är en viktig del av myndighetens förnyelseresa. Lokaliseringen och utformningen av arbetsförmedlingskontoren är här en betydelsefull komponent. Den ökade tillgängligheten som skapas när digitala tjänster utvecklas gör att kontorsnätet inte behöver vara lika finmaskigt som tidigare. Utifrån en långsiktig planering fattas kvartalsvisa beslut om vilka avvecklingar och anpassningar som görs. Lokalerna behöver också parallellt anpassas i takt med att myndigheten ökar antalet anställda.

Med detta som utgångspunkt behöver stora investeringar göras i myndighetens lokaler de närmaste åren. På sikt beräknas investeringarna leda till kostnadseffektiviseringar i termer av minskad lokalkostnad per anställd och minskad kostnad per kvadratmeter. En kostnadseffektivisering kommer också att uppnås till följd av att antalet arbetsförmedlingskontor minskar.

Arbetsförmedlingens huvudkontor är planerat att flytta till nya bättre verksamhetsanpassade lokaler under år 2017. Det kommer att innebära kostnader för möbler, inredning, teknik under år 2017 samt ett preliminärt ytterligare investeringsbehov beroende på lösningsförslag.

4.1.8 Övriga ekonomiska villkor

Låneram

Arbetsförmedlingen ser behov av en utökad låneram under budgetperioden bland annat till följd av behovet att utveckla digitala tjänster som beskrivs i avsnitt 3.3.5 samt förändring av kund- och personalytor kopplat till detta som beskrivs i ovanstående avsnitt 4.1.7.

Vid ingången av år 2017 beräknas låneskulden till cirka 540 miljoner kronor. Nyupplåningen under året beräknas till cirka 640 miljoner kronor och amorteringarna beräknas uppgå till knappt 300 miljoner kronor. Med planerad fördelning över året av amorteringar och nyupplåning beräknas den sammanlagda låneskulden som högst uppgå till cirka 890 miljoner kronor. Den totala låneramen bör innehålla en viss marginal därutöver för oförutsedda investeringar.

Arbetsförmedlingen föreslår därför en låneram för år 2017 på 950 miljoner kronor. För åren 2018 och 2019 föreslås en årlig låneram på 1 050 respektive 1 100 miljoner kronor (se vidare kapitel 5.1). I Tabell 13 redovisas hur investeringarna under åren 2017 till 2020 fördelas. I Tabell 14 framgår särskild information om verksamhetsinvesteringar överstigande 20 miljoner kronor i enlighet med nya regler i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag som gäller från år 2016.

Tabell 13: Verksamhetsinvesteringar (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
Immateriella investeringar						
Datasystem, rättigheter m.m.	82 253	103 000	160 000	180 000	200 000	200 000
Materiella investeringar						
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	54 265	138 938	277 900	38 870	19 700	207 200
Övriga verksamhetsinvesteringar	34 671	51 000	200 000	200 000	150 000	125 000
Summa verksamhetsinvesteringar	171 189	292 938	637 900	418 870	369 700	532 200
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	171 189	292 938	637 900	418 870	369 700	532 200
Summa finansiering	171 189	292 938	637 900	418 870	369 700	532 200

Immateriella investeringar

Det fortsatta arbetet med att utveckla digitala tjänster riktat till arbetsgivare och arbetssökande tillsammans med utveckling av nya interna, effektiva IT-stöd som beskrivs i avsnitt 3.3.5 beräknas uppgå till 160 miljoner kronor år 2017, 180 miljoner kronor år 2018 och 200 miljoner kronor år 2019 respektive år 2020. Av Tabell 14 framgår att satsningen beräknas belasta låneramen med 922 miljoner kronor fram till år 2020.

Den digitala satsningen utvecklas agilt och inrymmer en rad delprojekt, vilket leder till svårigheter att bedöma tidsåtgång och kostnader för helheten. De kostnader knutna till utvecklingen som inte lånefinansieras såsom planering, förberedelser och andra löpande kostnader är svåra att bedöma, eftersom Arbetsförmedlingen inte hunnit anpassa sin redovisning till de förändrade krav som det nya regelverket innebär.

Maskiner, inventarier, installationer med mera

Det under år 2016 planerade utbytet av nuvarande utrustning i form av datorer, skärmar, servrar och skrivare har blivit försenat och kommer till största delen att ske under år 2017. Ersättningsanskaffning av förmånsbilar och bilar för tjänsteresor inom de delar av landet där det inte finns tillräckligt bra alternativ i form av allmänna kommunikationer, bilpooler eller möjlighet att hyra bil ingår även under denna rubrik.

Övriga verksamhetsinvesteringar

Att arbeta på ett mer digitalt- och uppsökande sätt gentemot kunderna kräver förändringar i utformningen av såväl kund- som personalyta, vilket på kort sikt ställer stora krav på anpassningar. Stora investeringar krävs de närmaste åren. På sikt bedöms dessa emellertid leda till kostnadseffektiviseringar.

Den bedömda kostnaden uppgår till 215 miljoner kronor för perioden 2016 till 2019 och redovisas i Tabell 14. Det finns ett antal osäkerhetsfaktorer i dessa beräkningar. Modellen för framtida utformning av kundtytor och personaltytor är inte klar och påverkas av hur arbetet med digitaliseringen fortlöper, liksom av vilken tillgång det finns till lokaler på berörda orter. Antalet medarbetare per arbetsförmedlingskontor och hur utformningen av lokaler bäst sker för att vara verksamhetsanpassad är osäkerheter som kan påverka kostnadsbedömningen.

Arbetsförmedlingens huvudkontor är planerat att flytta till nya bättre verksamhetsanpassade lokaler under år 2017. Det kommer att innebära kostnader för lokalanpassningar men även för möbler, inredning och teknik. En bedömning baserad på befintliga nyckeltal är, som framgår av Tabell 14, att flytten medför ett investeringsbehov på upp till 30 miljoner kronor beroende på lösningsförslag.

Tabell 14: Särskild information om verksamhetsinvesteringar (tusental kronor)

	Totalt	Ack utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Förändrat kontorsnät	215 000	-	-	70 000	70 000	50 000	25 000
Flytt av huvudkontoret	30 000	-	-	30 000	-	-	-
Digital utveckling	922 253	82 253	100 000	160 000	180 000	200 000	200 000
Summa utgifter för investeringar	1 167 253	82 253	100 000	260 000	250 000	250 000	225 000
Finansiering							
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalför- sörjningsförordningen)	1 167 253	82 253	100 000	260 000	250 000	250 000	225 000
Summa finansiering	1 167 253	82 253	100 000	260 000	250 000	250 000	225 000
Varav investeringar i anläggningstillgångar							
Datasystem, rättigheter m.m.	922 253	82 253	100 000	160 000	180 000	200 000	200 000
Övriga verksamhets- investeringar	245 000	-	-	100 000	70 000	50 000	25 000
Summa investeringar i anläggningstillgångar	1 167 253	82 253	100 000	260 000	250 000	250 000	225 000

Räntekontokredit

Arbetsförmedlingen har år 2016 tilldelats 300 miljoner kronor i kredit på ett räntekonto hos Riksgälden. Arbetsförmedlingen föreslår att nuvarande nivå för räntekontokrediterna tillämpas även för perioden 2017-2019.

Anslagskredit

För innevarande budgetår är anslagskrediten 2 procent för förvaltningsanslagets ap. 1 och 8 procent på ap. 2. För övriga anslag är krediten 5 procent undantaget utgiftsområde 14, anslagsposten 1:2:3 (statliga ålderspensionsavgifter) som inte har någon anslagskredit. Arbetsförmedlingen föreslår en anslagskredit för förvaltningsanslagets båda anslagsposter på 3 procent och att nuvarande procentsatser i övrigt tillämpas även för perioden 2017-2019.

Bemyndiganderamar

Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheter lämna förslag till de bemyndiganden som myndigheten behöver för att göra åtaganden som medför utgifter under följande budgetår. Arbetsförmedlingen har utestående åtaganden på anslagen 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare och anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd där vi inte har något krav på bemyndiganderedovisning. Detta framgår från regleringsbrevet – Övriga bestämmelser. "Arbetsförmedlingen får under anslaget 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare och anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd fatta beslut som innebär ekonomiska åtaganden som medför framtida behov av anslag utan särskilt bemyndigande. Redovisning av bemyndiganderamarna görs i kapitel 5.1.

4.2 Förslag till regeländringar: effekter på Arbetsförmedlingens anslag

I följande kapitel redovisas de regelförändringar som Arbetsförmedlingen föreslår. I Tabell 15 summeras förslagets anslagspåverkan utifrån vilket anslag som påverkas.

I Tabell 16 redovisas samtliga förslag. I tabellen anges också de enskilda förslagets anslagspåverkan.

Tabell 15: Förslagets anslagspåverkan (tusental kronor)

	2017	2018	2019
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-121 000	-121 000	-121 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>	-78 000	-78 000	-78 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>	-43 000	-43 000	-43 000
<i>ap.3 Statliga ålderspensionsavgifter</i>	-	-	-
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 026 000	3 771 000	6 371 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	1 265 000	2 899 000	3 720 000

Tabell 16: Förslagens anslagspåverkan (tusental kronor)

Nr	Förslag		UO	Anslag	Ap	2017	2018	2019
E1	Utöka subventionsnivån för instegsjobb	Etablering	14	1:3		107 000	117 000	124 000
E 2	Fler grunder för en etableringsplans upphörande	Etablering						
Mo 1	Utforma ett förenklat system för subventionerade anställningar	Modernisering						
Mo 2	Stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning	Modernisering	14	1:4	1	1 260 000	2 894 000	3 715 000
Mo 2	Stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning		14	1:2	1	-78 000	-78 000	-78 000
Mo 2	Stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning		14	1:2	2	-43 000	-43 000	-43 000
Mo 3	Höja kostnadstaket för tolkstöd vid funktionsnedsättning	Modernisering	14	1:4	1	5 000	5 000	5 000
Mo 4	Möjlighet till utskrivning ur jobb- och utvecklingsgarantin vid 65 års ålder	Modernisering						
Ma 1	Inrätta en bristyrkesutbildning	Matchning	14	1:3	1	480 000	640 000	800 000
Ma 2	Skapa sysselsättning inom miljö och service för arbetslösa med långa tider utan arbete och arbetslösa med kort utbildning	Matchning	14	1:3	1	439 000	3 014 000	5 447 000
GF 1	Ekonomiskt stöd till arbetsgivare förutsätter att ingen kontant löneutbetalning sker	God förvaltning						
GF 2	Ändring av bemyndigande i rätten att utfärda föreskrifter om anmälan på Arbetsförmedlingen	God förvaltning						

4.3 Arbetsförmedlingens förslag till regeländringar

Alla förslag till regeländringar avser permanenta ändringar. Datum för förslagens ikraftträdande är 1 januari 2017, med undantag för förslaget Modernisering 1, *Förslag att utforma ett förenklat system för subventionerade anställningar*, där ikraftträdandedatum behöver utredas vidare på grund av att regeländringsförslaget kräver anpassningar av Arbetsförmedlingens IT-system.

Några av förslagen till regeländringar som läggs i kapitel 4.3 innebär ökade kostnader. Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska en myndighet i budgetunderlaget lämna förslag på åtgärder inom den egna verksamheten som leder till motsvarande minskning av kostnaderna.

Arbetsförmedlingens förslag till regeländring i budgetunderlaget om ökade medel för etableringsuppdraget Etablering 1, *Förslag att utöka subventionsnivån för instegsjobb*, har sin bakgrund i det ökade inflödet av nyanlända, varför myndigheten inte ser någon möjlighet till minskning av kostnaderna.

Myndighetens förslag till regeländringar i budgetunderlaget som syftar till att förbättra matchningen, det vill säga förslagen Matchning 1, *Förslag att inrätta en bristyrkesutbildning*, och Matchning 2, *Förslag att skapa sysselsättning inom miljö och service för arbetslösa med långa tider utan arbete och arbetslösa med kort utbildning*, innebär förvisso ökade kostnader på kort sikt. De kostnader, som dessa förslag innebär, skulle dock på längre sikt uppkomma inom andra delar av myndighetens verksamhet genom att de personer som omfattas av förslagen i stället förblir långt ifrån arbetsmarknaden. Förslagen innebär med andra ord att framtida kostnader kan undvikas.

Förslaget till regeländring i budgetunderlaget, som rör personer med funktionsnedsättning Modernisering 2, *Förslag att stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning*, innebär ett totalt sett avsevärt ökat medelsbehov. Förslaget syftar till att omhänderta den eftersläpning som nuvarande utformning av lönestöden har gett upphov till. På sikt innebär förslaget en mycket tydlig förstärkning av möjligheten för personer med funktionsnedsättning att utveckla sin arbetsförmåga och öka chansen att övergå till osubventionerat arbete. Därför har kostnadsminskningar inte föreslagits inom detta område utöver de volymmässiga effekter som beskrivs i förslaget. Även förslaget till regeländring Modernisering 3, *Förslag att höja kostnadstaket för tolkstöd vid funktionsnedsättning*, syftar till att ta hand om den eftersläpning som nuvarande kostnadstak innebär.

Utöver de förslag till regeländringar som Arbetsförmedlingen har tagit fram i budgetunderlaget för åren 2017-2019 har myndigheten även

utarbetat ytterligare förslag till regeländringar för budgetperioden. Dessa hanteras dock i annan ordning i dialog med Arbetsmarknadsdepartementet.

4.3.1 Etableringsuppdraget

Etablering 1: Förslag att utöka subventionsnivån för instegsjobb

Arbetsförmedlingen föreslår att subventionsnivån för instegsjobb höjs från 80 till 85 procent så att fler nyanlända får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Enligt förordningen (2015:503) om anställningsstöd lämnas särskilt anställningsstöd för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin med 85 procent av lönekostnaden, dock högst 890 kronor/dag, medan särskilt anställningsstöd i form av instegsjobb får lämnas med maximalt 80 procent av lönekostnaden, högst 800 kronor/dag. I genomsnitt lämnas en subvention för 22 dagar per månad, vilket ger att den maximala subventionen för instegsjobb i nuläget är 17 600 kronor/månad medan den för särskilt anställningsstöd är 19 580 kronor/månad.

Arbetsförmedlingen föreslår att olikheterna i subventionsnivåerna korrigeras genom att utöka subventionsnivån för särskilt anställningsstöd i form av instegsjobb till samma nivå som särskilt anställningsstöd för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin.

Problembeskrivning och motivering

I realiteten innebär skillnaderna i subventionsnivåerna att arbetsgivaren får en mer lönsam subvention för särskilt anställningsstöd för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin jämfört med för nyanlända via instegsjobb. Detta innebär sannolikt en begränsande effekt på antalet platser med instegsjobb jämfört med andra anställningsstöd.²⁴

Förordningen om särskilt anställningsstöd (2015:503) innehåller fyra olika typer av särskilt anställningsstöd med olika subventionsnivåer. Merparten av subventionsnivåerna är högre än 80 procent för instegsjobb; särskilt anställningsstöd för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har en subventionsnivå på maximalt 85 procent, extratjänster subventioneras till 100 procent och traineejobb inom välfärdssektorn upp till 85 procent.

Det stora antalet nyanlända som väntas till Sverige innebär en utmaning för Arbetsförmedlingen. Instegsjobben är ett viktigt verktyg för att

²⁴ I Riksrevisionen (2013:17), Ett steg in och en ny start – hur fungerar subventionerade anställningar för nyanlända?, påpekas att instegsjobben trängs undan av andra subventionerade anställningsformer.

underlätta etableringen på arbetsmarknaden för nyanlända. Syftet med förslaget är att öka volymerna så att fler nyanlända kommer in på arbetsmarknaden genom att motverka risken att instegsjobb trängs undan av andra anställningsstöd.

Konsekvenser för verksamheten

Förbättrade förutsättningar för instegsjobb kan öka övergången till arbete för nyanlända både inom och utom etableringsuppdraget, vilket i sin tur kan innebära både måluppfyllelse och ett minskat antal arbetssökande hos myndigheten i allmänhet och inom garantierna i synnerhet.

Förslaget innebär också ett tydligare, mer ändamålsenligt och mer harmoniserat regelverk kring anställningsstöden jämfört med det som finns i dag. Färre subventionsnivåer underlättar förståelsen för och överblickbarheten över regelverket hos både arbetssökande, arbetsgivare och arbetsförmedlare.

Förslaget antas leda till ett ökat antal instegsjobb, vilket eventuellt kan dämpa volymen i andra anställningsstöd och subventionerade anställningar på arbetsmarknaden eftersom stöden till viss del konkurrerar med varandra. Den sammanlagda konsekvensen avseende samtliga anställningsstöd och subventionerade anställningar är svårbedömd.

Ekonomiska konsekvenser

En utökad subventionsnivå i instegsjobben är kostnadsdrivande. Se Tabell 17.

Tabell 17: Beräknade kostnader (tusental kronor)

	2017	2018	2019
Beräknat antal deltagare i genomsnitt	5 500	6 000	6 300
Beräknad kostnad i utgiftsprognosen	949 000	1 042 000	1 098 000
Ny beräknad årskostnad	1 056 000	1 159 000	1 222 000
Ökad anslagsbelastning	107 000	117 000	124 000

Anm.: En höjning från 800 kr till 890 kr motsvarar 11,25 procent.

Utöver konsekvenser i form av utökade kostnader för instegsjobb kan förslaget innebära att kostnaderna för andra anställningsstöd och subventionerade anställningar minskar, vilket dock inte är beaktat i beräkningarna ovan. Ändringen av 27 § förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd, vilken trädde i kraft den 1 februari i år, bedöms endast ha marginella kostnadspåverkan och är därför inte beaktad i kostnadsberäkningarna till detta förslag.

Etablering 2: Förslag till fler grunder för en etableringsplans upphörande

Förslaget delar ska ses som en helhet och syftar till att harmonisera regelverket för rätten till etableringsplan med reglerna för etableringsplanens upphörande. Dessutom syftar förslaget till att myndigheten inte längre ska administrera tomma etableringsplaner där ingen etableringsersättning utgår.

Förslaget innebär att 9 § i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare kompletteras, så att etableringsplanen upphör när:

- Den arbetssökande påbörjar studier vid gymnasieskola.
- Den nyanlände inte längre tillhör målgruppen beskriven i 2 och 2 a §§ i samma lag.
- Den arbetssökande på grund av sjukdom eller någon annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är förhindrad att delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid.
- Den arbetssökande på grund av vård av barn med föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken är förhindrad att delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid.

De två sista punkterna kompletteras med en regel att den som åter kan delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid har rätt att åter få en etableringsplan. Denna rätt kvarstår upp till 36 månader från första beslut om etableringsplan.

Problembeskrivning och motivering

Arbetsförmedlingen ska enligt gällande lagstiftning avslå rätten till etableringsplan för en nyanländ som inte tillhör målgruppen för etableringsuppdraget, har påbörjat gymnasiestudier eller har en prestationsförmåga som understiger 25 procent.

Det befintliga regelverket hanterar dock inte situationer när den nyanlände hinner ansöka om och beviljas en etableringsplan innan någon av dessa avslagsorsaker är aktuella. Denna situation uppstår löpande i verksamheten och situationen hanteras idag genom att arbetsförmedlaren lägger in någon av aktiviteterna "förhindrad" eller "sjuk" i etableringsplanen. I de fall en deltagare i etableringsuppdraget blir föräldraledig läggs aktiviteten "föräldraledig" in i etableringsplanen. I samtliga dessa fall deltar den nyanlände inte i några aktiviteter och ingen etableringsersättning utbetalas. Etableringsplanen kan sedan avslutas när den löpt ut tidsmässigt.

För dem som inte längre tillhör målgruppen har Arbetsförmedlingen en annan hantering. Det berör exempelvis personer som får sitt

uppehållstillstånd indraget eller som får sitt födelsedatum ändrat och då inte längre ligger inom åldersspannet 20-65 år. För dessa personer fortsätter Arbetsförmedlingen att erbjuda aktiviteter trots att personen inte längre uppfyller de grundläggande kraven för att få en etableringsplan. Personerna erbjuds ofta aktiviteter av social eller hälsofrämjande karaktär som individen normalt inte kan anses frånvara från. Valet av dessa aktiviteter beror på att personer som har förlorat sitt uppehållstillstånd vanligtvis inte längre har rätt att delta i kommunala aktiviteter som sfi och samhällsorientering. Det är samtidigt inte arbetsmarknadspolitiskt motiverat för Arbetsförmedlingen att erbjuda några kvalitativa insatser som förberedande utbildningar eller en arbetsmarknadsutbildning.

Förslaget tydliggör att den som inte längre tillhör målgruppen för etableringsuppdraget förlorar rätten till etableringsplan och därmed inte heller har rätt till etableringsersättning. Ett undantag föreslås för dem som är under 20 år och som saknar föräldrar i landet vid beslutet om rätt till etableringsplan, det vill säga den grupp som omfattas av 2 b § lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Arbetsförmedlingen gör bedömningen att en inkludering av dessa personer i förslaget inte är lämpligt, eftersom de kan anses ha påbörjat en långsiktig plan med aktiviteter som ska föra dem närmare arbetsmarknaden. Det vore olyckligt om de tvingades avbryta dessa aktiviteter enbart för att deras föräldrar kommit till Sverige.

Att Arbetsförmedlingen inte beslutar om etableringsplanens upphörande i de fall som beskrivs ovan beror på att etableringsplanen är ett gynnande förvaltningsbeslut som endast kan beslutas upphöra med anledning av skäl uppräknade i lag.

Nuvarande rutin skapar dock ett antal följdproblem för verksamheten och för individen. Arbetsförmedlarna måste idag förvalta och administrera etableringsplaner som egentligen saknar innehåll. Sökanden går på gymnasieskola, är föräldraledig eller har en för låg prestationsförmåga och deltar därmed inte i några etableringsinsatser och uppbär heller ingen etableringsersättning. I de fall den arbetssökande inte längre tillhör målgruppen tvingas Arbetsförmedlingen administrera etableringsplaner som de facto inte syftar till att personen ska etablera sig på arbetsmarknaden.

Studier på gymnasieskola ska finansieras med studiehjälp från CSN (Centrala Studiestödsnämnden), men i många fall är det nödvändigt att kombinera detta med försörjningsstöd från kommunen. Den som är sjuk längre än 30 dagar eller är föräldraledig på heltid får heller ingen etableringsersättning och behöver också vanligtvis ansöka om försörjningsstöd. Det förekommer att kommunen, för att bevilja kompletterande försörjningsstöd, kräver att den enskilde kan styrka att

denne inte har rätt till en etableringsplan och etableringsersättning. Detta kan individen dock inte göra i de fall etableringsplanen pågår samtidigt som Arbetsförmedlingen inte har lagligt stöd att fatta ett beslut om upphörande. Förslaget tydliggör att gymnasiestudier, prestationsförmåga under 25 procent och föräldraledighet på heltid inte ger rätt till etableringsersättning. Det underlättar också för individen att erhålla försörjningsstöd från kommunen.

Förslaget skulle samtidigt innebära att myndighetens statistik över hur många som aktivt deltar i etableringsuppdraget blir tydligare. De som idag har en etableringsplan, men som i praktiken inte deltar, kommer som en följd av förslaget inte längre att räknas som deltagare i etableringsuppdraget.

För personer som varit sjuka eller föräldralediga, men åter kan delta i aktiviteter på minst 25 procent på heltid, föreslås en särskild paragraf för att de ska kunna återvända till etableringsuppdraget. Denna rätt kvarstår i upp till 36 månader från första beslut om etableringsplan.

Konsekvenser för verksamheten

En möjlighet att besluta om en etableringsplans upphörande på de grunder som föreslås skulle innebära att Arbetsförmedlingen kan upprätta en etableringsplan för nyanlända även när det inte är klarlagt om individen kommer att påbörja gymnasiestudier eller har en prestationsförmåga som överstiger 25 procent. Det skulle underlätta i situationer då det uppstår en väntetid fram till att gymnasiestudier kan påbörjas eller att myndigheten får in underlag för bedömningen av prestationsförmågan. Även den som har någon form av ohälsa kan då få en etableringsplan på 24 månader och pröva att delta i olika aktiviteter. Om det under tiden med etableringsplan visar sig att personen har en alltför låg prestationsförmåga för att kunna delta i etableringsuppdraget så kan myndigheten fatta beslut om etableringsplanens upphörande.

Arbetsförmedlingen slipper också onödig administration av "tomma" etableringsplaner där individen inte deltar i några etableringsaktiviteter utan studerar på gymnasiet, är sjuk eller är föräldraledig. Myndigheten behöver inte heller administrera etableringsplaner för personer som inte längre tillhör målgruppen och som därmed inte ska etablera sig på den svenska arbetsmarknaden.

Viss systemmässig utveckling krävs då flera skäl för upphörande av etableringsplanen måste läggas till i AIS.

Ekonomiska konsekvenser

Den som studerar på gymnasiet eller är föräldraledig på heltid deltar inte i några aktiviteter och erhåller ingen etableringsersättning. Den som är sjuk över 30 dagar får inte heller någon etableringsersättning utan

hänvisas till försörjningsstöd. En ändring av lagen avseende dessa grupper skulle därmed inte innebära några konsekvenser för utbetalningen av etableringsersättning.

För dem som inte längre tillhör målgruppen för etableringsuppdraget innebär förslaget att etableringsplanen upphör och därmed även utbetalningen av etableringsersättning. Det är inte många personer som kommer att beröras, men då det blir något färre som erhåller etableringsersättning blir det en marginell kostnadsminskning.

Förslaget innebär en mindre justering i myndighetens systemstöd i och med att nya skäl för etableringsplanens upphörande måste införas. Denna kostnad bedöms vara försumbar.

4.3.2 Modernisering av regelverket med inriktning mot Arbetsförmedlingens stödformer för att underlätta matchningsarbetet

Modernisering 1: Förslag att utforma ett förenklat system för subventionerade anställningar

Förslaget ska ses som en viljeinriktning om hur ett nytt system för subventionerade anställningar skulle kunna utformas. Förslagets konstruktion och dess konsekvenser behöver utredas vidare.

Ett enklare system för subventionerade anställningar har efterfrågats under längre tid. Ett enhetligt system med syfte att förenkla, öka träffsäkerheten och minska eventuella dödviktseffekter²⁵ föreslås ersätta de befintliga stöden instegsjobb, nystartsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, traineejobb och extratjänster. Förslaget innebär en mer effektiv användning av stöden samtidigt som ett enklare och mer enhetligt regelverk kan öka antalet arbetsgivare som vill anställa med stöd.

Förslaget bedöms i sina huvuddrag vara förenligt med statsstödsreglerna då stöden antingen ryms inom den allmänna gruppundantagsförordningen eller endast ges till icke-ekonomisk verksamhet.²⁶ En del frågor återstår dock att reda ut, vilket kan föranleda justeringar av förslaget.

Regelförändringar av denna omfattning förutsätter anpassningar av Arbetsförmedlingens IT-system. Mot bakgrund av detta föreslår

²⁵ Med dödviktseffekt menas att en anställning skulle ha ägt rum även utan subvention.

²⁶ Kommissionens förordning (EU) nr 65/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

myndigheten att de regeländringar som förslaget kräver införs tidigast den 1 september år 2017.

Huvuddragen i förslaget är en lönesubvention med tre olika nivåer enligt principen ju längre arbetslöshetstid, desto högre subvention. Skälet till detta är att chanserna att komma tillbaka till arbete minskar med tiden i arbetslöshet. Ett riktat stöd ska kompensera arbetsgivaren för att den arbets sökande upplevs ha en lägre, eller mer osäker, produktivitet jämfört med andra och därigenom minska arbetsgivarens risk. Förslaget innebär att samtliga anställningsstöd ska föregås av en arbetsmarknadspolitisk bedömning för att öka träffsäkerheten i stöden.

I syfte att öka kännedomen om stöden och därigenom få fler arbetsgivare att vilja anställa används arbetsgivaravgiften som utgångspunkt för storleken på lönesubventionen. Denna konstruktion är redan väl känd²⁷ och det blir samtidigt tydligt vad det är som subventioneras.

Förslaget innebär att det förutom en lönesubvention finns möjlighet för arbetsgivaren att få ett handledarstöd, där storleken på handledarstödet varierar med tiden i arbetslöshet. För att öka anpassningen till individens behov ytterligare vill Arbetsförmedlingen se över möjligheten att variera nivån på handledarstödet utifrån arbetsförmedlarens bedömning av individens förankring på arbetsmarknaden och faktiska behov av stöd på arbetsplatsen, dock upp till det föreslagna beloppet i Tabell 18.

Förslaget innebär en renodling av både anställningsstöden och ersättningarna för handledning samt en möjlighet till en avsevärd höjning av handledarstödet²⁸. I Tabell 18 redovisas de föreslagna subventionsnivåerna utifrån en anställning motsvarande heltid.

²⁷ Se Statskontoret (2011), Subventionerade anställningar. En kartläggning.

²⁸ Enligt förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd 6 och 31 § § är nuvarande handledararvode 50 respektive 150 kronor per dag.

Tabell 18: Förslag till nytt system för anställningsstöd med lönesubvention och storlek på handledarstöd (befintliga nivåer inom parentes) fördelat på kvalificeringstid

	Lönesubvention	Subventions-grad ¹	Handledarstöd	Subvention och handledarstöd som del av lönekostnaden
Arbetslös 6 mån nyanlända	Motsv 2 arb.giv.av.	48 %	Upp till 9 000 kr	86 % (80 %)
Arbetslös 1 år	Motsv 1 arb.giv.av.	24 % (48 %)	Upp till 2 000 kr	32 %
Arbetslös 2 år (eller längre)	Motsv 2 arb.giv.av	48 % (48 %)	Upp till 5 000 kr	69 % (86 %)
Arbetslös 3 år (endast till icke-ekonomisk verksamhet ²⁹)	Motsv 3 arb.giv.av.	72 %	Upp till 6000 kr	97 % (95 %)

Anm.: Subventionsgraden är beräknad utifrån en bruttolön motsvarande 18 000 kronor.

Förslaget innebär att subventionsnivån för personer med korta arbetslöshetstider (ett år) minskar jämfört med de befintliga nystartsjobben. Möjligheten till handledarstöd innebär dock att sänkningen mattas något om man ser till subvention och maximalt handledarstöd som del av lönekostnaden. Den sammanlagda subventionen för personer som varit arbetssökande i två år sjunker jämfört med dagens särskilda anställningsstöd. Jämfört med de befintliga nystartsjobben kommer dock nivån att vara densamma. För personer som varit arbetslösa i tre år eller längre, och som anställs inom offentligt finansierad verksamhet, utgår en subvention som motsvarar tre arbetsgivaravgifter.

Stöden begränsas till ett år med möjlighet till förlängning i ytterligare ett år.³⁰ En subventionerad anställning ökar deltagarens jobbchans.³¹ Efter ett års anställning bör i de flesta fall därför individens behov av ytterligare insatser bedömas på nytt. Under längre tider i arbetslöshet kan den arbets sökandes arbetsrelaterade kunskaper minska och bli inaktuella. Det kan därför behövas längre tid för att återuppbygga den

²⁹ Detta är en förutsättning för att subvention ska kunna ges med stöd av tillämpningen av statsstödsreglerna.

³⁰ Detta gäller endast stöd för personer som har varit arbetslösa i mer än tre år i syfte att ersätta Extratjänsterna.

³¹ Forslund, A., Johansson, P. och Lindqvist, L. (2004), Employment subsidies – A fast lane from employment to work?, Working Paper 2004:18, IFAU, finner att tiden att hitta ett osubventionerat arbete minskade med 8 procent som en effekt av en anställningssubvention. Resultatet styrks av exempelvis Calmfors, L., Forslund, A och Hemström, M. (2002), Vad vet vi om den svenska arbetsmarknadspolitikens sysselsättningseffekter?, Rapport 2002:8, IFAU. Se även Card, D., Kluve, J. och Weber, A. (2010), Active labor market policy evaluations: A meta analysis, *The Economic Journal*, Royal Economic Society 120(548):F452-F477. Se också Forslund, A. och Vikström, J. (2011), Arbetsmarknadspolitikens effekter på sysselsättning och arbetslöshet – en översikt, Rapport 2011:7, IFAU.

tidigare produktiviteten. För personer som varit arbetslösa i tre år eller längre föreslås därför att anställningsstödet ska kunna ges under ytterligare ett år. Sammantaget innebär dock förslaget att tiden som stöden kan ges är kortare än för de flesta av de befintliga subventionerade anställningarna.

Vidare föreslås att subventionerna har ett tak. Taket för subvention och handledarstöd som del av lönekostnaden föreslås till den nuvarande nivån för nystartsjobb, det vill säga 22 000 kronor.³² Sammantaget innebär detta generellt kortare tid med stöd men en höjning av taket (subvention inklusive handledarstöd) jämfört med i dag för dem som varit arbetslösa en längre tid och som inte har ett nystartsjobb.

För att öka träffsäkerheten i lönestödet behöver den grundläggande konstruktionen ovan kompletteras med ett antal tillägg. Detta gäller exempelvis nyanlända. De ska etablera sig på den svenska arbetsmarknaden men kan ha knappa kunskaper i svenska språket och dessutom sakna referenser och jobbrelaterade nätverk. Sannolikheten att få ett arbete ökar med vistelsetiden men risken för arbetslöshet är ändå högre jämfört med andra grupper. Subventionerade anställningar är därför ett viktigt verktyg för att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden. För nyanlända bör därför den dubbla lönesubventionen kunna utgå redan från sex månader. Det innebär att lönesubventionen tillsammans med förslaget handledarstöd blir högre än dagens instegsjobb.

Förslaget ger också möjlighet till deltidsanvisning på samma villkor som för dagens anställningsstöd. För nyanlända, och för personer som saknar de kunskaper som arbetsgivarna efterfrågar, är studier en förutsättning för en permanent etablering på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att kunna kombinera en subventionerad anställning med reguljär utbildning och språkstudier. Arbetsförmedlingen föreslår vidare att anställningsstöden ska kunna ges till arbetssökande som är 20 år eller äldre. Arbetstagare som är anställda med ett anställningsstöd föreslås undantas från lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Problembeskrivning och motivering

Dagens olika subventionerade anställningar riktar sig till specifika målgrupper beroende på bland annat arbetslöshetstid, ålder, bakgrund, deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar. I korthet kan det beskrivas som att generella antaganden om arbetsmarknadsrelaterade problem legat till grund för regelverket. Detta

³² Detta innebär att det föreslagna taket ligger på samma nivå som det tak som föreslås i förslag Modernisering 2, *Förslag att stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning*. Införandet av tak ligger också i linje med resonemangen ibland annat SOU 2014:16, *Det ska vara lätt att göra rätt*.

har medfört att regelverket inte primärt är anpassat efter individens behov, utan snarare till gruppstillhörighet. Föreliggande förslag avser att låta individens behov i större utsträckning vara utgångspunkten.

En effektiv arbetsmarknadspolitik förutsätter individanpassade insatser där rätt individ får ta del av rätt insatser. Att fullt ut identifiera den enskilda individens förväntade arbetslöshetstid och behov av insatser är dock förknippat med svårigheter. Felaktiga bedömningar innebär samtidigt stora kostnader, både för samhället och individen, i termer av längre arbetslöshetstider och/eller dödviktseffekter. Detta medför att den faktiska arbetslöshetstiden fortfarande ligger till grund för bedömningen av behov utifrån antagandet att produktiviteten bedöms minska med tiden i arbetslöshet och kunskapen om att det finns ett samband mellan arbetslöshetstid och chansen att få ett arbete. Även arbetsgivarens upplevda risk med att anställa en person som varit arbetslös ökar med arbetslöshetstiden. Sammantaget är det därför rimligt att subventionsgraden generellt ökar med tiden som man varit arbetslös.

En hög nivå på handledarstödet innebär att subventionsnivåerna sammanlagt blir relativt flexibla jämfört med i dag. Det är viktigt att till viss del kunna individanpassa ersättningsnivåerna, eftersom det är svårt att veta vilken som är den mest effektiva nivån på subventionerna.

Ett förenklat regelverk kan öka arbetsgivarnas vilja att anställa med hjälp av subvention samtidigt som kunskapen om stöden kan öka när överblickbarheten ökar. Även för fackliga organisationer blir det lättare att veta vad de ska ta ställning till vid samråd som föregår subventionerade anställningar.

Ett enklare regelverk innebär att det blir lättare för arbetsförmedlaren att ge kvalificerat stöd till arbetsgivaren som anställer med subvention och ligger i linje med myndighetens intention att underlätta för arbetsgivare att förstå och tolka regelverk samt avsikter med anställningsstöden.

Konsekvenser för verksamheten

Förslaget pekar på en viljeriktning där befintliga lönestöd upphör och ersätts av ett förenklat system för subventionerade anställningar. Förslaget innebär ett enklare och mer transparent system för subventionerade anställningar, vilket kan öka tillgängligheten till subventionerade anställningar, arbetsgivarnas kännedom om dem samt deras vilja att anställa med stöd. Förtroendet för myndigheten kan öka om arbetsgivare och arbetssökande lättare förstår vilka förväntningar som är rimliga att ha på subventionerade anställningar. Samtidigt kan en del av den konkurrens som i dag finns mellan olika subventionerade anställningar undvikas.

Genom minskat behov av tid för inläsning, förklarande och beslutsfattande antas beslutshandlingen bli snabbare och därmed möjliggöra ökad tid för kundmöten samt i slutändan kortare vakans- och arbetslöshetstider. Dessutom medför ett förenklat regelverk att handlingen av subventionerade anställningar blir mer rättssäker och enhetlig mellan olika arbetsförmedlingar. Förslaget innebär också förbättrade förutsättningar för arbetsförmedlarna att fungera som kvalificerade rådgivare i samband med subventionerade anställningar. Ansökningsförfarandet bör utifrån beslutat regelverk göras så enkelt som möjligt, exempelvis genom en webbapplikation. Bakomliggande kontroller av arbetsgivaren avseende bland annat skatter och sociala avgifter bör kunna ske genom systemstöd som ger ansökaren ett preliminärt besked om de formella krav som ställs för att erhålla stödet är uppfyllda.

Förslaget antas medföra minskade dödvikteffekter och ökad träffsäkerhet. Samtidigt är det svårt att veta var de optimala subventionsgraderna ligger för olika målgrupper. Förslaget innebär förändrade subventionsgrader för flera grupper jämfört med situationen i dag. Konsekvenserna av dessa förändringar behöver utredas vidare.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget syftar till att förenkla systemet samtidigt som dödvikteffekterna minskar och träffsäkerheten ökar. Förslaget innebär att subventionen halveras för dem som i dag är berättigade nystartsjobb efter ett år i arbetslöshet och som inte skulle ha behov av ett handledarstöd. Subventionsgraden beräknad som lönesubvention och handledarstöd av lönekostnaden minskar också för personer som varit arbetssökande i två år sjunker jämfört med dagens särskilda anställningsstöd, medan subventionsgraden ökar för nyanlända. Samtidigt innebär förslaget att stöden kommer att kunna ges under kortare tid än i nuvarande system. Sammantaget har därför inte förslaget någon kostnadsdrivande effekt, trots att det bland annat innehåller ett tak på 22 000 kr för subvention och handledarstöd.

Modernisering 2: Förslag att stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning

Nivån för den högsta bidragsgrundande lönekostnaden vid anställning med lönestöd³³ föreslås uppgå till 22 000 kronor.

Den grundläggande princip, som uttrycks i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, är att arbetsgivaren får en ekonomisk kompensation som motsvarar den anställdes nedsatta arbetsförmåga. Det ska vara ekonomiskt neutralt för arbetsgivaren att välja att anställa en person med en funktionsnedsättning. Samtidigt ska arbetsgivaren ta hänsyn till den nedsatta arbetsförmågan hos individen, vilket stärker den anställde i arbetssituationen.

Arbetsförmedlingen föreslår att den maximala bidragsgrundande inkomsten för lönestöd riktade till personer med funktionsnedsättning höjs till 22 000 kronor. Förslaget berör anställda och arbetsgivare som får stöd inom ramen för lönebidrag, trygghetsanställning, utvecklingsanställning och offentligt skyddat arbete. Förslaget innebär en reell möjlighet för personer med funktionsnedsättning att finna ett arbete och utveckla sin arbetsförmåga.

Problembeskrivning

Över tid har den maximala bidragsgrundande lönekostnaden i lönestöden för personer med funktionsnedsättning blivit allt lägre i relation till löne- och prisnivåerna. Ofta ligger dessutom nivån under lägsta avtalsenliga lön enligt kollektivavtal. Andelen beslut om lönestöd där arbetsgivaren får full kompensation för den nedsatta arbetsförmågan har därför minskat kraftigt. Så sent som år 2005 kunde nedsättningen av arbetsförmågan kompenseras fullt ut för en majoritet av de anställda med lönestöd. Idag är motsvarande andel endast knappt 3 procent.

Dagens låga nivå på den maximala bidragsgrundande inkomsten (16 700 kronor) innebär att andra former av subventionerade anställningar, såsom till exempel nystartsjobb, ofta blir mer ekonomiskt förmånliga för arbetsgivarna.³⁴ De lönestöd som riktas till personer med funktionsnedsättning ger emellertid större möjlighet till anpassning utifrån individens förutsättningar för att utveckla arbetsförmågan. Särskilt anpassade stödformer riktade till personer med funktionsnedsättning är därmed viktiga verktyg för att bryta långvarig arbetslöshet. Den låga bidragsgrundande lönekostnaden utgör ett tydligt

³³ Begreppet syftar på de subventionerade anställningarna lönebidrag, trygghetsanställning, utvecklingsanställning och offentligt skyddat arbete. De regleras i förordning (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

³⁴ Se exempelvis förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb.

hinder för att personer med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som andra att få en anställning. Det drabbar särskilt personer vars kompetens passar yrken med relativt sett högre löneläge och innebär en risk för att lönestöden i praktiken inte är tillämpbara på hela arbetsmarknaden. Detta blir särskilt viktigt i ljuset av den skärpta diskrimineringslagstiftningen, där bristande tillgänglighet nu också inkluderas.³⁵

Motivering

På grund av dagens låga bidragsgrundande lönekostnad är det i dag i praktiken nästan omöjligt att följa förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga vad gäller att stödets storlek ska motsvara nedsättningen av arbetsförmågan. Om lönestödets nivå höjs kommer incitamenten för arbetsgivare att anställa personer med en funktionsnedsättning att stärkas. Samtidigt skulle det skapa möjlighet till bättre ingångslöner och starkare löneutveckling för dem som anställs.

Konsekvenser för verksamheten

Förslaget genererar enligt Arbetsförmedlingens bedömning en tioprocentig ökning av antalet anställda med lönestöd över en treårsperiod. Detta är utöver den volymutveckling som Arbetsförmedlingen redan prognostiserar och innebär att ytterligare cirka 8 000 personer med funktionsnedsättning skulle kunna få arbete mellan åren 2017 och 2019.

När den bidragsgrundande lönekostnaden höjs kan fler arbetsgivare få lönestöd som i realiteten motsvarar nedsättningen av arbetsförmågan hos den anställde. Likaså kan fler personer med funktionsnedsättning få individuellt anpassat stöd i rätt omfattning.

Ekonomiska konsekvenser

De budgetmässiga konsekvenserna av förslaget har två huvudsakliga delar: dels effekten av själva höjningen utifrån nuvarande antal beslut, dels det ökade antal anställningar som kommer till stånd om förslaget genomförs. Se Tabell 19.

Utifrån hur lönenivåerna ser ut för de beslut som existerar i dag kan en beräkning göras av hur den genomsnittliga kostnaden per beslut ökar till följd av att den bidragsgrundande lönekostnaden höjs. Under antagandet att det högre taket endast gäller för nya beslut efter införandedatum bestäms anslagsbehovets ökning av när tidigare beslut löper ut. Eftersom det är omöjligt att exakt veta hur lång tid som återstår av de beslut som

³⁵ Lagen (2014:958) om ändring i diskrimineringslagen (2008:567).

finns vid ett framtida ikraftträdande har beräkningarna gjorts utifrån nuvarande genomsnittslängder på beslut för lönestöden.

Tabell 19: Prognostiserad kostnadsökning i förhållande till 2015 som konsekvens av höjt tak vid nya beslut samt volymökning om 10 procent under perioden. Beräknade kostnader (tusental kronor).

År	Total prognostiserad kostnadsökning
2017	1 260 000
2018	2 894 000
2019	3 715 000

Eftersom förslaget väntas leda till fler personer i subventionerade anställningar uppkommer också volymminskningar av antalet personer i program med aktivitetsstöd samt antalet öppet arbetslösa. Utifrån hur inflödet till de aktuella lönestöden ser ut i dag antas cirka 55 procent av den totala volymökningen medföra en lika stor minskning i program med aktivitetsstöd. Det motsvarar en minskad kostnad för aktivitetsstöd om cirka 78 miljoner kronor. Vidare antas 20 procent av volymökningen bestå av personer som har varit öppet arbetslösa, vilket innebär en lika stor minskning av utbetalningarna av arbetslöshetsersättning, det vill säga 43 miljoner kronor. Beloppen baseras på genomsnittskostnaderna för aktivitetsstöd respektive arbetslöshetsersättning.

Ett genomförande av förslaget skulle sannolikt också medföra att en del av den tillkommande volymen inom lönestöden annars inneburit kostnader för andra subventionerade anställningar, exempelvis nystartsjobb. Eftersom detta handlar om en alternativ volymutveckling snarare än en direkt kostnadsreducering är effekten svår att kvantifiera utifrån nuvarande inflöden.

Modernisering 3: Förslag att höja kostnadstaket för tolkstöd vid funktionsnedsättning

Kostnadstaket för tolkstöd vid fortbildning av anställda föreslås öka från 50 000 kronor till 150 000 kronor.

I 16 § förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga anges att ekonomiskt stöd kan ges för tolk till barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade som tar del av utbildning inom ett företag.

Det ekonomiska stödet kan ges till arbetsgivare som har anställda med behov av teckenspråkstolkning, dövblindtolkning, skrivtolkning eller

tecken som stödtolkning för att dessa ska kunna ta del av en utbildning inom ramen för sin anställning. Egna företagare och fria yrkesutövare kan också få stödet. Stödet ska därmed underlätta för anställda tolkanvändare med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som är i behov av tolkstöden.

Problembeskrivning och motivering

Den maximala nivån för stödet har varit oförändrad sedan nuvarande förordning infördes år 2000. Samtidigt får tolkanvändare i allt högre grad arbetsuppgifter som medför krav på kontinuerlig kompetenspåfyllnad. Ett höjt kostnadstak för tolkkostnaderna från Arbetsförmedlingens sida skulle innebära att:

- En betydligt minskad risk för att arbetsgivaren ska behöva stå för tolkkostnader i samband med att den anställda tolkanvändaren går en fortbildning, något som riskerar att leda till att personer med behov av tolk inte får tillgång till kompetensutveckling i samma omfattning som andra. Detta är inte minst viktigt i ljuset av den förändrade diskrimineringslagstiftningen, där nu även bristande tillgänglighet inkluderas.³⁶
- Arbetsgivares tvekan inför att anställa tolkberoende personal minskar.
- Den anställdes rädsla för att orsaka kostnader för arbetsgivaren minskar, en oro som ibland leder till att man avstår från vidareutbildning.
- Anställningsbarhet och konkurrenskraft på kort och lång sikt upprätthålls.

Konsekvenser

Kostnadstaket för tolkstödet har länge legat på 50 000 kronor. I förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga talas om "kostnader med högst 50 000 kronor per år för utbildning av ett personligt biträde i teckenspråk för döva". I SFS 2005:1203 är texten ändrad men det maximala beloppet oförändrat: "kostnader med högst 50 000 kronor per år för tolk åt barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade som tar del av utbildning inom ett företag".

Uppskattningsvis 200 individer per år omfattas av tolkbidraget i dag och en del, men inte alla, "slår i taket". Att endast utgå från hur många som når upp till det maximala stödbeloppet i dag ger dock sannolikt en ofullständig bild. Eftersom tolkstödet inte räcker till kan längre eller flera utbildningar i dag vara svåra att genomföra fullständigt. Det gör att det

³⁶ Lagen (2014:958) om ändring i diskrimineringslagen (2008:567).

är rimligt att anta att ett antal personer helt avstår och att det därmed finns ett mörkertal kring behovet av tolkstöd.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetsförmedlingens bedömning är att en höjning av kostnadstaket till 150 000 kronor skulle innebära att mellan 50 och 100 individer skulle kunna ta del av tolkstödet vid längre utbildningsinsatser än vad som idag ges utrymme för.

För att ge denna ökade service till de anställda och deras arbetsgivare utan att det får negativa konsekvenser för dem som i dag tar del av tolkstöd vid kortare utbildningsinsatser bedömer Arbetsförmedlingen att en anslagshöjning på 5 miljoner kronor årligen skulle behövas. Under det första året är det troligt att ökningen blir något lägre.

Arbetsgivare och tolkanvändare har i praktiken möjlighet att välja vilka tolkar de vill. Därför kan kostnaderna i många fall variera och är svåra att prognostisera på nationell nivå. Huvudsaklig utgångspunkt för bedömningen har därför tagits i det nationella tolkavtal Arbetsförmedlingen har för att tillhandahålla tolkning enligt 8 § förvaltningslagen (1986:223). Se Tabell 20.

Tabell 20: Underlag för kostnadsberäkning

	Kr/ timme	Dag	Vecka
Kostnad per tolk	650 kr	8 timmar	5 dagar
Kostnad per utbildning och person (det behövs alltid två tolkar vid varje uppdrag)	1 300 kr	10 400 kr	52 000 kr

Modernisering 4: Förslag till möjlighet till utskrivning ur jobb- och utvecklingsgarantin vid 65 års ålder

Genom att ändra i förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin kan deltagare som fyller 65 år skrivas ur garantin på ett tydligt, korrekt och rättssäkert sätt. Det arbetsmarknadspolitiska regelverket blir också mer konsekvent av en sådan förändring.

I befintligt regelverk saknas stöd för att skriva ut deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som fyller 65 år. Därför föreslås tillägg med utskrivningsorsak för den som fyller 65 år i § 13 förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin.

Problembeskrivning och motivering

Förslaget berör enbart deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som har fyllt 65 år. Syftet med att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program är

att i slutändan få ett arbete. Anvisning till program efter 65 års ålder är generellt sett inte arbetsmarknadspolitiskt motiverat och närliggande regelverk innehåller i nuläget begränsningar för fyllda 65 år: rätten till ersättning från arbetslöshetsersättningen upphör månadskiftet före den månad då den arbetslöse fyller 65 år enligt 22 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Även rätten till stöd för nystartsjobb upphör vid årets utgång det år vederbörande fyller 65 år enligt 10 a § förordningen (2006:1481) om nystartsjobb.

Regelstöd för utskrivning ur jobb- och utvecklingsgarantin behövs för att kunna avsluta deltagande i garantin på ett tydligt, korrekt och rättssäkert sätt för deltagare som fyller 65 år.

Konsekvenser för verksamheten

Förslaget innebär att målgruppen för deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin klarläggs. Det medför att jobb- och utvecklingsgarantin i sin tur blir tydligare i sitt syfte och mer ändamålsenlig. Dessutom innebär ett tydligt förordningsstöd tidsbesparing i och med att det underlättar beslutsfattandet för arbetsförmedlarna.

I genomsnitt befann sig varje månad cirka 12 000 arbetssökande i åldrarna 60-64 år i jobb- och utvecklingsgarantin under år 2015. Samtidigt är det ett fåtal deltagare i garantin som är 65 år och äldre. Därmed kan antas att det sker en utskrivning ur jobb- och utvecklingsgarantin redan i dag på grund av ålder, men att utskrivningsorsaken sannolikt anges vara något annat, eftersom fyllda 65 år i dag inte är valbart som utskrivningsorsak. Tydliga förordningsskrivningar kan underlätta utskrivning av dessa arbetssökande ur garantin när det blir aktuellt på grund av ålder.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget har troligtvis en svagt dämpande effekt på kostnaderna för jobb- och utvecklingsgarantin. Dessa är dock försumbara.

4.3.3 Matchningsuppdraget blir allt viktigare

Matchning 1: Förslag att inrätta en bristyrkesutbildning

Med kortare utbildningsinsatser som är inriktade på bristyrken kan matchningen förbättras. Arbetsförmedlingen föreslår därför en bristyrkesutbildning för arbetslösa på gymnasial och eftergymnasial nivå som inriktas mot yrkesområden och yrken med stor brist på arbetskraft.

Efterfrågan på arbetskraft förväntas förbli fortsatt stark under hela budgetperioden. Samtidigt har en hög andel av de inskrivna på Arbetsförmedlingen en utbildning och utbildningsnivå som inte matchar arbetsgivarnas behov. Med kortare utbildningsinsatser som är inriktade på bristyrken kan en del av dessa personer bli matchningsbara på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen föreslår därför en bristyrkesutbildning för arbetslösa med gymnasieutbildning och eftergymnasial utbildning. De yrkesinriktade utbildningarna föreslås bedrivas på gymnasial och eftergymnasial nivå och riktas mot yrkesområden/yrken med stor brist på arbetskraft (bristyrken).

Förslaget är tillväxtbefrämjande och har ett högre fokus på att lösa akuta matchningsproblem än sedvanlig arbetsmarknadsutbildning, därför att arbetsgivaren medverkar vid planering och urval till utbildningen. Det innebär att de som utbildas får kompetens och anställning som direkt matchar arbetsgivarnas behov.

Inrättandet av en bristyrkesutbildning kräver en förändring i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Problembeskrivning och motivering

Efterfrågan på arbetskraft bedöms bli fortsatt stor de närmaste åren. Den utvecklingen kommer att leda till att bristen på arbetskraft stiger. Förslaget syftar till att motverka arbetskraftsbrist och strukturarbetslöshet. Om arbetskraftsbristen tillåts öka kommer lönekonkurrensen öka, varvid löneökningarna och därmed inflationen kommer att tillta. Riksbanken kommer då att höja reporäntan för att kyla av ekonomin med en dämpad sysselsättningstillväxt och ökande arbetslöshet som följd.

Konsekvenser för verksamheten

Förslaget stärker samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och arbetsgivarna samt utökar Arbetsförmedlingens serviceutbud till arbetsgivarna. Arbetsförmedlingen kan tillsammans med arbetsgivarna reducera akuta arbetskraftsbrister och flaskhalsar i produktionen på grund av brist på arbetskraft. Arbetsgivarna ska involveras i utbildningsprocessen mot bristyrken, från planering, via urval av arbetslösa, till genomförandet följt av en anställning på 6 månader.

Utbildningsinsatserna ska kunna sättas in snabbt. För att undvika långa upphandlingsprocesser bör utbildningarna vara arbetsplatsförlagda.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär en yrkesinriktad utbildning på högst 12 månader och en jobbgaranti från arbetsgivarna på minst 6 månader för 10 000 deltagare. Arbetsgivarna är med i planerings- och urvalsprocessen och de delfinansierar insatsen. Utbildningsbidrag föreslås utgå under de första 12 månaderna, där arbetsgivaren står för 25 procent av bidraget. Under jobbgarantin på 6 månader står arbetsgivaren för avtalsenlig lön. Utbildning och arbete kan varvas under perioden som insatsen omfattar. Det finns möjligheter att få utbildningskostnader täckta av ESF (Europeiska Socialfonden), programområde 1.

I kostnadsberäkningarna i Tabell 21 har antagits att programdeltagarna deltar i utbildning i genomsnitt 8 månader (av maxtiden 12 månader), varav 25 procent ersätts av arbetsgivaren. Dessutom har antagits att arbetsgivaren för de sista 6 månaderna står för avtalsenlig lön. Vidare har antagits att det sker ett nyinflöde på cirka 6 000 personer år 2017, 8 000 personer år 2018 och 10 000 personer år 2019.

Tabell 21: Beräknade kostnader (tusental kronor)

	År		
	2017	2018	2019
Programkostnader	480 000	640 000	800 000
Antal deltagare	6 000	8 000	10 000

Matchning 2: Förslag att skapa sysselsättning inom miljö och service för arbetslösa med långa tider utan arbete och arbetslösa med kort utbildning

Arbetsförmedlingen föreslår en subventionerad sysselsättningsinsats inom statlig sektor, organisationer och föreningar för arbetslösa som helt saknar gymnasieutbildning, som varit utan arbete under minst ett år och som inte kan eller vill studera vidare på gymnasienivå. Även deltagare i sysselsättningsfasen inom jobb- och utvecklingsgarantin kan omfattas.

Arbetsförmedlingen bedömer att de arbetslösa som beskrivs ovan behöver en bredare flora av insatser än utbildning, praktik och extratjänster. Sysselsättningen i förslaget avser miljöarbeten och service inom föreningar, organisationer och statlig sektor. Det ska vara arbeten som annars inte skulle genomföras. Inom statliga verksamheter kan det handla om arbeten inom miljöområdet såsom att snygga upp miljön och

skapa attraktivare miljöer, till exempel tjänster åt Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Trafikverket med flera. Det handlar om jobb som inte annars skulle komma till stånd på grund av bristande resurser.

Sysselsättningen kan innefatta förbättringar av naturstigar, offentliga rekreationsplatser, naturreservat, naturområden, fritidsanläggningar, idrottsanläggningar, föreningslokaler, städtjänster i utomhusmiljöer med mera. Inom organisationer och föreningar finns ofta stora behov som inte kan tillgodoses på grund av bristande resurser.

Förslaget ska bidra till att underlätta utvecklingen av sysselsättningsfasen inom jobb- och utvecklingsgarantin. Insatsen ska finansieras med statliga medel enligt samma princip som extratjänster inom välfärden.

Personer som sysselsätts inom ramen för insatsen bör i likhet med arbetstagare som anställs med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete eller i utvecklingsanställning undantas från tillämpning av lagen (1994:260) om offentlig anställning och lagen (1980:82) om anställningsskydd. Därför bör ändringar göras i 3 § 1 st 5 lagen (1994:260) om offentlig anställning och 1 § 2 st 4 lagen (1980:82) om anställningsskydd, se vidare kapitel 5.2.

Problembeskrivning och motivering

År 2015 fanns det 116 000 inskrivna arbetslösa som saknade gymnasieutbildning, en grupp som förutses öka över tid. Av dessa hade 52 000 personer varit utan arbete mer än ett år, varav 36 000 personer var utrikes födda. För utrikes födda är arbete den främsta nyckeln till etablering och integrering i Sverige. Arbete ger möjligheter att utveckla språket, få kunskap om det svenska samhället och få ett utökat nätverk.

Sysselsättningsgraden för arbetslösa som saknar gymnasieutbildning är mycket låg i åldrarna 15-74 år: 35 procent för samtliga år 2015 och endast 28 procent för kvinnor. Personer som saknar gymnasieutbildning har svårt att konkurrera om jobben, få referenser och erforderlig arbetslivserfarenhet.

Förslaget innebär en längre och varaktig sysselsättning för arbetslösa med utsatt position på arbetsmarknaden inklusive deltagare i sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin. De utförda arbetena bidrar till god samhällsnytta inom miljö och service.

Konsekvenser för verksamheten

En aktiv arbetsmarknadspolitik innebär arbete före passivitet i öppen arbetslöshet. Insatsen riktar sig till arbetslösa som har långa tider utan arbete och som befinner sig i en rundgång mellan öppen arbetslöshet och kortare tidsbegränsade arbetsmarknadspolitiska program. Rundgången innebär kostnader både i form av programinsatser och i form av

arbetsinsatser på arbetsförmedlingskontoren. En längre varaktig sysselsättningsinsats kan minska arbetsbelastningen för arbetsförmedlarna. Arbetsmarknadssituationen kan stärkas för personer med utsatt ställning som varit utan arbete under lång tid.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget avser ett ettårigt deltagande som kan förlängas till två år. Målgruppen beräknas till drygt 20 000 personer år 2019 under förutsättning att fler arbetslösa som saknar gymnasieutbildning får utökade möjligheter att uppgradera sin utbildningsnivå, såsom har beskrivits i avsnitten 2.5.1 och 3.3.3. Om det inte sker kommer behovet av sysselsättningsinsatser öka mer än i förslaget.

En viktig erfarenhet från liknande insatser tidigare, till exempel arbetslivsutveckling (ALU), är att insatsen tydligt bör riktas mot en avgränsad målgrupp med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Deltagarna klassificeras som sysselsatta. Kostnaderna för förslaget beräknas enligt Tabell 22.

Tabell 22: Beräknade kostnader (tusental kronor).

	År		
	2017	2018	2019
Programkostnader	439 000	3 014 000	5 447 000
Antal deltagare	2 100	12 200	20 600

Kostnadsberäkningen bygger på antaganden från införandet av extratjänster inom välfärden. I kostnadsberäkningen har vidare ett antagande gjorts om att en sökande normalt deltar i 12 månader, men att 50 procent av deltagarnas beslut förlängs i ytterligare 12 månader. Det har även antagits att det kommer att ske ett nyinflöde på cirka 10 000 personer år 2017 och 15 000 personer år 2018 respektive år 2019. Insatsen beräknas starta i januari år 2017. Ersättningen till arbetsgivare är beräknad till samma nivå som för extratjänster.

4.3.4 God förvaltning är en del av förnyelseresan

God förvaltning 1: Förslag att ekonomiskt stöd till arbetsgivare förutsätter att lön inte betalas ut kontant

Arbetsförmedlingens arbete mot felaktiga utbetalningar underlättas om kontant löneutbetalning inte tillåts när arbetsgivare anställer en person med ekonomiskt stöd från myndigheten. Kontanta löneutbetalningar ökar nämligen möjligheterna till fusk och penningtvätt.

En ny bestämmelse föreslås som innebär att en förutsättning för att få ekonomiskt stöd är att den lön som ersättningen beräknas på inte betalas ut kontant. Bestämmelsen införs lämpligen i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, förordningen (2006:1481) om nystartsjobb och förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar.

Problembeskrivning och motivering

I nuläget saknar Arbetsförmedlingen juridisk möjlighet att neka stöd till arbetsgivare som tillämpar kontant utbetalning av lön, trots att möjligheten att kontrollera vilken lönesumma som de facto utbetalats är begränsad. Arbetsförmedlingen har vissa möjligheter att kräva in underlag som skall styrka att utbetalning skett men förfarandet är tidskrävande och möjligheten till kontant utbetalning i sig ökar risken för fusk.

I vissa branscher förekommer kontant utbetalning av lön i större utsträckning än i andra. I ett stickprov som Arbetsförmedlingen har genomfört visade det sig att cirka 5 procent av alla kontant utbetalda löner som Arbetsförmedlingen betalat ut stöd för inte kunde styrkas med tillräckliga underlag från arbetsgivaren.

Förslaget bidrar till att motverka felaktiga utbetalningar och ligger också i linje med myndighetens digitalisering av informations-, besluts- och ekonomihanteringsprocesser avseende olika anställningsstöd. Kvaliteten och effektiviteten i handläggningen kan moderniseras och underlättas.

Konsekvenser för verksamheten

I praktiken innebär förslaget att Arbetsförmedlingens arbete med att motverka felaktiga utbetalningar och kontrollarbete underlättas, vilket också troligen förbättrar förtroendet för myndigheten.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget antas medföra försumbara ekonomiska konsekvenser.

God förvaltning 2: Förslag om ändring av bemyndigande i rätten att utfärda föreskrifter om anmälan på Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen bör styra sin egen verksamhet och reglera arbetsförmedlingskontorens hantering av de arbets sökande. IAF (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen) bör ha föreskriftsrätt avseende arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetskassornas verksamhet. Detta avsågs vid uppdelningen av föreskriftsrätten vid bildandet av IAF.

Enligt 2 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring har IAF rätt att meddela föreskrifter om på vilket sätt en sökande ska vara anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen för att ha rätt till arbetslöshetsersättning.

Arbetsförmedlingen föreslår att 2 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring ändras. I stället bör anges att "Den sökande ska anmäla sig på den offentliga arbetsförmedlingen på det sätt som beslutas av Arbetsförmedlingen och ta de kontakter med Arbetsförmedlingen som Arbetsförmedlingen bestämmer".

I den uppdelning av föreskriftsrätten som gjordes vid bildandet av IAF angavs att det skulle "ankomma på inspektionen att meddela föreskrifter som har karaktär av ersättningsvillkor i arbetslöshetsförsäkringen och som får direkt betydelse för de försäkrade och arbetslöshetskassornas hantering." Arbetsförmedlingen (dåvarande AMS) skulle även fortsättningsvis i sin myndighetsroll ha skyldighet att se till att i sin utövning tillämpa gällande lagar och regler i övrigt för verksamheten. Detta myndighetsansvar, angavs det i redovisningen av uppdraget, måste naturligtvis motsvaras av en rätt för myndigheten att styra verksamheten.

I propositionen "Tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen" understryks att inrättandet av en ny tillsynsmyndighet inte innebär några inskränkningar vad gäller uppföljningsansvar avseende Arbetsförmedlingens (dåvarande AMS) egna verksamhet och myndighetens ansvar att se till att den stämmer överens med gällande regler.³⁷

Problembeskrivning och motivering

Arbetsförmedlingens inskrivning av arbetssökande och kontakterna med de sökande har betydelse inte bara för rätten till arbetslöshetsersättning utan även för anvisning till arbetsmarknadspolitiska program och för sådan information som ligger till grund för till exempel socialtjänstens beslut om försörjningsstöd liksom Försäkringskassans beslut om ersättning till den som är arbetslös. Det finns stora fördelar med ett arbetssätt som gäller alla arbetssökande oavsett om de söker arbetslöshetsersättning eller inte.

Kravet att en arbetssökande som får arbetslöshetsersättning ska vara anmäld på den offentliga arbetsförmedlingen är reglerat i lag. Genom att IAF utöver detta reglerar hur den arbetssökandes kontakter med Arbetsförmedlingen ska ske, alltså att anmälan via webben ska åtföljas av personligt besök för att vara fullständig och vilka krav på anträffbarhet som ställs, reglerar IAF också direkt hur Arbetsförmedlingen ska arbeta

³⁷ Prop. 2001/02:151.

och ålägger myndigheten att vidta vissa åtgärder. Detta var dock inte lagstiftarens intentioner

Regeringen har i sin policy för e-förvaltning tydligt understrukt teknikens betydelse för att åstadkomma en effektiv och tillgänglig förvaltning. Arbetsförmedlingens strävan att utveckla teknik för tillgänglighet för alla arbetssökande måste också kunna omfatta de sökande som söker eller får arbetslöshetsersättning. Ansvar för att detta görs i enlighet med gällande lagar och regler bör ligga på Arbetsförmedlingen själv, eftersom det får direkta följder för myndighetens arbetssätt.

Konsekvenser för verksamheten

Förslaget har stor betydelse för Arbetsförmedlingens möjligheter att utveckla verksamheten och genomföra myndighetens förnyelseresa genom att göra Arbetsförmedlingen tillgänglig för sökande genom olika kanaler.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget förväntas inte medföra ökade kostnader för verksamheten eller ha konsekvenser för andra anslag.

5 Bilagor

5.1 Fördjupningstabeller

Bemyndiganderamar

Tabell 23: UO 13 anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Slutår
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	
Ingående åtaganden	2 363 221	468 059	657 498	-	-		
+ Nya åtaganden	404 980	645 005	931 441	-	-		
- Infriade åtaganden	-2 300 142	-455 565	-639 949	-923 660	-20 330	-5 000	2027
Utestående åtaganden vid årets slut	468 059	657 498	948 990	-	-		
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	3 500 000	2 000 000	2 000 000				

Tabell 24: UO 14 anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, anslagspost 1 (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Slutår
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	
Ingående åtaganden	3 532 554	4 108 790	5 413 617	-	-		
+ Nya åtaganden	3 984 388	5 290 361	6 590 770	-	-		
- Infriade åtaganden	-4 022 580	-3 985 533	-5 251 219	-6 550 586	-152 583	-50 000	2027
Utestående åtaganden vid årets slut	4 108 790	5 413 617	6 753 168	-	-		
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	7 000 000	7 000 000	8 000 000				

Tabell 25: UO 14 anslag 1:4 Lönebidrag m.m. anslagspost 1 (tusental kronor)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Slutår
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	
Ingående åtaganden	10 822 108	11 750 774	12 180 610	-	-		
+ Nya åtaganden	8 868 314	9 399 351	9 834 411	-	-		
- Infrjade åtaganden	-9 295 890	-8 969 515	-9 297 614	-9 707 358	-2 810 048	-200 000	2021
Utestående åtaganden vid årets slut	11 750 774	12 180 610	12 717 406	-	-		
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	13 000 000	13 400 000	14 000 000				

Låneram

Tabell 26: Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

(tkr)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	389 710	398 799	537 712	881 709	975 434	1 008 850
Nyupplåning	155 287	292 938	637 900	418 870	369 700	532 200
Amorteringar	146 198	154 025	293 903	325 145	336 284	385 263
UB lån i Riksgäldskontoret	398 799	537 712	881 709	975 434	1 008 850	1 155 787
Beslutad/föreslagen låneram	620 000	800 000	950 000	1 050 000	1 100 000	1 200 000
Ränteutgifter	-957	-3 459	-2 939	3 251	6 726	7 705
Finansiering av räntor och avskrivningar						
Utgiftsområde 14 anslag 1:1	145 241	150 566	290 964	328 396	343 010	392 968

Översikt över verksamhetens finansiering

Tabell 27: Översikt över verksamhetens finansiering (tusental kronor)

	2015 (utfall)	2016 (prognos)	2017	2018	2019
UO 13					
Integration och jämställdhet					
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	3 686 549	4 666 000	6 063 000	8 006 000	9 102 000
1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 131 230	2 659 000	3 747 000	5 072 000	5 968 000
<i>ap 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare</i>	2 131 230	2 649 000	3 737 000	5 062 000	5 958 000
<i>”ap 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår</i>	-	10 000	10 000	10 000	10 000
UO 14					
Arbetsmarknad och arbetsliv					
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 466 600	8 090 000	8 934 000	9 549 000	9 806 000
<i>ap.1 Förvaltningskostnader för AF</i>	6 482 520	6 574 000	6 496 000	6 367 000	6 360 000
<i>ap.2 Nyanländas etablering</i>	984 080	1 516 000	2 438 000	3 182 000	3 446 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 988 158	29 701 000	25 445 000	23 075 000	23 233 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>	14 103 489	13 659 000	10 836 000	9 124 000	9 004 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>	12 508 687	13 301 000	12 469 000	11 846 000	12 145 000
<i>ap.3 Statliga ålderspensionsavgifter</i>	2 375 982	2 741 000	2 140 000	2 105 000	2 084 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 873 032	10 789 000	15 578 600	20 509 000	23 779 000
<i>ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser</i>	8 797 652	10 659 000	15 549 000	20 509 000	23 779 000
<i>ap.3 Statsbidrag till kommuner</i>	74 998	90 000	25 000	-	-
<i>ap.5 Projekt inom ramen för Europeiska globaliseringsfonden</i>	382	40 000	4 600	-	-
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	12 665 299	13 022 000	15 487 000	17 030 000	18 009 000
<i>ap.1 Lönebidrag m.m.</i>	12 665 299	13 022 000	15 487 000	17 030 000	18 009 000

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar		6 577 000	6 759 000	6 813 000	6 839 000
ap.1 Nystartsjobb		6 521 000	6 696 000	6 742 000	6 760 000
ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar		56 000	63 000	71 000	79 000
Avgiftsinkomster som disponeras ³⁸	7 801	692	0	80	217
Övriga inkomster som disponeras ³⁹	529 000	511 000	511 000	511 000	511 000
Summa	64 347 669	76 015 692	82 524 600	90 565 080	97 247 217

Avgifter

Tabell 28: Uppdragsfinansierad verksamhet (tusental kronor)

	Överskott t.o.m. 2015	Intäkter 2016	Kostnader 2016	Överskott 2016	Ack. resultat (överskott) t.o.m. 2016
Tjänsteexport	942	692	298	394	1336

Tabell 29: Projektverksamhet, avslutade och resultatförda projekt (tusental kronor)

	2017	2018	2019
Intäkter	0	80	217
Kostnader	802	153	0
Under-/ överskott	-802	-73	217

³⁸ Avser avslutade och resultatförda projekt.

³⁹ Bidrag från Försäkringskassan inom ramen för samarbetet med insatser för sjukskrivnas återgång till arbete.

5.2 Förslag till regeländringar: författningstexter

Etablering 1: Förslag att utöka subventionsnivån för instegsjobb

Förslag till ändring i förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd

Regeringen föreskriver att 30 § förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskilt anställningsstöd i form av instegsjobb

Särskilt anställningsstöd i form av instegsjobb

30 §	
Särskilt anställningsstöd lämnas med 80 procent av lönekostnaden, dock högst 800 kronor per dag för en anställning på heltid.	<i>Särskilt anställningsstöd lämnas med 85 procent av lönekostnaden, dock högst 890 kronor per dag för en anställning på heltid.</i>

-
- 1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.

Etablering 2: Förslag till fler grunder för en etableringsplans upphörande*Förslag till ändring av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare*

Regeringen föreskriver i fråga om lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare *dels* att 9 § ska ha följande lydelse, *dels* att det inför en 9 a §.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 §	
<p>Etableringsplanen upphör att gälla när</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tiden för etableringsplanen har löpt ut 2. den nyanlände har haft ett förvärvsarbete på heltid minst sex månader, 3. den nyanlände påbörjar en utbildning på högskolenivå för vilken studiemedel kan lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395), eller 4. den nyanlände utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete om han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan. 	<p>Etableringsplanen upphör att gälla när</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tiden för etableringsplanen har löpt ut 2. den nyanlände har haft ett förvärvsarbete på heltid minst sex månader, 3. den nyanlände påbörjar en utbildning på högskolenivå för vilken studiemedel kan lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395), 4. den nyanlände utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete om han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan, 5. den nyanlände påbörjar gymnasiestudier för vilka studiehjälp kan lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395). 6. den nyanlände inte längre tillhör målgruppen enligt 2 och 2 a §§ lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. 7. den nyanlände på grund av sjukdom eller någon annan nedsättning av den fysiska eller

	<p><i>psykiska prestationsförmågan är förhindrad att delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid, eller</i></p> <p><i>8. den nyanlände på grund av vård av barn, för vilket han eller hon uppbär föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken är förhindrad att delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid.</i></p>
9 a § (ny)	
	<p><i>Om etableringsplanen upphört med stöd av punkt 7 eller 8 i 9 § ska Arbetsförmedlingen upprätta en ny etableringsplan för den nyanlände om denne åter kan delta i aktiviteter på minst 25 procent av heltid och det inte gått mer än 36 månader från första beslut om etableringsplan</i></p>

-
- 1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.

Modernisering 1: Förslag att utforma ett förenklat system för subventionerade anställningar

Förslaget ska ses som en viljeinriktning om hur ett nytt system för subventionerade anställningar skulle kunna utformas. Förslagets konstruktion och dess konsekvenser behöver utredas vidare. Därför föreslås i nuläget inga specifika förordningstexter. En väg att gå i fastställandet av det slutliga förslaget kan vara att formulera en ny förordning om anställningsstöd. En annan kan vara att göra ändringar i befintlig förordning (2015:503) om särskilt anställningsstöd. Oavsett om en ny förordning framställs eller om befintlig korrigeras kommer sannolikt följdändringar att behöva göras på andra ställen i det arbetsmarknadspolitiska regelverket, till exempel förordningen (2006:1481) om nystartsjobb, förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och förordning (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin.

Modernisering 2: Förslag att stärka lönestöden för personer med funktionsnedsättning

Förslag till ändring av förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Regeringen föreskriver att 28 § förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lönebidrag

Lönebidrag

28 §	
<p>Lönebidragets storlek fastställs med hänsyn till graden av nedsättning i arbetsförmågan hos arbetstagaren och till hur stor del av arbetsgivarens lönekostnad som är bidragsgrundande. Bidraget får inte överstiga den nivå som behövs för att kompensera nedsättningen i arbetsförmågan.</p> <p>Den bidragsgrundande lönekostnaden är kontant bruttolön inklusive sjuklön och semesterlön,</p> <ul style="list-style-type: none"> – avgifter som skall betalas enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och – premier för avtalsenliga arbetsmarknads-försäkringar eller motsvarande försäkringar. <p>Den del av lönekostnaden vid heltidsarbete som överstiger en bruttolön om 16 700 kronor per</p>	<p>Lönebidragets storlek fastställs med hänsyn till graden av nedsättning i arbetsförmågan hos arbetstagaren och till hur stor del av arbetsgivarens lönekostnad som är bidragsgrundande. Bidraget får inte överstiga den nivå som behövs för att kompensera nedsättningen i arbetsförmågan.</p> <p>Den bidragsgrundande lönekostnaden är kontant bruttolön inklusive sjuklön och semesterlön,</p> <ul style="list-style-type: none"> – avgifter som skall betalas enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och – premier för avtalsenliga arbetsmarknads-försäkringar eller motsvarande försäkringar. <p>Den del av lönekostnaden vid heltidsarbete som överstiger en bruttolön om 22 000 kronor per månad läggs dock inte till grund för bidrag.</p>

månad läggs dock inte till grund för bidrag.	
---	--

-
- 1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.

Modernisering 3: Förslag att höja kostnadstaket för tolkstöd vid funktionsnedsättning

Förslag till ändring av förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Regeringen föreskriver att 16 § förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskilda insatser för syn- och hörselskadade

Särskilda insatser för syn- och hörselskadade

16 §	
<p>Särskilda insatser för syn- och hörselskadade innebär ekonomiskt stöd till</p> <ul style="list-style-type: none"> - kostnaderna för tal- och punktskriftslitteratur som synskadade behöver för att kunna ta del av arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, och - kostnader med högst 50 000 kronor per år för tolk åt barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade som tar del av utbildning inom ett företag eller för inläsning på ljudmedier av facklitteratur till en synskadad som tar del av utbildning inom ett företag 	<p>Särskilda insatser för syn- och hörselskadade innebär ekonomiskt stöd till</p> <ul style="list-style-type: none"> - kostnaderna för tal- och punktskriftslitteratur som synskadade behöver för att kunna ta del av arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, och - kostnader med högst 150 000 kronor per år för tolk åt barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade som tar del av utbildning inom ett företag eller för inläsning på ljudmedier av facklitteratur till en synskadad som tar del av utbildning inom ett företag.

1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.

2 Övergångsbestämmelse.

Modernisering 4: Förslag till möjlighet till utskrivning ur jobb- och utvecklingsgarantin vid 65 års ålder

Förslag till ändring i förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin

Regeringen föreskriver att 13 § förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Hur lång tid man får ta del av programmet

Hur lång tid man får ta del av programmet

13 §	
<p>Den som har anvisats till jobb- och utvecklingsgarantin får ta del av insatserna i programmet till dess att han eller hon</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. påbörjar ett arbete på heltid med eller utan statligt stöd, eller ett arbete på deltid med särskilt anställningsstöd i form av extratjänst eller traineejobb, 2. påbörjar en utbildning som inte berättigar till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning, 3. påbörjar en utbildning som avses i 30 § andra stycket 10 förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program, 4. påbörjar en frånvaroperiod med föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken på heltid, 5. påbörjar en period med sjukfrånvaro på heltid, eller 6. uppfyller ett nytt arbetsvillkor enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. 	<p>Den som har anvisats till jobb- och utvecklingsgarantin får ta del av insatserna i programmet till dess att han eller hon</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. påbörjar ett arbete på heltid med eller utan statligt stöd, eller ett arbete på deltid med särskilt anställningsstöd i form av extratjänst eller traineejobb, 2. påbörjar en utbildning som inte berättigar till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning, 3. påbörjar en utbildning som avses i 30 § andra stycket 10 förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program, 4. påbörjar en frånvaroperiod med föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken på heltid, 5. påbörjar en period med sjukfrånvaro på heltid, 6. uppfyller ett nytt arbetsvillkor enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, <i>eller</i>

	<i>7. till och med månaden innan han eller hon fyller 65 år.</i>
--	--

-
- 1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.

Matchning 1: Förslag att inrätta en bristyrkesutbildning*Förslag till ändring av förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program*

Regeringen föreskriver att det i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program införs en bestämmelse med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bristyrkesutbildning

11 a § (ny)	
	<p><i>Med bristyrkesutbildning avses yrkesutbildning inom yrken där det råder brist på utbildad arbetskraft. Bristyrkesutbildning bedrivs på följande sätt:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. utbildningen bedrivs upp till 12 månader i kombination med av anställning i minst sex månader. Utbildning och arbete kan ske växelvis under perioden.</i> <i>2. utbildningen ska vara arbetsplatsförlagd hos en arbetsgivare.</i> <i>3. arbetsgivaren ska vara delaktig i planering, utformning och genomförande av bristyrkesutbildningen.</i> <i>4. arbetsgivaren ska garantera anställning i minst sex månader i samband med beslut om anvisning till bristyrkesutbildningen.</i> <i>5. utbildningsbidrag utgår under utbildningstiden.</i> <i>6. arbetsgivaren ska stå för 25 procent av kostnaden för utbildningsbidraget.</i> <i>7. under anställningstiden ska lön utgå enligt kollektivavtal.</i>

- 1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.
- 2 Övergångsbestämmelse.

Matchning 2: Förslag att skapa sysselsättning inom miljö och service för arbetslösa med långa tider utan arbete och arbetslösa med kort utbildning

Förslag till ändring av förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd.

Regeringen föreskriver att 25, 26, 27, 28, 29, 30 §§ förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Rubrik

Extratjänst inom miljö och service

25, 26, 27, 28, 29, 30 §§ (nya)	
	<p><i>25 § En anvisning till särskilt anställningsstöd i form av extratjänst inom miljö och service får göras för den som sedan 450 dagar deltar i jobb- och utvecklingsgarantin med ersättning samt för arbetslösa som varit anmälda som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen längre än ett år och som har högst förgymnasial utbildning. En anvisning får göras för högst 12 månader i taget.</i></p> <p><i>26 § När en anställning med särskilt anställningsstöd i form av en extratjänst har upphört, får en ny sådan anvisning göras först efter att den arbetssökande</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. uppfyllt ett arbetsvillkor enligt lagen om</i> <i>arbetslöshetsförsäkringen, och</i> <i>2. deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin under 450 dagar med ersättning eller</i> <i>3. varit arbetslös och anmäld som arbetssökande hos</i> <p><i>Arbetsförmedlingen i minst ett år</i></p>

	<p><i>och som har motsvarande högst förgymnasial utbildning.</i></p> <p><i>27 § En anvisning får endast göras för anställning som avser servicearbete och miljövärdande arbete inom</i></p> <p><i>1. offentliga myndigheter med statlig finansiering, eller</i></p> <p><i>2. organisationer och föreningar med icke-ekonomisk verksamhet.</i></p> <p><i>28 § Särskilt anställningsstöd får lämnas för motsvarande 75 procent av en anställning på heltid och under högst 24 månader. Stödet lämnas med 100 procent av lönekostnaden, dock högst 990 kronor per dag för en anställning på 75 procent av heltid.</i></p> <p><i>29 § Ekonomiskt stöd för kostnader för handledning lämnas till arbetsgivaren eller till den som har kostnaden för handledningen och med högst 115 kronor per dag.</i></p> <p><i>30 § Arbetsförmedlingen ska säkerställa att stöd inte lämnas till ekonomisk verksamhet på det sätt som framgår av artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.</i></p>
--	--

-
- 1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av lagen (1980:82) om anställningsskydd

Riksdagen föreskriver att 1 § lagen (1980:82) om anställningsskydd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Inledande bestämmelse

Inledande bestämmelse

1 §	
<p>Denna lag gäller arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.</p> <p>Från lagens tillämpning undantas dock</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. arbetstagare som med hänsyn till arbetsuppgifter och anställningsvillkor får anses ha företagsledande eller därmed jämförlig ställning, 2. arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj, 3. arbetstagare som är anställda för arbete i arbetsgivarens hushåll, 4. arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete eller i utvecklingsanställning, och 5. arbetstagare som är anställda i gymnasial lärlingsanställning.. 	<p>Denna lag gäller arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.</p> <p>Från lagens tillämpning undantas dock</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. arbetstagare som med hänsyn till arbetsuppgifter och anställningsvillkor får anses ha företagsledande eller därmed jämförlig ställning, 2. arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj 3. arbetstagare som är anställda för arbete i arbetsgivarens hushåll, 4. <i>arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete eller i utvecklingsanställning eller anvisats subventionerad sysselsättning inom områdena miljö och service, och</i> 5. arbetstagare som är anställda i gymnasial lärlingsanställning.

1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.

2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av lagen (1994:260) om offentlig anställning,

Riksdagen föreskriver att 3 § lagen (1994:260) om offentlig anställning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lagens tillämpningsområde

Lagens tillämpningsområde

3 §	
<p>Lagen gäller inte</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. statsråden, 2. riksdagens ombudsmän, 3. riksrevisorerna, 4. arbetstagare som är lokalanställda av svenska staten utomlands och som inte är svenska medborgare, 5. arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete eller i utvecklingsanställning. <p>För justitiekanslern och justitieråden gäller bara 4 § om bedömningsgrunder vid anställning, 7–7 d §§ om bisysslor, 23–29 §§ om arbetskonflikter, 38 § om interimistiskt beslut och 42 § andra stycket om vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.</p>	<p>Lagen gäller inte</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. statsråden, 2. riksdagens ombudsmän, 3. riksrevisorerna, 4. arbetstagare som är lokalanställda av svenska staten utomlands och som inte är svenska medborgare, 5. <i>arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete eller i utvecklingsanställning eller anvisats subventionerad sysselsättning inom områdena miljö och service.</i> <p>För justitiekanslern och justitieråden gäller bara 4 § om bedömningsgrunder vid anställning, 7–7 d §§ om bisysslor, 23–29 §§ om arbetskonflikter, 38 § om interimistiskt beslut och 42 § andra stycket om vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.</p>

1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.

2 Övergångsbestämmelse.

God förvaltning 1: Förslag att ekonomiskt stöd till arbetsgivare förutsätter att lön inte betalas ut kontant

Förslag till ändring i förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd

Regeringen föreskriver att 43 § förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Hur stödet lämnas

Hur stödet lämnas

43 §	
Stöd lämnas till arbetsgivaren genom bidrag. Stödets storlek i kronor per dag fastställs för hela stödperioden.	Stöd lämnas till arbetsgivaren genom bidrag. Stödets storlek i kronor per dag fastställs för hela stödperioden. <i>Särskilt anställningsstöd får endast lämnas under förutsättning att den lön som ersättningen beräknas på inte betalas ut kontant.</i>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Regeringen föreskriver att § 8 förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar till programmet

Anvisningar till programmet

8 §	
<p>Arbetsförmedlingen får anvisa någon en anställning med lönebidrag, skyddat arbete, utvecklingsanställning eller trygghetsanställning om</p> <ul style="list-style-type: none"> - arbetet är lämpligt utformat efter den sökandes behov och kan bidra till att den anställda utvecklas och förbättrar sin arbetsförmåga, - arbetsmiljön är tillfredställande och uppfyller de krav som ställs enligt arbetsmiljölagen (1977:1160), och - lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är i väsentliga delar likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. Förordning (2011:853). 	<p>Arbetsförmedlingen får anvisa någon en anställning med lönebidrag, skyddat arbete, utvecklingsanställning eller trygghetsanställning om</p> <ul style="list-style-type: none"> - arbetet är lämpligt utformat efter den sökandes behov och kan bidra till att den anställda utvecklas och förbättrar sin arbetsförmåga, - arbetsmiljön är tillfredställande och uppfyller de krav som ställs enligt arbetsmiljölagen (1977:1160), och - lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är i väsentliga delar likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. Förordning (2011:853). <p><i>En förutsättning för att arbetsgivaren ska få ekonomiskt stöd är att den lön som ersättningen beräknas på inte betalas ut kontant.</i></p>

1 Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.

2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring i förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Regeringen föreskriver att 18 § förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Förfarandebestämmelser

Förfarandebestämmelser

18 §	
<p>Stöd får endast lämnas till arbetsgivare som vid beslutstillfället är registrerade som arbetsgivare hos Skatteverket.</p> <p>Stöd får inte lämnas till en arbetsgivare som har näringsförbud, skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning, eller betalningsanmärkning som inte är obetydlig.</p> <p>Om ett sådant förhållande som avses i andra stycket uppkommer efter det att beslutet om stöd har meddelats ska Arbetsförmedlingen ompröva beslutet. Detsamma gäller om det kommer till Arbetsförmedlingens kännedom att arbetsgivaren inte längre är registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket.</p>	<p>Stöd får endast lämnas till arbetsgivare som vid beslutstillfället är registrerade som arbetsgivare hos Skatteverket.</p> <p>Stöd får inte lämnas till en arbetsgivare som har näringsförbud, skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning, eller betalningsanmärkning som inte är obetydlig.</p> <p><i>En förutsättning för att arbetsgivaren ska få ekonomiskt stöd är att den lön som ersättningen beräknas på inte betalas ut kontant.</i></p> <p>Om ett sådant förhållande som avses i <i>andra och tredje</i> stycket uppkommer efter det att beslutet om stöd har meddelats ska Arbetsförmedlingen ompröva beslutet. Detsamma gäller om det kommer till Arbetsförmedlingens kännedom att arbetsgivaren inte längre är registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket.</p>

1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.

2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring i förordningen (2006:1481) om nystartsjobb

Regeringen föreskriver att 18 § förordningen (2006:1481) om nystartsjobb ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Hur stödet tillgodoförs arbetsgivaren****Hur stödet tillgodoförs arbetsgivaren**

18 §	
<p>En arbetsgivare ska lämna underlag till Arbetsförmedlingen för beräkning av det stödbelopp som ska krediteras skattekontot. Underlaget ska lämnas inom 180 dagar efter den arbetsmånad som stödet avser. Om underlaget inte lämnas inom denna tid, förlorar arbetsgivaren rätten till det stödbeloppet.</p> <p>Om det finns särskilda skäl, får Arbetsförmedlingen besluta om undantag från skyldigheten att lämna underlag inom 180 dagar. Förordning (2015:510).</p>	<p>En arbetsgivare ska lämna underlag till Arbetsförmedlingen för beräkning av det stödbelopp som ska krediteras skattekontot. Underlaget ska lämnas inom 180 dagar efter den arbetsmånad som stödet avser. Om underlaget inte lämnas inom denna tid, förlorar arbetsgivaren rätten till det stödbeloppet.</p> <p>Om det finns särskilda skäl, får Arbetsförmedlingen besluta om undantag från skyldigheten att lämna underlag inom 180 dagar. Förordning (2015:510).</p> <p><i>En förutsättning för att arbetsgivaren ska få ekonomiskt stöd är att den lön som ersättningen beräknas på inte betalas ut kontant.</i></p>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.

God förvaltning 2: Förslag om ändring av bemyndigande i rätten att utfärda föreskrifter om anmälan på Arbetsförmedlingen

Förslag till ändring i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

Regeringen föreskriver att 2 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

2 §	
<i>Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får meddela föreskrifter om hur en sökande ska vara anmäld som arbetsökande hos den offentliga arbetsförmedlingen för att ha rätt till ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.</i>	<i>Arbetsförmedlingen får meddela föreskrifter om hur en sökande ska vara anmäld som arbetsökande hos den offentliga arbetsförmedlingen för att ha rätt till ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.</i>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.
 - 2 Övergångsbestämmelse.